

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

ปริญญา

รัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

Understanding of the Member of the House of Representative
towards the Committee System

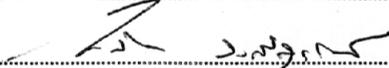
นามผู้วิจัย นายสุรพันธ์ ธีระวันธุ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

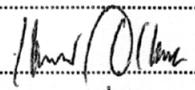
ประธานกรรมการ

(อาจารย์ศรีรัฐ โกวงศ์, รป.ม., MS (CIS))

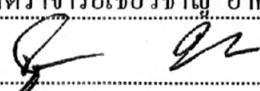
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, กศ.ด.)

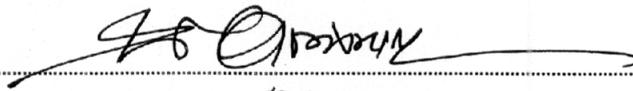
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เชี่ยวชาญ อาศุวัฒน์กุล, พบ.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(รองศาสตราจารย์จตุพร บานชื่น, M.S.S.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์วินัย อัจจงหาญ, M.A.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 17 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2549

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการ

Understanding of the Member of the House of Representative
towards the Committee System

โดย

นายสุรพันธ์ ธีระวันธุ์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)

พ.ศ. 2549

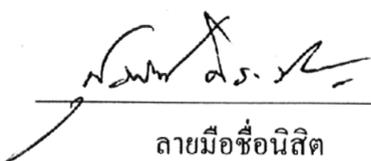
ISBN 974-16-1267-8

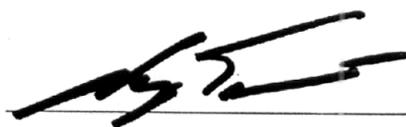
สุรพันธ์ ธีระวันธุ์ 2549: ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบ
คณะกรรมการ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขาวิชารัฐศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา: อาจารย์
ศรีรัฐ โกวงศ์, รป.ม., MS (CIS) 130 หน้า
ISBN 974-16-1264-8

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้คือ 1) เพื่อศึกษาถึงระดับความเข้าใจของสมาชิก สภา
ผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความ
เข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัย
ค่านางาน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือกลุ่มตัวอย่างของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 222 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูป ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ
การทดสอบสมมติฐานด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สูตรหาค่าไคสแควร์ การวิเคราะห์
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 กลุ่ม และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ทั้งนี้กำหนดค่านัยสำคัญทาง
สถิติไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการอยู่ใน
ระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ภูมิฐานะ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง การรับรู้ข้อมูล
ข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน เพศ อายุ ระดับการศึกษา พรรคการเมือง ตำแหน่งใน
คณะกรรมการ ไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบ
คณะกรรมการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลายมือชื่อนิติ

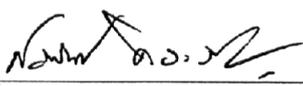

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

13 / 03 / 49

Suraphan Thirawand 2006: Understanding of Member of the House of Representative towards the Committee System. Master of Arts (Political Science), Major Field: Political Science, Department of Political Science and Public Administration. Thesis Advisor: Mr. Srirath Gowong, MPA, MS (CIS) 130 pages.
ISBN 974-16-1264-8

There were two objectives in this research. Firstly, to study Understanding of Member of the House of Representative towards the Committee System. Secondly, to study the factor which have relationship to Understanding. The research population are Member of the House of Representative which under taken 222 sample by using proportional stratified random sampling. The tool for collecting data in this research is questionnaire. Statistical analysis employed were Percentage, Mean, Standard Deviation. Chi-square test, Cramer's V and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient was use for testing relationship of factors at level of significant at .05 .

The research found that Understanding of Member of the House of Representative towards the Committee System was high. For hypothesis testing, the habitat, work tenure and the reception of information has relationship to Understanding of Member of the House of Representative towards the Committee System at level of significant at .05 . Subject with gender, age, level of education, political party and position in committee had no relationship level Understanding towards the Committee System at level of significant at .05 .

Student's signature

 13 103 / 2006

Thesis Advisor's signature

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับผู้วิจัยแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ อาจารย์ศรีรัฐ โกวงศ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์โกวิท วงศ์สุรวัฒน์ กรรมการสาขาวิชาเอก รองศาสตราจารย์ เชี่ยวชาญ อาศุวัฒน์กุล กรรมการสาขาวิชารอง คือบุคคลที่ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้เวลาอันมีค่าสำหรับคำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ชลอ รอดลอย ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำที่มีค่ายิ่ง เพื่อความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นของวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ให้ความกรุณาในการสละเวลาอันมีค่าตอบแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณนายวีระพันธ์ มุขสมบัติ ผู้อำนวยการสำนักกรรมการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ที่ได้สละเวลาตรวจทานความสมบูรณ์ของแบบสอบถามขอขอบพระคุณ รศ.พ.ต.อ.ดร. พิศาล มุขแจ้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมาธิการ สำหรับคำแนะนำและข้อแก้ไข

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณบิดามารดา และครอบครัว ที่ได้ให้การดูแล เป็นกำลังใจและสนับสนุนในทุก ๆ เรื่อง และขอขอบคุณเพื่อน ๆ ร่วมรุ่นทุกคน ที่ได้คอยช่วยเหลือ และสำหรับกำลังใจที่มีให้กันมาโดยตลอด และที่ลืมขอบคุณไม่ได้คือเจ้าหน้าที่ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่นำรักทุกท่าน

สุรพันธ์ ธีระวันธุ์

มีนาคม 2549

	(1)
สารบัญ	
	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
แนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจ	5
แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	13
แนวคิดเกี่ยวกับระบบกรรมาธิการของประเทศต่าง ๆ	20
แนวคิดเกี่ยวกับระบบกรรมาธิการของประเทศไทย	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	65
กรอบแนวคิดในการวิจัย	66
สมมติฐานในการวิจัย	67
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	69
วิธีการศึกษา	69
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	69
การสุ่มตัวอย่าง	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	73
การเก็บรวบรวมข้อมูล	74
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	74
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	76
ผลการวิจัย	76
ข้อวิจารณ์	95
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	101
สรุปผลการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะ	104
เอกสารและสิ่งอ้างอิง	107
ภาคผนวก	112
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	113
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามในการวิจัย	121
ภาคผนวก ค ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมการพ.ศ. 2542	125
ประวัติการศึกษาและการทำงาน	130

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงสัดส่วนประธานและกรรมการตามพรรคการเมืองต่าง ๆ ใน คณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย (ค.ศ. 1994)	23
2	จำนวนคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ	51
3	เปรียบเทียบการแบ่งสรรปันส่วนตำแหน่งประธานคณะกรรมการ	53
4	ลักษณะการประชุมของคณะกรรมการ	54
5	การนัดประชุมนอกที่ทำการสภา	56
6	กรณีรัฐมนตรีมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ	57
7	เปรียบเทียบกรณีสมาชิกสภาซึ่งมิได้เป็นกรรมการจะขอร่วมประชุม	58
8	อำนาจเรียกเอกสารและบุคคล	59
9	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	70
10	จำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไป	76
11	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ต่อระบบกรรมการ	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
12	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	80
13	แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร	83
14	ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการ	86
15	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการกับเพศ	87
16	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการกับอายุ	88
17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการกับระดับการศึกษา	89
18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการกับภูมิลำเนา	90

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
19	แสดงระดับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อระบบกรรมาธิการกับภูมิลำเนา	91
20	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อระบบกรรมาธิการกับพรรคการเมือง	91
21	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อระบบกรรมาธิการกับตำแหน่งในคณะกรรมการ	92
22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อระบบกรรมาธิการกับระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	93
23	แสดงระดับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อระบบกรรมาธิการกับระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	94
24	ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับความเข้าใจของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมาธิการ	94
25	สรุปผลการทดสอบ	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางผนวกที่		หน้า
1	คำสัมประสิทธิ์อัลฟาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	122
2	คำสัมประสิทธิ์ความเที่ยงด้านความเข้าใจด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	123
3	คำสัมประสิทธิ์ความเที่ยงด้านความเข้าใจด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร	124

(7)

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

66

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ที่ได้บัญญัติให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรี ในฐานะผู้นำของฝ่ายบริหาร ได้มีโอกาสในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการทำให้โครงสร้างทางการเมืองมีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพ บัญญัติให้มีการสนับสนุน ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนในการบริหารปกครองและการเสนอร่างกฎหมาย ตลอดจนให้อำนาจการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแก่องค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระ เพื่อเสริมสร้างความโปร่งใสและชอบธรรมในการใช้อำนาจของทางฝ่ายบริหารนั้น

ฝ่ายนิติบัญญัติคือรัฐสภา ซึ่งเป็นฝ่ายตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลตามหลักการในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบัน ไม่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการซึ่งเป็นตัวแทนของสภาผู้แทนราษฎรประสบปัญหาภาพลักษณ์การดำเนินงานของคณะกรรมการในมุมมองของบุคคลภายนอกไม่ส่งงามเท่าที่ควร สาเหตุเนื่องมาจากข้อจำกัดอยู่หลายประการ (ทศพร, 2546: 308) เช่น การขยายตัวของโครงสร้างคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎร มีลักษณะเป็นไปเพื่อรองรับต่อจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นมากกว่าการให้ความสำคัญต่อคุณภาพการทำงานของกรรมการ ดังจะเห็นได้จากการแต่งตั้งคณะกรรมการยังขาดความเหมาะสมรวมทั้งรายงานผลการศึกษาของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ไม่ได้ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร การขาดประจักษ์อันเนื่องมาจากการไม่ให้ความสำคัญกับองค์ประชุมคณะกรรมการ ทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพและไม่เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน การขาดความร่วมมือของส่วนราชการในการเรียกบุคคลให้ส่งเอกสารหรือมาชี้แจงข้อเท็จจริงแก่คณะกรรมการอันเนื่องมาจากความซ้ำซ้อนกันในการพิจารณา ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและกระทบต่อศรัทธาความเชื่อมั่นในการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ เนื่องมาจากการขาดความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบกรรมการที่ถูกต้อง ดังที่ นายอุทัย พิมพ์ใจชน ประธานสภาผู้แทนราษฎร ได้กล่าวถึงปัญหาการดำเนินงานของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของสภาผู้แทนราษฎรหลายเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องความเข้าใจในขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าให้คณะกรรมการทำหน้าที่เฉพาะที่สภามอบหมาย แต่ในทาง

ปฏิบัติ สมาชิกผู้แทนราษฎรมิได้จำกัดขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ หากสนใจในเรื่องใดก็สามารถทำการศึกษาได้เลย (นรนิติ, 2547)

ผู้วิจัยซึ่งเป็นนักวิชาการประจำสำนักกรรมการ และเป็นคณะทำงานของคณะกรรมการ สภาผู้แทนราษฎร เห็นเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่จะทำการศึกษาถึงระดับความเข้าใจของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา กระบวนการสร้างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการที่ถูกต้องใน ทุก ๆ ด้าน ซึ่งเท่ากับเป็นการพัฒนาการทำงานในระบบคณะกรรมการของรัฐสภา ซึ่งเป็นกลไกหลัก ของกระบวนการนิติบัญญัติ ให้สามารถพัฒนาเป็นสถาบันหลักในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ ฝ่ายบริหารที่มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ”
มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบ
คณะกรรมการตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับความเข้าใจของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ
2. สามารถใช้ผลการวิจัยดังกล่าว ประกอบเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการ
สร้างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาระดับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ โดยประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 22 จำนวน 500 คน ที่ได้รับการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2548 หรือที่ได้รับการเลือกตั้งซ่อมในภายหลัง และดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นิยามศัพท์

“เพศ” หมายถึง เพศชาย และเพศหญิงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“อายุ” หมายถึง อายุตามปีปฏิทินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแบ่งออกเป็นอายุไม่เกิน 35 ปี 36-40 ปี 41-45 ปี 46-50 ปี และมากกว่า 50 ปี

“ระดับการศึกษา” หมายถึง วุฒิกการศึกษาสูงสุดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับซึ่งแบ่งออกเป็นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ปริญญาโทหรือเทียบเท่า ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า และอื่น ๆ

“ภูมิลำเนา” หมายถึง จังหวัดที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร ซึ่งแบ่งออกเป็นกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และต่างจังหวัด

“พรรคการเมือง” หมายถึง พรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดในขณะที่ยกลงสมัครรับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2548 ซึ่งแบ่งออกเป็นพรรคไทยรักไทย และพรรคประชาธิปัตย์/พรรคชาติไทย/พรรคมหาชน

“ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ” หมายถึง ตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรชุดปัจจุบัน ซึ่งแบ่งออกเป็นประธานหรือรองประธานคณะกรรมการ ที่ปรึกษา โฆษก เลขานุการคณะกรรมการ และอื่น ๆ

“ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง” หมายถึง จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแบ่งออกเป็น ไม่เกิน 2 ปี 3-5 ปี 6-10 ปี มากกว่า 10 ปี

“การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร” หมายถึง กระบวนการแปลหรือตีความหมายในเรื่องของข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้รับ สะสมไว้ ขยายความจากเดิม และสามารถนำความรู้จากข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไปใช้

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะบุคคลที่สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหรือกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ให้แก่สภาผู้แทนราษฎร

“ระบบคณะกรรมการ” หมายถึง ระบบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานคณะกรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งขึ้น อันประกอบไปด้วย คณะกรรมการเต็มสภา คณะกรรมการวิสามัญ คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร ในด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และในด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร

“ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ” หมายถึง การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเข้าใจในข้อมูล ข้อเท็จจริงของกฎระเบียบและข้อบังคับในเรื่องของระบบคณะกรรมการ ตามที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยเรื่องความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบเป็นแนวทางในการศึกษาโดยกำหนดหัวข้อ 5 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจ
2. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
3. แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ
4. แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการของประเทศไทย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจ

ในการศึกษาแนวความคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้าใจนั้น ควรจะต้องมีการศึกษาถึงความรู้ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเข้าใจ ทั้งนี้ ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ คือ

ความหมายของความรู้

ประภาเพ็ญ (2520: 10-11) ได้กล่าวถึงความรู้ไว้ว่า ความรู้ในที่นี้เป็นพฤติกรรมเบื้องต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการนึกได้ หรือโดยการมองเห็น หรือได้ยินก็จำได้ ความรู้ในขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น การจำได้หรือระลึกได้นี้ไม่ได้ใช้กระบวนการของการใช้ความคิดที่ซับซ้อน หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นระดับของพฤติกรรมขั้นต้นเท่านั้น จากนั้นจึงเพิ่ม ความสามารถในการใช้ความคิด และพัฒนาสติปัญญาเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยแบ่งได้เป็น 6 ชั้น ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) เป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสามารถในการจดจำ อาจจะได้จากการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือได้ฟัง ความรู้ในขั้นนี้ประกอบด้วยคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี กฎ โครงสร้าง วิธีการแก้ปัญหา มาตรฐาน เป็นต้น อาจกล่าวได้ว่าความรู้นี้เป็น เรื่องของการจดจำได้หรือระลึกได้ โดยไม่จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนและไม่ต้องใช้สมองมากนัก ดังนั้นการจำได้จึงเป็นกระบวนการที่สำคัญทางจิตวิทยาและเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์การสังเคราะห์และการประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนที่ได้ใช้ความคิดและความสามารถด้านสมองเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ

2. ความเข้าใจ (Comprehension) เป็นพฤติกรรมขั้นต่อมาจากความรู้ ขั้นตอนนี้จะต้องใช้ความสามารถทางสมองและทักษะในขั้นสูงจนถึงระดับของ การสื่อความหมาย ซึ่งอาจทำได้ ทั้งที่เป็นการใช้ปากเปล่า ข้อเขียน ภาษา หรือการใช้สัญลักษณ์ มักเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้รับทราบข่าวสารต่าง ๆ แล้ว โดยการฟัง เห็น อ่าน หรือเขียน ความเข้าใจนี้อาจจะแสดงออกในรูปของการใช้ ทักษะหรือการแปลความหมายต่าง ๆ เช่น การบรรยายข่าวสารโดยใช้คำพูดของตนเองหรือการแปล ความหมายจากภาษาหนึ่ง ไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยคงความหมายเดิมไว้ หรืออาจเป็นการแสดงความ คิดเห็นหรือใช้ข้อสรุปหรือการคาดคะเนได้เช่นกัน

3. การนำความรู้ไปใช้ (Application) ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้นี้เป็นพฤติกรรม ขั้นที่สาม ซึ่งจะต้องอาศัยความสามารถหรือทักษะทางด้านความเข้าใจดังกล่าวมาแล้ว การนำความรู้ ไปใช้นี้ก็กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการแก้ปัญหานั้นเอง ซึ่งมีอยู่ 6 ขั้นตอน และเมื่อนำมาพิจารณา จะเห็นว่า ความเข้าใจในหลักทฤษฎีวิธีการต่าง ๆ จะถูกนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

4. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นความสามารถในการช่วยแยกภาพรวมออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น อาจจะแบ่งเป็นขั้นย่อย ๆ ได้ 3 ขั้น ด้วยกัน ได้แก่

- 4.1 ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็น ส่วน ๆ
- 4.2 ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ
- 4.3 ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อย

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วนมารวมกันเข้าเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วความสามารถนี้จะเกิดจากการนำเอา ประสบการณ์ในอดีตมารวมกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน

ความสามารถในการสังเคราะห์นี้เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์หรือความคิดริเริ่ม จึงต้องอาศัยความสามารถขั้นต่าง ๆ หลายขั้นดังกล่าวมาแล้ว กล่าวคือจะต้องมีความเข้าใจในการนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์มาประกอบ

6. การประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้หรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นส่วนประกอบในการประเมินผล มาตรฐานนี้อาจจะออกมาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ และมาตรฐานที่ใช้นี้อาจจะมาจากที่บุคคลนั้นตั้งขึ้นเองหรือมาจากมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว ความสามารถในการประเมินผลนอกจากจะเป็นความสามารถขั้นสุดท้ายแล้วยังเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญของพฤติกรรมด้านอื่น ๆ อีกด้วย ความสามารถในการประเมินผลนี้ไม่จำเป็นจะต้องเกิดขึ้นในขั้นสุดท้ายเสมอไป แต่อาจจะอยู่ในทุกขั้นตอนของความสามารถหรือทักษะต่าง ๆ

ไพศาล (2526: 147-148) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง บรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราวอันเป็นประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งสะสมและถ่ายทอดสืบต่อกันไป

รัตติกรณ์ (2535: 49) ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ หมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริงและข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับและสะสมไว้ในรูปของความทรงจำ

นพมาศ (2539: 99) ได้อธิบายไว้ว่า ความรู้ความเข้าใจนั้นถูกจัดว่าเป็นส่วนที่มนุษย์ได้แสดงออกมาโดยการพูดหรือการเขียน มนุษย์นั้นจะพูดจากใจจริง พูดตามสังคม หรือพูดเพื่อเอาใจผู้ฟังก็ตาม แต่เมื่อพูดหรือเขียนไปแล้วก็ทำให้เกิดผลได้ คนส่วนใหญ่ มักจะถือว่าสิ่งที่มนุษย์แสดงออกมานั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความในใจ

บังอร (2540: 19) ได้ให้คำนิยามไว้ว่า ความรู้ความเข้าใจ คือการแสดงออกทางด้านเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูด เป็นการสรุปหรือการลงความเห็นโดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ ความรู้ความเข้าใจเป็นการแสดงออกของแต่ละคนในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือเป็นการประเมินผลสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากกรณีแวดล้อมต่าง ๆ หรือความรู้ความเข้าใจเป็นการตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งถูกจำกัดแต่เป็นสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากความโน้มเอียง (Predisposition) ความโน้มเอียงนี้เองที่ทำให้แต่ละคนปฏิบัติตาม ซึ่งเรียกว่าโครงสร้างทางทัศนคติ ดังนั้นทัศนคติจึงเป็นพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจและมีอิทธิพลต่อความรู้ความเข้าใจ ความรู้ความเข้าใจเป็นการแสดงออกซึ่งการตัดสินใจ

จากการประเมินค่าเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และความรู้ความเข้าใจย่อมได้รับอิทธิพลของทัศนคติ

Bloom et al. (1984: 62-77) ได้อธิบายความหมายความรู้ว่า หมายถึงการเรียนรู้ที่เน้นถึงความจำและการระลึกได้ที่มีต่อความคิด วัตถุและปรากฏการณ์ต่าง ๆ เป็นความจำที่เริ่มจากสิ่งง่าย ๆ ที่เป็นอิสระแก่กัน ไปจนถึงความจำในสิ่งที่ยุกยากซับซ้อน และมีความสัมพันธ์ต่อกัน ดังนี้

1. ความรู้เฉพาะสิ่ง คือ การระลึกถึงสิ่งเฉพาะและชิ้นส่วนของสารที่อยู่โดดเดี่ยว การเน้นที่สัญลักษณ์ที่มีความหมายเชิงรูปธรรม ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำเฉพาะ และความรู้ในเรื่องข้อเท็จจริงเฉพาะ

2. ความรู้เรื่องวิธีและวิธีการจัดกระทำกับสิ่งเฉพาะ คือความรู้ในเรื่องวิธีทางในการจัดระเบียบ การตัดสินใจ และการวิพากษ์วิจารณ์ รวมทั้ง วิธีการค้นคว้า ลำดับผลที่ได้ และมาตรฐานของการตัดสินใจ ความรู้นี้จัดอยู่ในระดับกลาง ได้แก่ ความรู้แบบแผนนิยม ความรู้เรื่องแนวโน้มและลำดับเหตุการณ์ ความรู้เรื่องการจัดจำพวกและประเภท และความรู้เรื่องเกณฑ์ตามข้อเท็จจริง

3. ความรู้เรื่องสากลและเรื่องนามธรรมในสาขาต่าง ๆ คือความรู้เรื่องแผนและรูปแบบที่สำคัญ ที่ได้รับการจัดรวบรวมไว้ โครงสร้าง ทฤษฎี และข้อสรุปจำนวนมากที่มีอิทธิพลต่อสาขาวิชา จัดเป็นความรู้ระดับสูง ได้แก่ ความรู้เรื่องหลักและข้อสรุปทั่วไป ความรู้เรื่องทฤษฎีและโครงสร้าง

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า ความรู้ คือ ข้อเท็จจริง ความจริง กฎเกณฑ์ และข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่มนุษย์ได้รับและเก็บรวบรวมสะสมไว้ เป็นความจำและการระลึกได้ที่มีต่อความคิด วัตถุและปรากฏการณ์ต่าง ๆ

ความหมายของความเข้าใจ

ในการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับความเข้าใจ ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ คือ

ประภาเพ็ญ (2520: 10-11) ให้ความหมายของความเข้าใจว่า เมื่อบุคคลได้มีประสบการณ์กับข่าวสารหนึ่ง ๆ อาจจะโดยการได้ฟัง ได้อ่าน ได้เขียน เป็นที่คาดว่าบุคคลนั้นจะทำความเข้าใจกับข่าวสารนั้น ๆ ความเข้าใจนี้เอง อาจจะแสดงออกในรูปของทักษะหรือความสามารถต่อไปนี้

1. การแปล (Translation) หมายความว่า ความสามารถเขียนบรรยายเกี่ยวกับข่าวสารนั้น ๆ โดยใช้คำพูดของตน ซึ่งออกมาในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิม หรือออกมาในภาษาอื่น แต่ความหมายยังเหมือนเดิม

2. การให้ความหมาย (Interpretation) หมายถึง การให้ความหมายต่อสิ่งต่าง ๆ หรือข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งออกมาในรูปความคิดเห็น ข้อสรุปตามที่บุคคลนั้นเข้าใจ

3. การคาดคะเน (Extrapolation) หมายถึง ความสามารถในการตั้งความหมาย หรือคาดหวังว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น ซึ่งความสามารถนี้จะเกิดจากความเข้าใจสภาพการณ์และแนวโน้มที่อธิบายไว้ในข่าวสารนั้น ๆ

Bloom et al. (1984: 89-96) ให้ความหมาย ความเข้าใจ ว่าเป็นความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความ จากสื่อความหมายต่าง ๆ ข้อมูล และสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น รับรู้ นั่นคือ พฤติกรรมด้านความเข้าใจเป็นพฤติกรรม หรือการตอบสนองที่เป็นตัวแทนความเข้าใจของข้อความที่บรรจุไว้ในสื่อความหมาย ความเข้าใจแบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การแปลความ เป็นความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมายหรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือจากการสื่อสารรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

2. การตีความ เป็นความสามารถในการอธิบายหรือแปลความหมายหลาย ๆ อัน มาเรียบเรียงกัน โดยทำการจัดระเบียบสรุปย่อเป็นเนื้อความใหม่ได้ โดยยึดเนื้อหาข้อความเดิมเป็นหลัก ไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้

3. การขยายความ เป็นความสามารถที่ขยายเนื้อหาข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้น หรือเป็นความสามารถในการทำนาย หรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิง หรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า ความเข้าใจ คือ ความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความ ข้อมูลจากสื่อความหมายต่าง ๆ และสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น รับรู้ โดยแสดงออกในรูปของทักษะหรือความสามารถในด้านต่าง ๆ ตามที่บุคคลนั้น เข้าใจ ความเข้าใจในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการรับรู้ในข้อเท็จจริงและ รายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับระบบคณะกรรมการ และสามารถแปลความ ตีความ และขยายความ แปลความรู้ดังกล่าวออกมาเป็นความเข้าใจ

การวัดระดับความรู้

ในการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดระดับความรู้ ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษา ไว้ต่าง ๆ กัน ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ คือ

การวัดระดับความรู้แบ่งออกได้เป็น 6 ระดับ (โกวิท, 2546: 22-23) ดังนี้ คือ

1. การทดสอบระดับแรก คือการวัดความจำ (Memory)
2. การทดสอบระดับที่สอง คือการวัดความเข้าใจ (Understanding) ความกระจ่างในสิ่งที่ จำได้แล้ว
3. การทดสอบระดับที่สาม คือการวัดการนำไปประยุกต์ใช้ (Application) คือ การแก้ปัญหา ต่าง ๆ ที่ใช้ความรู้ ความสามารถในการโยงความสัมพันธ์ในความรู้ชนิดต่าง ๆ เป็นการทดสอบการ นำไปประยุกต์ใช้ขั้นสูง
4. การทดสอบระดับที่สี่ คือการวัดความสามารถในการวิเคราะห์ (Analysis) คือ การทดสอบ ความสามารถแยกแยะสิ่งต่าง ๆ
5. การทดสอบระดับที่ห้า คือการวัดความสามารถทางการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การ ทดสอบความสามารถในการใช้จินตนาการคล้ายคลึงกับความรู้พื้นฐานที่ใช้ในวิชาต่าง ๆ การทดสอบนี้ จึงเป็นการจินตนาการ

6. การทดสอบระดับที่หก คือการวัดความสามารถทางการประเมิน (Evaluation) คือการทดสอบความสามารถในการประเมิน ซึ่งการทดสอบระดับในระดับนี้ต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความจำเป็น ความเข้าใจ การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์มาช่วยในการประเมิน

Bloom et al. (1984: 201-207) ได้แบ่งพฤติกรรมด้านความรู้ ความสามารถทางด้านสติปัญญา เป็น 6 ระดับ เรียงจากง่ายไปหายาก ดังนี้

1. ความรู้ หมายถึง การจำและการระลึกได้ ที่มีต่อความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เคยมีประสบการณ์

2. ความเข้าใจ หมายถึง การแสดงออกของพฤติกรรมเมื่อเผชิญกับสื่อความหมาย และสามารถแปลและตีความ สรุป หรือขยายความของสื่อความหมายนั้น

3. การนำไปใช้ หมายถึง การนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์จริง

4. การวิเคราะห์ หมายถึง การพิจารณาแยกแยะเนื้อหา ออกเป็นส่วนย่อย ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในด้าน

4.1 ความสามารถในการแยกแยะองค์ประกอบของปัญหาออกเป็น ส่วน ๆ

4.2 ความสามารถในการเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ

4.3 ความสามารถในการมองเห็นหลักของการผสมผสานปัญหาที่มีองค์ประกอบย่อย

5. การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึง ความสามารถในการนำเอาส่วนประกอบย่อยหลาย ๆ ส่วนมารวมกันเป็นกรอบโครงสร้างที่แน่ชัด โดยทั่วไปแล้วความสามารถนี้จะเกิดจากการนำเอาประสบการณ์ในอดีตมารวมกับประสบการณ์ในปัจจุบัน และนำมาสร้างเป็นกรอบที่มีระเบียบแบบแผน ความสามารถในการสังเคราะห์ที่เห็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ หรือความคิด ริเริ่มจึงต้องอาศัยความสามารถขั้นต่าง ๆ

6. การประเมินผล (Evaluation) ความสามารถในการประเมินที่เกี่ยวข้องกับการให้ค่าต่อความรู้ หรือข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งจะต้องใช้เกณฑ์หรือมาตรฐานอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นส่วน ประกอบในการประเมินผล มาตรฐานนี้อาจจะออกมาทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณซึ่งอาจจะมาจากการที่บุคคลนั้นตั้งขึ้นเอง หรือมาจากมาตรฐานที่มีอยู่แล้ว

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลายๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า การวัดระดับความรู้ คือ การวัดระดับความจำ การระลึกได้ ต่อความคิด วัตถุ และปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ตอบ ซึ่งอาจจะเป็นการถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง วิธีการ หรือความคิดรวบยอดได้ ถ้าสามารถตอบถูกต้องก็แสดงว่ามีความรู้ ในเรื่องนั้น ๆ ถ้าตอบผิดก็แสดงว่าไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ

การวัดระดับความรู้ความเข้าใจ

ในการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการวัดระดับความรู้ความเข้าใจ ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้

ไพศาล (2526: 147-148) แบ่งคำถามที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจเป็น 3 ชนิด คือ

1. ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของเรื่องราวทั้งหลาย เช่น ศัพท์และนิยาม กฎ และความจริง
2. ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่างๆ แบบแผนประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ระเบียบแบบแผน ลำดับขั้นและแนวโน้ม การจัดประเภทเกณฑ์ หรือวิธีการต่างๆ
3. ถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุป หรือหลักเกณฑ์ของเรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะร่วมเพื่อรวบรวมและย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้นๆ เช่น หลักวิชาและการขยายหลักวิชา ทฤษฎีและโครงสร้าง

สรุปได้ว่า การวัดระดับความรู้ความเข้าใจ คือการถามความรู้เพื่อวัดระดับความจำ ความสามารถในการแปลความเนื้อเรื่อง ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ และถามความรู้รวบยอดในการจดจำข้อสรุป หรือหลักเกณฑ์ของเรื่อง

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ความหมายของการรับรู้

ในการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ คือ

ปราณี (2528:57) ให้ความหมายว่าการรับรู้หมายถึง กระบวนการที่ร่างกายรับสัมผัส สิ่งแวดล้อมแล้วแปลความหมายการสัมผัสที่ได้รับนั้น โดยใช้ความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม เป็น เครื่องช่วยในการแปลความหมายสิ่งนั้น ๆ ออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจ

รัชนี (2539: 1-3) ให้ความหมายว่า การรับรู้หมายถึง ขบวนการประมวลและตีความข้อมูล ต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวเราที่ได้จากความรู้สึกรวมทั้งส่วนความรู้สึกรวมที่เกิดจากการกระตุ้นอวัยวะรับความรู้สึกรวมซึ่งมีอยู่ 5 ชนิด คือ ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรับรู้จึงเป็นขบวนการแรก หรือขบวนการพื้นฐาน ก่อนที่จะเกิดการรับรู้ขึ้น คือ มีการตีความสิ่งที่ได้จากความรู้สึกรวมออกมา โดยใช้การเรียนรู้ ประสบการณ์ แรงจูงใจ อารมณ์ ฯลฯ เข้ามามีบทบาทร่วมอยู่ด้วย

สุชา (2540: 119) ได้สรุปว่าการรับรู้ หมายถึง ขบวนการแปลความหมายที่มีระดับตั้งแต่ ง่ายสุด ถึงซับซ้อนที่สุดจนยากแก่การเข้าใจ การรับรู้มีความหมายแตกต่างกันไป ดังนี้

1. การรับรู้ หมายถึง การตีความจากการสัมผัส (Sensation) ในการรับรู้ นั้น ไม่เพียงแต่มองเห็น ได้ยินหรือได้กลิ่นเท่านั้น แต่ต้องรับรู้ได้ว่าวัตถุหรือสิ่งที่เรารับรู้คืออะไร มีรูปแบบอย่างไร

2. ในแง่พฤติกรรม การรับรู้เป็นขบวนการแทรกอยู่ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง

สุภัททา (2542: 96) ได้สรุปว่าการรับรู้คือ เป็นกระบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่ได้ สัมผัส การแปลความหมายจะเกิดขึ้นที่สมองใหญ่ทำให้เข้าใจสารที่รับเข้ามา เป็นกระบวนการ บูรณาการต่อเนื่องมาจากการสัมผัส ให้เป็นเนื้อเดียวกันกับการทำงานของความคิดและความจำ การรับรู้จะทำหน้าที่เป็นเสมือนเครื่องกรอง และเครื่องผสมผสาน ที่จะทำให้การรับรู้ข้อมูลนั้นมีความหมาย

กันยา (2544: 127) ได้สรุปว่าการรับรู้ (Perception) คือ การใช้ประสบการณ์เดิมแปลความหมายสิ่งเร้า ที่ผ่านประสาทสัมผัสแล้ว เกิดความรู้สึกระลึกรู้ความหมายว่าเป็นอะไร โดยทั่วไปแล้วในการที่มนุษย์จะรับรู้สิ่งใดก็ตามจำเป็นต้องผ่านประสาทสัมผัสก่อน ซึ่งชี้แจงให้ชัดเจนได้ดังนี้ เมื่อสิ่งเร้ามากระตุ้นอินทรีย์หรือร่างกายของเรา โดยผ่านอวัยวะสัมผัสต่าง ๆ เช่น ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง ซึ่งทำหน้าที่รับความรู้สึกภายนอกเข้าสู่ร่างกายแล้วเปลี่ยนเป็นกระแสประสาทสัมผัสส่งตรงไปยังสมอง สมองก็จะสรุปหรือตีความหมายตามประสบการณ์เดิมที่เคยมีสิ่งที่มีลักษณะรูปร่างหรือตีความหมาย

ลักษณะ (2544: 48) ได้สรุปว่าการรับรู้คือ การเกิดอาการสัมผัสอย่างมีความหมายเป็นกระบวนการแปลหรือตีความจากประสบการณ์เดิม เป็นกระบวนการที่เริ่มจากการใช้ประสาทสัมผัส ตีความออกมาเป็นหนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายอันเป็นสิ่งที่รู้จักและเข้าใจกัน

ศรีวรรณ (2548: 55) สรุปความหมายของการรับรู้ ว่าเป็น กระบวนการทางสมองที่แปลความหมายของสิ่งเร้าที่คนเราได้รับจากอวัยวะสัมผัส เช่น ตา หู จมูก ลิ้น ผิวหนัง แล้วเปลี่ยนเป็นกระแสประสาทสัมผัส ส่งไปยังสมอง การแปลความหมายของสมองนั้น ต้องใช้ความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาใช้ในการแปลความหมายจากสิ่งที่มีประสาทสัมผัสของร่างกายไปสัมผัสกับสิ่งเร้าภายนอกจึงจะสามารถเข้าใจสิ่งเร้านั้นมีความหมายว่าอย่างไร ถ้าไม่มีความรู้หรือประสบการณ์เดิม การรับรู้จะไม่เกิดขึ้นจะเป็นเพียงได้รับสัมผัส ได้ยิน ไม่มีกระบวนการทางสมองกระบวนการของการรับรู้ กระบวนการของการรับรู้เกิดขึ้นตามลำดับขั้นดังนี้ สิ่งเร้ามากระทบอวัยวะสัมผัสของอินทรีย์ กระแสประสาทสัมผัสจะวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลาง โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่สมอง ซึ่งมีประสบการณ์เดิม เจตคติ และบุคลิกลักษณะของบุคคล

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า การรับรู้ คือ ขบวนการแปลความหมายของสิ่งเร้าที่คนเราได้รับจากอวัยวะสัมผัส ที่มีระดับตั้งแต่ง่ายสุดถึงซับซ้อนที่สุดแล้วเกิดความรู้สึกระลึกรู้ความหมายว่าเป็นอะไร

กระบวนการรับรู้

ในการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการรับรู้ ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ คือ

สุภัททา (2542: 96) ได้กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. มีการสัมผัสจากสิ่งเร้า โดยขึ้นอยู่กับชนิดของสิ่งเร้า และธรรมชาติของสิ่งเร้า
2. ได้รับสัมผัสโดยผ่านอวัยวะรับสัมผัส เช่น หู ตา จมูก
3. แปลความหมายจากอวัยวะรับสัมผัส โดยอาศัยองค์ประกอบคือ
 - 3.1 สติปัญญาและความฉลาด
 - 3.2 คุณภาพของจิตและสภาพของจิต
 - 3.3 ประสบการณ์เดิม
4. การแสดงพฤติกรรมการรับรู้ ซึ่งสามารถสังเกตพฤติกรรมตอบสนองของอินทรีย์ได้ ทั้งที่มองเห็นได้ชัดและที่มองเห็นได้ไม่ชัด

ลักษณะ (2544: 48) ได้กล่าวถึง กระบวนการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่เริ่มจากการสัมผัสด้วยประสาทสัมผัสที่มีต่อสิ่งเร้า ที่มีการแปลความหมาย จากประสบการณ์เดิมจนเกิดการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งการตอบสนองต่อสิ่งเร้าจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ ประสบการณ์ที่ผ่านมา ความต้องการและความสนใจ สภาพแวดล้อมและลักษณะของสิ่งเร้า

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า กระบวนการรับรู้คือกระบวนการที่เริ่มจากการสัมผัส รับสัมผัสโดยผ่านอวัยวะรับสัมผัส แปลความหมายจากประสบการณ์เดิม แสดงพฤติกรรมการรับรู้ตอบสนองต่อสิ่งเร้า

องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้

ในการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ คือ

การรับรู้ของมนุษย์มีองค์ประกอบมากมาย ในที่นี้จะสรุปเป็น 2 อย่าง คือ องค์ประกอบทางสรีระและองค์ประกอบทางจิตวิทยา อธิบายได้ดังนี้ (ศรีวรรณ, 2548: 55-57)

1. องค์ประกอบทางสรีระ ได้แก่ สติปัญญาระบบประสาทและอวัยวะสัมผัส

1.1 สติปัญญาผู้ที่เฉลียวฉลาดมีสติปัญญาสามารถรับรู้ได้เร็วและดีกว่าผู้มีสติปัญญาต่ำ

1.2 ระบบประสาทและอวัยวะสัมผัส การที่คนเราจะรับรู้ต้องอาศัยระบบประสาทและอวัยวะสัมผัสที่สมบูรณ์ จึงจะสามารถรับรู้สิ่งเร้ารอบ ๆ ตัวได้ สิ่งเร้าจะกระตุ้นที่อวัยวะสัมผัสแล้วประสาทรับสัมผัสจะส่งกระแสประสาทไปยังสมอง สมองแปลความหมายจึงเกิดการรับรู้ขึ้น ซึ่งอวัยวะสัมผัสของคนมีความสามารถจำกัดและไม่สามารถตอบสนองสิ่งเร้าทุกชนิดได้

2. องค์ประกอบทางจิตวิทยา ได้แก่ สุขภาพจิต ความสนใจ ความเข้าใจ ความต้องการ ทักษะคิด อารมณ์ และลักษณะของวัฒนธรรม สุขภาพจิตและความสมบูรณ์ของจิตใจจะมีผลต่อการแปลความหมายของสิ่งเร้า ถ้ามนุษย์เบื่อหน่ายอ่อน ชุ่มมัว ไม่พอใจ การแปลความหมายก็ไม่ดีผิดพลาด แต่ถ้าจิตใจแจ่มใส ใจคอปลอดโปร่ง จะทำให้การแปลความหมายดีขึ้น ถูกต้องขึ้น ภาวะของอารมณ์เมื่อคนอารมณ์ดีมีความสบายใจมักจะไม่พิจารณารายละเอียดของสิ่งเร้ามากนัก มักจะมองไม่เห็นข้อบกพร่อง มองเห็นสิ่งนั้นดีไปหมด

โสภา (2529: 34) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์ว่ามีจำนวนมากมายคือ

1. การเคลื่อนไหว มนุษย์จะรับรู้ได้อย่างรวดเร็วต่อสิ่งที่มีการเคลื่อนไหว
2. การทำซ้ำ สิ่งที่มีการทำซ้ำอยู่เสมอ ย่อมจะทำให้เกิดการรับรู้ได้
3. การกระทำสิ่งใหม่ ๆ และแปลกจากเดิม ย่อมจะทำให้เกิดการรับรู้ได้
4. การให้สีสันต่าง ๆ ย่อมจะทำให้เกิดการรับรู้ได้

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการรับรู้ได้แก่ สติปัญญา ระบบประสาท อวัยวะรับสัมผัส สุขภาพจิต ความสนใจ ความเข้าใจ ความต้องการ ทักษะคิด อารมณ์ ลักษณะของวัฒนธรรม และลักษณะของสิ่งเร้า

ความหมายของข่าวสาร

ในการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้คือ

พรทิพย์ (2526: 13-14) ได้กล่าวถึง ความหมายของข่าวสารที่ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ แหล่งกำเนิด ข่าวสาร และจุดหมายปลายทาง แหล่งกำเนิดของข่าวสารมีลักษณะเป็นนามธรรม คือ ที่มาของข่าวสารที่มีสื่อมวลชนทำหน้าที่บันทึกหรือเป็นผู้นำเอาวัตถุดิบมาเปลี่ยนเป็นรูปของข่าวสาร ไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ผู้รับข่าวสาร เนื่องจากการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการจึงสามารถพิจารณาปลายทาง คือ ผู้รับข่าวสาร เนื่องจากการสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการจึงสามารถพิจารณาได้เสมือนระบบหนึ่ง ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หมายถึง แหล่งกำเนิดของสารหรือผู้ที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร บทบาทของผู้ส่งสารมี 3 ประการ คือ เลือกสรรความหมายที่ใช้ในการสื่อสาร สร้างรหัสจากความหมายให้อยู่ในรูปของสาร และส่งรหัสของสารนั้นออกไป

2. สาร หมายถึง สิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้นความหมายให้กับผู้รับเป็นเรื่องราวสาระที่ส่งออกไปจากผู้ส่งสารถึงตัวผู้รับสาร ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของสาร มีข้อพิจารณา 3 ประการ คือ รหัสหรือสัญลักษณ์ของสาร เนื้อหาของสารและการทำข่าวสาร แต่ในความหมายทั่วไปที่ใช้ มักหมายถึงเนื้อหาของสาร ซึ่งหมายถึงข้อความที่ผู้ส่งสารใช้สื่อความหมายที่ต้องการ

3. ช่องทางสำหรับสื่อสาร หรือสื่อเป็นสิ่งทีพาสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับสาร

4. ผู้รับสาร หมายถึง ผู้รับข่าวสารจากแหล่งสาร บทบาทของผู้รับสารมี 3 ประการ คือ รับสาร ถอดรหัสจากสารเพื่อให้ได้ความหมาย และตอบโต้ความหมาย จากกระบวนการข้างต้น

จึงสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร ซึ่งเป็นจุดกำเนิดของสาร ซึ่งได้แก่สื่อต่าง ๆ เนื้อหาข่าวสาร คือ ข่าวสารที่เป็นรายงานเหตุการณ์ ข้อมูลที่เกิดขึ้นที่เป็นที่น่าสนใจ และผู้รับข่าวสาร คือ ผู้บริโภคข่าวสารจากสื่อนั่นเอง

ลักษณะ (2544: 183-184) ได้ให้ความหมายของข่าวสารที่ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร หมายถึง แหล่งกำเนิดของสาร หรือผู้ที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นแล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร

2. สาร หมายถึง เนื้อหาสาระที่ส่งออกไปจากผู้ส่ง อาจจะเป็นความคิดหรือเรื่องที่ส่งไป ตามสื่อ เช่น คำพูด หรือข้อเขียน หรือรูปภาพ แบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ สัญลักษณ์ของสาร เนื้อหาของสาร และการเลือกและจัดลำดับข่าวสาร

3. ช่องทางสำหรับสื่อสารหรือสื่อเป็นสิ่งที่พาสารจากผู้ส่งไปยังผู้รับสาร

4. ผู้รับสาร หมายถึง บุคคลที่เป็นจุดหมายปลายทางของข่าวสารที่ส่งไป โดยผู้รับสารจะรับรู้ข่าวสารจากสื่อที่ส่งไปด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือการได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ลิ้มรส และการสัมผัส แล้วจึงถอดรหัสส่งไปตีความ

5. ผลของการสื่อสาร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือข้อแตกต่างซึ่งเกิดขึ้นกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอันเนื่องมาจากข่าวสารที่ได้รับ

มานิตย์ (2543: 66-68) กล่าวว่าสื่อเป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในการสื่อสารและทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อนำข้อมูลจากรัฐไปสู่ประชาชน อาจปรากฏในรูปแบบของวงสนทนาสมาคมต่าง ๆ พรรคการเมืองกลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน ทั้งสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น สื่อมีอิทธิพลอย่างมากในการสื่อสารเพราะสื่อสามารถสร้างเครือข่ายและโน้มน้าวจิตใจผู้รับสารได้โดยปกติ สื่อมวลชน เป็นโครงสร้างการสื่อสารที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ แต่อย่างไรก็ตามช่องทางสื่อสารอื่นๆ ก็มีความสำคัญเช่นกัน ดังนี้

1. องค์กร ได้แก่ พรรคการเมือง ระบบราชการ สหภาพแรงงาน โรงเรียน เป็นต้น องค์กรแม้จะมีโครงสร้างคล้ายกัน แต่ก็อาจมีศักยภาพในการสื่อสารต่างกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่ใช้และรูปแบบของระบบการเมือง

2. กลุ่ม กลุ่มแตกต่างจากองค์กรที่มีความมั่นคง ความเป็นสถาบันและความร่วมมือน้อยกว่า การสื่อสารนี้จะปรากฏในกลุ่มครอบครัว กลุ่มเพื่อน ช่องทางการสื่อสารที่เป็นทางการไม่สามารถรวบรวมและวิเคราะห์ข่าวสารได้อย่างเพียงพอจึงจำเป็นต้องอาศัยกลุ่มช่วย

3. สื่อมวลชน สื่อมวลชนทำหน้าที่รายงานข่าวสาร หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับรู้ สื่อมวลชนสามารถเปลี่ยนวิถีชีวิตของประชาชนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น หากจะให้บรรลุเป้าหมาย สื่อมวลชนต้องประสานความร่วมมือหรือเชื่อมโยงกับช่องทางอื่น ๆ เช่น องค์กรกลุ่มช่องทางพิเศษ

4. ช่องทางพิเศษ ได้แก่ การแสดงออกต่าง ๆ ของประชาชน เช่น การเดินขบวน การประท้วง ซึ่งถือเป็นช่องทางพิเศษในการสื่อสารเพื่อเรียกร้องและรวบรวมผลประโยชน์ของประชาชนเข้าด้วยกันให้ผู้ปกครองหรือรัฐบาลได้รับรู้ ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์พิเศษเพียงครั้งคราวเท่านั้น แต่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของระบบการเมืองและวิถีทางการเมืองของประชาชน

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า การรับรู้ คือ กระบวนการแปลหรือตีความหมายโดยผ่านประสาทสัมผัสของร่างกายไปสู่การรับรู้ที่สมองและแสดงผลของการรับรู้ออกมาเป็นรูปแบบ ของพฤติกรรมแต่ละบุคคล ดังนั้น การรับรู้จึงมีความสำคัญ และมีอิทธิพลต่อการแสดงออกในการตอบโต้ผลของการรับรู้

สรุปได้ว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องระบบคณะกรรมการการนั้น ผู้รับสารคือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารโดยผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ จดหมายเวียน ใบติดประกาศ จุลสาร วารสาร ที่ทางสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้จัดทำและเผยแพร่ให้รับทราบ รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การถ่ายทอดโทรทัศน์วงจรปิด รายการวิทยุวิทยุกระจายเสียง อันได้แก่ รายการวิทยุรัฐสภา สัมฤทธิ์ผลของกระบวนการสื่อสารดังกล่าว นอกจากจะขึ้นอยู่กับแหล่งสารหรือผู้ส่งสารที่เลือกสรรข่าวสารผ่านทางช่องทางสำหรับสื่อสารที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความหมายกับผู้รับแล้ว ยังขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้รับสาร ประสบการณ์ที่ผ่านมา ความต้องการและความสนใจสภาพแวดล้อมและลักษณะของสารอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ

เพื่อให้การศึกษาระบบคณะกรรมการมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในแง่ของการเปรียบเทียบความหลากหลายของ ที่มา ประเภทและอำนาจหน้าที่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ ที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีการพัฒนามายาวนาน คือ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส ซึ่งมีความแตกต่างกันในแง่ของการใช้อำนาจอธิปไตย โดยประเทศอังกฤษเป็นประเทศต้นแบบของรัฐบาลแบบคณะรัฐมนตรี (Cabinet Government) ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศต้นแบบของรัฐบาลแบบประธานาธิบดี (Presidential Government) ประเทศฝรั่งเศสเป็นประเทศต้นแบบของรัฐบาลแบบกึ่งประธานาธิบดี (Semi Presidential Government) (โกวิท, 2523: 63-64) ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวมของระบบคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ระบบคณะกรรมการของอังกฤษ

ที่มาของระบบคณะกรรมการ

ออร์ทิปป์ (2532: 18-20) ได้กล่าวถึงระบบคณะกรรมการของอังกฤษนั้น ได้เกิดขึ้นเกือบจะพร้อมกันกับรัฐสภา คณะกรรมการในยุคต้น ๆ ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ในสมัยของพระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 1 ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้คณะกรรมการรับหน้าที่ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยเริ่มทำการพิจารณาร่างกฎหมายนอกสถานที่ตั้งสภา เช่น ที่ประชุมของนักกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งต่อมากลางคณะกรรมการในลักษณะดังกล่าวที่ได้พัฒนามาเป็น คณะกรรมการวิสามัญ (Select Committee)

วิวัฒนาการของระบบคณะกรรมการของอังกฤษได้พัฒนาต่อเนื่องมาโดยตลอดในปี ค.ศ. 1851 ระบบคณะกรรมการได้มีความสำคัญขึ้นโดยทำหน้าที่พิจารณาเรื่องเกี่ยวกับศาสนา การเลือกตั้ง เงินทุนอุดหนุนและเรื่องร้องทุกข์ต่าง ๆ และในขณะเดียวกันจำนวนกรรมการในแต่ละคณะได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยต่อมาได้พัฒนาความรับผิดชอบในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ มาเป็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ในเรื่องการค้า เอกสิทธิ์ ศาลยุติธรรมและการเลือกตั้ง เป็นต้น คณะกรรมการดังกล่าวนี้เรียกว่า คณะกรรมการสามัญ (Standing Committee)

ต่อมาในปี ค.ศ. 1607 ถึงปี ค.ศ. 1610 ระบบคณะกรรมการธิการของอังกฤษได้มีการพัฒนาเป็น คณะกรรมการเต็มสภา (Committee of the Whole House) และได้พัฒนาไปสู่ระบบคณะกรรมการที่มั่นคงตั้งแต่ปี ค.ศ. 1620 เป็นต้นมา ต่อมา ในต้นศตวรรษที่ 17 คณะกรรมการสามัญซึ่งถือว่าเป็น คณะกรรมการหลัก (Grand Committee) ได้มีจำนวนรวม 5 คณะ ตามเรื่องที่พิจารณา คือ เอกสิทธิ์ และการเลือกตั้ง ศาสนา ปัญหาความเดือดร้อน ศาสดายุติธรรม และการค้า ส่วนคณะกรรมการประเภทอื่น ๆ จะถูกแต่งตั้งขึ้นเป็นบางโอกาส และเมื่อรายงานผลการพิจารณาศึกษาต่อรัฐสภาแล้ว คณะกรรมการคณะนั้น ๆ ก็จะหมดสภาพลง

เรื่องราวต่าง ๆ ที่คณะกรรมการสามัญพิจารณาศึกษานั้น ต่อมารัฐสภาได้มอบหมายให้ คณะกรรมการเต็มสภาเป็นผู้พิจารณาแทน ยกเว้นเรื่องเอกสิทธิ์และการเลือกตั้งยังคงมอบหมายให้คณะกรรมการสามัญเป็นผู้พิจารณา ในปี ค.ศ. 1700 เป็นต้นมา คณะกรรมการเต็มสภาเป็น กลไกของสภาที่ทำหน้าที่พิจารณาปัญหา ตลอดจนถกเถียงประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และจัดว่าเป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดของสภาในขณะนั้น ส่วนคณะกรรมการสามัญยังคงมีบทบาท ในการพิจารณาศึกษาเรื่องในสภาค่อนข้างน้อย

ในศตวรรษที่ 19 คณะกรรมการของอังกฤษได้พัฒนาเข้าสู่ระบบใหม่ โดยในปี ค.ศ. 1907 มีการตราข้อบังคับการประชุมสภากำหนดให้ส่งร่างพระราชบัญญัติให้คณะกรรมการสามัญ ประจำสภาเป็นผู้พิจารณา ยกเว้นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับภาษี เงินลงทุนและรายได้ของแผ่นดิน และร่างพระราชบัญญัติที่ออกเพื่อให้การรับรองคำสั่งชั่วคราว อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดดังกล่าว มิได้กำหนดไว้ตายตัว โดยมีร่างพระราชบัญญัติบางฉบับที่ส่งให้คณะกรรมการเต็มสภาพิจารณา เช่น ร่างพระราชบัญญัติประกันภัยแห่งชาติ ค.ศ. 1911 เป็นต้น ในส่วนของคณะกรรมการวิสามัญใน ยุคศตวรรษที่ 19 นี้ ได้รับความเชื่อถืออย่างมากในสภาเช่นกัน กล่าวคือ คณะกรรมการประเภทนี้ จะทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองที่มีความสำคัญ รวมทั้งทำหน้าที่เป็นผู้วางแผนและกำหนด แนวทางของนโยบายสาธารณะแทนองค์กรฝ่ายบริหารซึ่งยังอ่อนแอในขณะนั้น

ประเภทของคณะกรรมการ

การดำเนินงานของคณะกรรมการของสภาสามัญของประเทศอังกฤษ ในการปฏิบัติหน้าที่ ของสภาสามัญนั้น ได้มีการใช้ประโยชน์จากระบบคณะกรรมการอย่างมาก ดังนั้น กระบวนการ ปฏิบัติหน้าที่ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของสภาสามัญก็คือ การตั้งคณะกรรมการประเภทต่างๆ ขึ้น

เพื่อพิจารณางานที่อยู่ในความรับผิดชอบของสภาสามัญ คณะกรรมการของสภาสามัญแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ (อมร, 2539: 199)

1. คณะกรรมการเต็มสภา หมายถึงคณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดของสภาสามัญทำหน้าที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีความสำคัญสมาชิกสภาสามัญจะเลือกสมาชิกผู้หนึ่งเป็นประธานคณะกรรมการเต็มสภา (Chairman of Ways And Means) ซึ่งเป็นคนละคนกับประธานสภาสามัญ

2. คณะกรรมการประจำหรือคณะกรรมการสามัญ โดยปกติแล้วจะมีประมาณ 5-7 คณะเรียกชื่อต่าง ๆ กัน ไม่ได้มีชื่อเฉพาะแต่ก็เป็นที่ยู่งกันว่าคณะใดเกี่ยวข้องกับเรื่องใด คณะหนึ่ง ๆ มีกรรมการประมาณ 20-50 คน ในจำนวนนี้ 20 คนจะเป็นสมาชิกคนสำคัญ ๆ เลือกจากพรรคต่าง ๆ ตามอัตราส่วนของที่นั่งในสภาสามัญ และรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัตินั้นจะเป็นกรรมการด้วย ประธานของแต่ละคณะกรรมการจะเป็นสมาชิกชั้นแนวหลัง คณะกรรมการนี้จึงมีลักษณะเป็นตัวแทนของทุกฝ่ายในสภาสามัญ แต่ไม่ได้มีลักษณะเป็นกรรมการผู้เชี่ยวชาญทุกคน แต่การแต่งตั้งพยายามที่จะหาผู้เชี่ยวชาญในแต่ละเรื่องมาร่วมด้วยเสมอ หน้าที่ของคณะกรรมการนี้จะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทุกฉบับที่ได้รับมอบหมาย ในส่วนของคณะกรรมการของสกอตแลนด์ (The Scottish Standing Committee) เป็นข้อยกเว้นจากหลักการตั้งคณะกรรมการที่ว่ามานี้ กล่าวคือ กรรมการชุดนี้ประกอบด้วยสมาชิกสภาสามัญจากสกอตแลนด์ทั้งหมด 71 คน และสมาชิกอื่น ๆ อีก 12 คนรับผิดชอบเฉพาะการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับกิจการของสกอตแลนด์เท่านั้น คณะกรรมการประจำที่เกี่ยวกับกิจการของเวลส์ก็เป็นข้อยกเว้นพิเศษเช่นเดียวกัน

3. คณะกรรมการวิสามัญ คือคณะกรรมการที่สภาสามัญแต่งตั้งขึ้นพิเศษเป็นครั้งคราวเพื่อทำหน้าที่เฉพาะเรื่องหรือให้ความเห็นแก่รัฐสภาในเรื่องที่ต้องอาศัยความชำนาญพิเศษตัวอย่างเช่น คณะกรรมการกิจการบัญชีของรัฐ คณะกรรมการพิจารณากฎหมายเฉพาะเรื่องคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอุตสาหกรรมน้ำมันในทะเลเหนือ

4. คณะกรรมการร่วมกันของ 2 สภา (Joint Committees) เป็นคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งจากสภาสามัญและสภาขุนนางร่วมกันพิจารณาเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองเช่น ร่างพระราชบัญญัติเอกชนที่สำคัญและร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมและการประมวลกฎหมาย เป็นต้น

5. คณะกรรมาธิการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเอกชน ทำหน้าที่พิจารณาและอภิปรายร่างพระราชบัญญัติเอกชน

คณะกรรมาธิการต่าง ๆ เหล่านี้บางส่วนแต่งตั้งจากสมาชิกสภาสามัญแนวหลังให้เข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมนิติบัญญัติ และเป็นโอกาสที่สำคัญที่สมาชิกสภาสามัญแนวหลังจะได้มีบทบาทอย่างแท้จริง (สมาชิกสภาสามัญแนวหลังหรือแถวหลังคือสมาชิกหน้าใหม่เรียกว่า Back Bencher เพราะจะนั่งแถวหลัง ๆ ส่วนแถวหน้า ๆ เป็นของรัฐมนตรีของรัฐบาลหรือรัฐบาลเงา)

ตารางที่ 1 แสดงสัดส่วนประธานและกรรมาธิการตามพรรคการเมืองต่าง ๆ ในคณะกรรมาธิการสามัญสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทย (ค.ศ. 1994)

คณะกรรมาธิการ สามัญ	ประธาน	กรรมาธิการ พรรคอนุรักษนิยม	กรรมาธิการ พรรคแรงงาน	พรรค อื่น ๆ	รวม
คณะกรรมาธิการ การเกษตร	พรรคอนุรักษนิยม	6	4	1	11
คณะกรรมาธิการ กลาโหม	พรรคอนุรักษนิยม	6	4	1	11
คณะกรรมาธิการ การศึกษา	พรรคอนุรักษนิยม	6	5	0	11
คณะกรรมาธิการ แรงงาน	พรรคแรงงาน	6	5	0	11
คณะกรรมาธิการ สิ่งแวดล้อม	พรรคอนุรักษนิยม	6	5	0	11
คณะกรรมาธิการ การต่างประเทศ	พรรคอนุรักษนิยม	6	5	0	11
คณะกรรมาธิการ สาธารณสุข	พรรคอนุรักษนิยม	6	4	1	11
คณะกรรมาธิการ มหาดไทย	พรรคอนุรักษนิยม	6	5	0	11
คณะกรรมาธิการ การมรดกชาติ	พรรคแรงงาน	6	5	0	11

ตารางที่ 1 (ต่อ)

คณะกรรมการ สามัญ	ประธาน	กรรมการ พรรคอนุรักษนิยม	กรรมการ พรรคแรงงาน	พรรค อื่น ๆ	รวม
คณะกรรมการ กิจการไอร์แลนด์ เหนือ	พรรคยูทียู	6	2	5	13
คณะกรรมการ วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี	พรรคอนุรักษนิยม	6	5	0	11
คณะกรรมการ กิจการสกอตแลนด์	พรรคแรงงาน	6	3	2	11
คณะกรรมการ สวัสดิการสังคม	พรรคแรงงาน	6	4	1	11
คณะกรรมการ การค้าและการ อุตสาหกรรม	พรรคแรงงาน	6	4	1	11
คณะกรรมการ การขนส่ง	พรรคอนุรักษนิยม	6	5	0	11
คณะกรรมการ การคลังและบริการ สาธารณะ	พรรคอนุรักษนิยม	6	4	1	11
คณะกรรมการ กิจการเวลส์	พรรคแรงงาน	6	3	2	11

ที่มา: Silk and Walters (1995: 212)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

พฤทธิสาน (2544: 87–88) กล่าวสรุปว่า ปัจจุบันคณะกรรมการประจำสภาของอังกฤษ ยังถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญของสภา เพื่อทำหน้าที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ตามที่สภามอบหมาย เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของสภา ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นโดยลำดับ รวมทั้งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของสภาให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องและละเอียดรอบคอบ โดยในระยะหลัง มีการตั้งคณะกรรมการทั้งในลักษณะเฉพาะกิจ และในลักษณะถาวร เช่น Member Interests ซึ่งเป็นคณะกรรมการที่ตรวจสอบเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีภายนอกที่อาจขัดแย้งต่อการหน้าที่ และ/หรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (Ombudsman, Parliamentary Commissioner for Administration)

นับแต่ทศวรรษที่ 1960 เป็นต้นมา สภาผู้แทนราษฎร ได้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติภารกิจของกระทรวงต่าง ๆ มีบทบาทในการสืบเสาะหาข้อมูลและจัดทำรายงานให้อำนาจในการเชิญรัฐมนตรีและข้าราชการมาให้ข้อมูล ตลอดจนตรวจสอบการใช้จ่ายเงิน ตลอดจนมีหน้าที่สำคัญคือทำให้การตรวจสอบและการผลักดัน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกล่าวได้ว่า คณะกรรมการเหล่านี้ ทำหน้าที่เป็นเวทีรัฐสภาในการรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรรัฐสภาและจากกลุ่มประชาชน โดยเป็นการทำหน้าที่ทั้ง 2 อย่าง คือ การคลี่คลายความตึงเครียด และระดมการสนับสนุนจากกลุ่มประชาชนผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาล

Kavanagh (2000: 278) กล่าวถึงคณะกรรมการวิสามัญในสภาผู้แทนราษฎรของประเทศอังกฤษ ปี ค.ศ. 1997 ว่ามีจำนวน 17 คณะคือ

1. คณะกรรมการการเกษตร
2. คณะกรรมการวัฒนธรรม การสื่อสารและกีฬา
3. คณะกรรมการกลาโหม
4. คณะกรรมการการศึกษาและแรงงาน
5. คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม การขนส่ง และกิจการภูมิภาค
6. คณะกรรมการการต่างประเทศ
7. คณะกรรมการสาธารณสุข

8. คณะกรรมาธิการมหาดไทย
9. คณะกรรมาธิการการพัฒนาระหว่างประเทศ
10. คณะกรรมาธิการไอร์แลนด์เหนือ
11. คณะกรรมาธิการการบริหารรัฐกิจ
12. คณะกรรมาธิการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
13. คณะกรรมาธิการกิจการสก๊อตแลนด์
- 1.4 คณะกรรมาธิการสวัสดิการสังคม
- 1.5 คณะกรรมาธิการการค้าและการอุตสาหกรรม
16. คณะกรรมาธิการการคลังและบริการสาธารณะ
17. คณะกรรมาธิการกิจการเวลส์

ระบบคณะกรรมาธิการของสหรัฐอเมริกา

ที่มาของระบบคณะกรรมาธิการ

ออร์ทิปป์ (2532: 118-120) กล่าวสรุปว่าระบบคณะกรรมาธิการของสหรัฐอเมริกามีการสืบทอด และวิวัฒนาการตั้งแต่สหรัฐอเมริกาได้รับเอกราชจากอังกฤษ อันเนื่องมาจากอิทธิพลและมรดกทางการเมืองแบบรัฐสภาที่อังกฤษได้ทิ้งไว้ให้ ในระยะแรก ๆ นั้น ระบบคณะกรรมาธิการของสหรัฐอเมริกาก็ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อรับผิดชอบในการพิจารณาศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งในบางโอกาสเท่านั้น โดยคณะกรรมาธิการที่ตั้งขึ้นนั้นจะเป็นคณะกรรมาธิการวิสามัญ และคณะกรรมาธิการเต็มสภาเป็นส่วนใหญ่ ต่อมาในปี ค.ศ. 1816 วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร ได้พัฒนาระบบสหรัฐอเมริกาสามัญประจำสภาขึ้น ภายใต้แนวคิดที่ว่า คณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาน่าจะมีความเหมาะสมกว่า คณะกรรมาธิการวิสามัญ ทั้งนี้เพราะคณะกรรมาธิการสามัญมีประจำสภาอยู่แล้ว และมีความพร้อมที่จะทำการพิจารณาศึกษาเรื่องใด ๆ ที่สภามอบหมายได้ทันที นอกจากนี้ สภาก็ไม่ต้องเสียเวลาในการคัดเลือกหาบุคคลมาเป็นกรรมาธิการ ในระยะแรก ๆ นี้ จำนวนคณะกรรมาธิการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ในปี ค.ศ.1925 คณะกรรมาธิการสามัญในสภาผู้แทนราษฎรมีเป็นจำนวน 61 คณะ ส่วนในวุฒิสภามีถึง 74 คณะในปี ค.ศ.1946 มีการตรากฎหมายที่เรียกว่ารัฐบัญญัติปฏิรูปองค์กรนิติบัญญัติ ค.ศ. 1946 (The Legislative Reorganization Act of 1946) รัฐบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดจำนวนคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาไว้จำนวนจำกัด กล่าวคือ ในสภาผู้แทนราษฎรมีได้ไม่เกิน 19 คณะ ในวุฒิสภามีได้ไม่เกิน 15 คณะ

ระบบรัฐสภาของสหรัฐอเมริกามีความเข้มแข็ง มีความเป็นอิสระ สามารถถ่วงดุลย์กับฝ่ายบริหารได้นั้น สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าตำแหน่งประธานคณะกรรมการ ประธานสภาจะเป็นผู้แต่งตั้ง (ตั้งแต่ ค.ศ.1790 - ค.ศ.1911) แต่หลังจากปี ค.ศ.1911 เป็นต้นมา ที่ประมุขสภาจะเป็นผู้แต่งตั้งประธานคณะกรรมการ ดังนั้นจึงมีส่วนทำให้ประธานคณะกรรมการ ดังนั้นจึงมีส่วนทำให้ประธานคณะกรรมการมีความสำคัญสามารถทำงานได้อย่างอิสระ ไม่มีความกดดันจากพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมืองภายนอกเพราะมีความรู้สึกที่ว่า คนทำงานในนามของสภา

ปัจจุบันคณะกรรมการในสภาของสหรัฐอเมริกาอาจกล่าวได้ว่ามีความเป็นเอกเทศและมีความเป็นสถาบันค่อนข้างจะสูง กล่าวคือระบบและแนวความคิดในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนั้น จะมีลักษณะเฉพาะแยกฐานะออกจากการเป็นสมาชิกรัฐสภา หรือการสังกัดพรรคการเมือง ทำให้กรรมการแต่ละคนมีความเป็นอิสระ ปลอดจากการชี้นำและควบคุมจากพรรคการเมือง มีความเป็นสถาบันแท้จริงโดยไม่มีอำนาจหรืออิทธิพลภายนอกมาครอบงำสถาบัน นอกจากนี้ คณะกรรมการได้มีการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้อำนาจควบคุมดูแลและกำกับกรขยายตัวขององค์กร เช่น พัฒนาระบบคณะทำงาน ระบบข้อมูล ทั้งด้วยผลของรัฐธรรมนูญตีปฏิรูปองค์กรนิติบัญญัติ ค.ศ. 1946 ดังกล่าวนั้น ทำให้ระบบคณะกรรมการเป็นสถาบันหรือองค์กรที่เชื่อมโยงกับองค์กรอื่น ๆ ในสังคม

ประเภทของคณะกรรมการ

ลักษณะการทำงานของคณะกรรมการแบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้ (สมบัติ, 2542 : 108-109)

1. คณะกรรมการสามัญ (Standing Committee) คณะกรรมการสามัญเป็นคณะกรรมการที่มีความสำคัญที่สุดของรัฐสภา เพราะวาระรัฐธรรมนูญทุกฉบับจะต้องได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการสามัญก่อนที่จะผ่านการพิจารณาของสภา ดังนั้น คณะกรรมการสามัญจึงมีบทบาทสำคัญในด้านการวางนโยบายและเป็นองค์กรหลักในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญก่อนให้สภารับรอง และประธานาธิบดีประกาศใช้เป็นกฎหมายในที่สุด

คณะกรรมการสามัญยังแบ่งได้เป็นคณะกรรมการสามัญในสภาผู้แทนราษฎรของสหรัฐอเมริกา มีจำนวน 22 คณะคือ

1. คณะกรรมการการเกษตร
2. คณะกรรมการการจัดสรรงบประมาณ
3. คณะกรรมการกลาโหม
4. คณะกรรมการการธนาคาร การเงินและกิจการนคร
5. คณะกรรมการงบประมาณ
6. คณะกรรมการคสทรีคอฟโคลัมเบีย
7. คณะกรรมการการศึกษาและแรงงาน
8. คณะกรรมการพลังงานและพาณิชย์
9. คณะกรรมการกิจการต่างประเทศ
10. คณะกรรมการปฏิบัติงานของรัฐบาล
11. คณะกรรมการบริหารงานสภาผู้แทนราษฎร
12. คณะกรรมการกิจการภายในประเทศ
13. คณะกรรมการตุลาการหรือยุติธรรม
14. คณะกรรมการพาณิชย์นาวีและการประมง
15. คณะกรรมการไปรษณีย์และข้าราชการพลเรือน
16. คณะกรรมการงานโยธาสาธารณณะและการขนส่ง
17. คณะกรรมการระเบียบข้อบังคับ
18. คณะกรรมการวิทยาศาสตร์ อวกาศและเทคโนโลยี
19. คณะกรรมการธุรกิจรายย่อย
20. คณะกรรมการมาตรฐานความประพฤติของข้าราชการ
21. คณะกรรมการกิจการทหารผ่านศึก
22. คณะกรรมการพิจารณาวิธีการหารายได้

และคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภาของสหรัฐอเมริกาจำนวน 16 คณะ คือ

1. คณะกรรมการการเกษตร โภชนาการและการป่าไม้
2. คณะกรรมการการจัดสรรงบประมาณ
3. คณะกรรมการกลาโหม
4. คณะกรรมการการธนาคาร ที่อยู่อาศัยและกิจการนคร
5. คณะกรรมการงบประมาณ

6. คณะกรรมาธิการพาณิชย์ วิทยาศาสตร์และการขนส่ง
7. คณะกรรมาธิการพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ
8. คณะกรรมาธิการสิ่งแวดล้อม และงานโยธาสาธารณะ
9. คณะกรรมาธิการการเงิน
10. คณะกรรมาธิการความสัมพันธ์กับต่างประเทศ
11. คณะกรรมาธิการกิจการบริหารของรัฐ
12. คณะกรรมาธิการตุลาการหรือยุติธรรม
13. คณะกรรมาธิการแรงงานและทรัพยากรมนุษย์
14. คณะกรรมาธิการกฎข้อบังคับและการบริหาร
15. คณะกรรมาธิการธุรกิจรายย่อย
16. คณะกรรมาธิการกิจการทหารผ่านศึก

และมีคณะอนุกรรมาธิการ (Sub-Committee) ในคณะกรรมาธิการสามัญ เป็นองค์กรณีบัญญัติขนาดเล็กลงของสภา ตั้งขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระของคณะกรรมาธิการ

2. คณะกรรมาธิการวิสามัญหรือคณะกรรมาธิการพิเศษ (Select or Special Committee) คณะกรรมาธิการวิสามัญ เป็นคณะกรรมาธิการที่ประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎร แต่งตั้งขึ้นตามมติ หรือกฎข้อบังคับพิเศษของสภา เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น คณะกรรมาธิการวิสามัญกิจการอเมริกันอินเดียน (Select Committee on Indian Affairs) และ คณะกรรมาธิการวิสามัญว่าด้วยจริยธรรม (Select Committee on Ethics) ของวุฒิสภา เป็นต้น คณะกรรมาธิการวิสามัญส่วนใหญ่จะรับหน้าที่ในการพิจารณาสืบสวน สอบสวน ศึกษาค้นคว้า ข้อเท็จจริงบางอย่างตามความต้องการของสภา

3. คณะกรรมาธิการผสมสามัญ (Joint Standing Committee) เป็นคณะกรรมาธิการถาวร หรือสามัญ ที่ประกอบด้วยกรรมาธิการจากทั้งในสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา คณะกรรมาธิการประเภทนี้ตั้งขึ้นโดยมติร่วมกันของสภา (Concurrent Resolution) คณะกรรมาธิการร่วมกันนี้ จะทำหน้าที่ศึกษาค้นคว้า และสืบสวนหาข้อเท็จจริง ตลอดทั้งติดตามดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร

4. คณะกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภา หรือ คณะกรรมาธิการผสมวิสามัญ (Conference Committee) คณะกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภา มีลักษณะการทำงานแบบเฉพาะกิจ (Ad-hoc Committee) ประกอบด้วยกรรมาธิการจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ

คณะกรรมการร่วมกันของไทยในปัจจุบัน เพื่อทำการพิจารณาหาทางประนีประนอม ความเห็นที่แตกต่างกันในร่างรัฐบัญญัติที่ผ่านสภาทั้งสอง โดยประธานวุฒิสภาและประธานสภาผู้แทนราษฎร จะแต่งตั้งกรรมการจากกรรมการที่อาวุโสในคณะกรรมการสามัญของสภาทั้งสองที่เคยพิจารณาร่างรัฐบัญญัติมาแล้ว

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

โดยหลักการแล้ว อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการต้องอยู่ภายใต้โครงสร้างอำนาจหน้าที่ของรัฐสภาไม่อาจก้าวล้ำอำนาจรัฐสภา การพัฒนาระบบคณะกรรมการในรัฐสภาสหรัฐอเมริกา จึงเป็นการพัฒนาในด้านประสิทธิภาพของการใช้อำนาจควบคุมกำกับ การขยายตัวของรัฐสภา ระบบการทำงานจะประกอบไปด้วยความรับผิดชอบในด้านการสังเคราะห์ข้อมูลด้านนโยบายของรัฐ ควบคุมกำกับดูแลการทำงานของฝ่ายบริหารในด้านการสร้างความชอบธรรมในแนวนโยบายของฝ่ายบริหาร ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการรัฐสภาสหรัฐอเมริกาจึงประกอบด้วยอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ ๆ ดังนี้ (ไพบูลย์, 2541: 71)

1. วางนโยบายพิจารณาร่างกฎหมาย (Bills) ก่อนที่สภาจะรับรองเพื่อให้ประธานาธิบดีประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป ตลอดจนดูแลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐโดยทั่วไป เป็นอำนาจหน้าที่หลักของคณะกรรมการสามัญ โดยแต่ละคณะจะพิจารณาร่างกฎหมายเฉพาะเรื่อง ร่างกฎหมายทุกฉบับที่เสนอเข้าสู่สภาต้องส่งไปยังคณะกรรมการเพื่อศึกษาและให้ข้อเสนอแนะ คณะกรรมการอาจจะเห็นชอบแก้ไข ระบุหรือข้ามมาตรการใด ๆ ที่เกี่ยวกับร่างกฎหมายนั้นได้ เกือบจะเป็นไปไม่ได้ที่ร่างกฎหมายจะเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเสียก่อน

อนึ่ง การเสนอร่างกฎหมายทำได้หลายวิธี บางฉบับคณะกรรมการสามัญเป็นผู้ร่างขึ้น บางฉบับอาจเป็นคำเสนอแนะของประธานาธิบดีหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารอื่น บางฉบับประชาชนและองค์กรต่าง ๆ นอกสภาคองเกรสก็อาจเสนอแนะร่างกฎหมายต่อสมาชิกสภาได้ และสมาชิกแต่ละคนก็อาจเสนอร่างกฎหมายได้

นอกจากคณะกรรมการสามัญจะมีอำนาจในการพิจารณาร่างกฎหมายแล้วยังมีอำนาจในการพิจารณาสอบสวนและตรวจสอบถึงกิจกรรมของสถาบันและองค์กรได้ด้วย โดยระบุภารกิจไว้ในข้อบังคับการประชุมสภา เช่น คณะกรรมการการเกษตร โภชนาการ และการป่าไม้ มีความ

รับผิดชอบในด้านเกษตรกรรมทั่วไป ซึ่งรวมทั้งการให้สินเชื่อ ความมั่นคง ประกันพืชผล อนุรักษ์ดิน การไฟฟ้าในชนบท การป่าไม้ โภชนาการ โครงการอาหาร โรงเรียน การอดอยาก คณะกรรมาธิการ ตุลาการหรือยุติธรรมมีการพิจารณาตรวจสอบกฎหมายด้านอาชญากรรมและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมโดยตรง รวมถึงการตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงยุติธรรม เป็นต้น ในการสอบสวนก็เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการเพื่อออกกฎหมายในอนาคต เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของกฎหมายที่ออกไปแล้ว เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและประวัติการทำงานของสมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ของฝ่ายปกครองอื่น ๆ อำนาจในการสอบสวนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ก่อให้เกิดผลสืบเนื่องหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในการเผยแพร่การสอบสวนและผลการสอบสวน อำนาจในการบังคับพยานที่ไม่เต็มใจให้การต้องดำเนินการให้การได้ ดังนั้น การสอบสวนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้ออกกฎหมายในการกระตุ้นความสนใจของประชาชนในเรื่องสำคัญของประเทศชาติ

2. สืบค้น สอบสวนข้อเท็จจริง (Investigation) จัดทำรายงาน (Report) ข้อเสนอ (Recommendation) เสนอแก่สภาที่สังกัดตามขอบเขตอำนาจที่ได้รับ ส่วนใหญ่แล้วเป็นอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมาธิการวิสามัญ และคณะกรรมาธิการร่วม

3. จัดการดูแลทั่วไปในกิจการสภา แก้ไขปัญหาเรื่องความล่าช้าและข้อขัดแย้งในการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการชุดต่าง ๆ ของสภา รวมทั้งทำการศึกษาประเด็นปัญหาที่สำคัญในการควบคุมดูแลกำกับหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจมากและเรื่องสำคัญ ๆ ที่รัฐสภาให้ความสนใจเป็นพิเศษ ซึ่งจะเป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการร่วม เป็นสำคัญ

4. รายงานร่างกฎหมายที่วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร มีความเห็นไม่ตรงกันต่อที่ประชุมใหญ่รัฐสภา เพื่อหาข้อสรุปและข้อประนีประนอมที่ได้รับของทั้งสองฝ่าย ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงเพียงประการเดียวของคณะกรรมาธิการร่วมกันของรัฐสภา

5. ช่วยคณะกรรมาธิการสามัญดูแลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐเฉพาะด้านที่มีความเชี่ยวชาญ ดำเนินการให้มีการรับฟังข้อมูลสาธารณะ (Public Hearing) และรับฟังข้อเรียกร้องของกลุ่มผลประโยชน์กับพวกนักเจรจาต่อรอง (Lobbyist) ต่าง ๆ เป็นหน้าที่สำคัญของคณะอนุกรรมาธิการ

สมบัติ (2542: 106) ได้สรุปถึงหน้าที่หลักของคณะกรรมาธิการในรัฐสภาของสหรัฐอเมริกา คือ

1. ศึกษาข้อเสนอกฎหมายที่แต่ละสภาเสนอมา
2. รับฟังข้อเสนอจากฝ่ายบริหาร
3. ให้การรับรองการเข้ารับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร
4. ดำเนินการไต่สวนและสืบสวนบุคคลที่เชิญมา
5. รับผิดชอบการทำประชาพิจารณ์และติดตามการทำงานของฝ่ายบริหาร
6. ประเมินการทำงานและข้อบกพร่องของฝ่ายบริหาร
7. รับผิดชอบการทำงานในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย
8. ให้คำแนะนำในการตรากฎหมาย
9. ทบทวนรายงาน เอกสาร และการวิจัยที่เกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ
10. ดำเนินการประชุมอย่างไม่เป็นทางการกับสาธารณะชน เอกชน เพื่อหาแนวทางในประเด็นที่คณะกรรมการพิจารณา
11. ตรวจสอบและรับฟังจากประชาชนในพื้นที่ที่มีผลกระทบจากกฎหมายหรือเรื่องอื่นใด

ระบบคณะกรรมการของฝรั่งเศส

ที่มาของระบบคณะกรรมการ

ระบบคณะกรรมการของฝรั่งเศสได้ถือกำเนิดมาช้านาน แต่เดิมในสมัยสาธารณรัฐที่ 3 และที่ 4 นั้นรัฐสภาได้ตั้งคณะกรรมการให้มีจำนวนเท่ากับกระทรวง โดยให้แต่ละคณะกรรมการควบคุมแต่ละกระทรวงโดยเฉพาะ และในคณะกรรมการนั้น ก็จะประกอบด้วยอดีต

หรือผู้ที่จะเป็นรัฐมนตรีของกระทรวงนั้น ทำให้คณะกรรมการเข้าไปก้าว่การทำงานองกระทรวง ก่อนรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ.1958 รัฐสภาประกอบด้วยคณะกรรมการ 19 คณะ ซึ่งต่อมาเมื่อมีการใช้รัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ.1958 (สาธารณรัฐที่ 5) จึงจำกัดจำนวนคณะกรรมการไว้่น้อยลงโดยให้มีคณะกรรมการสามัญในสภาผู้แทนราษฎรของฝรั่งเศสจำนวนไม่เกิน 6 คณะ (บวรศักดิ์ และชาญชัย, 2540: 33)

ประเภทของคณะกรรมการ

คณะกรรมการของฝรั่งเศสจำแนกได้เป็น 3 ประเภท (มนตรี, 2535: 113-118) ดังนี้

1. คณะกรรมการถาวรหรือสามัญ ปัจจุบันคณะกรรมการสามัญในสภาผู้แทนราษฎรของฝรั่งเศสจำนวน 6 คณะ คือ

1.1 คณะกรรมการการวัฒนธรรม ครอบครัวและการสังคม

1.2 คณะกรรมการการต่างประเทศ

1.3 คณะกรรมการการคลัง การเศรษฐกิจทั่วไปและการวางแผน

1.4 คณะกรรมการฝ่ายกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฝ่ายกฎหมายและฝ่ายปกครองทั่วไปของสาธารณรัฐ

1.5 คณะกรรมการการป้องกันประเทศและการทหาร

1.6 คณะกรรมการฝ่ายการผลิตและการแลกเปลี่ยน

ส่วนคณะกรรมการสามัญในวุฒิสภาของฝรั่งเศส จำนวน 6 คณะ ประกอบด้วย

1. คณะกรรมการการวัฒนธรรม

2. คณะกรรมการการเศรษฐกิจและการวางแผน

3. คณะกรรมาธิการการต่างประเทศ การป้องกันประเทศ และการทหาร
4. คณะกรรมาธิการการสังคม
5. คณะกรรมาธิการการคลัง การควบคุมงบประมาณและบัญชีเศรษฐกิจของชาติ
6. คณะกรรมาธิการฝ่ายกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฝ่ายกฎหมายออกเสียงเลือกตั้งและฝ่ายข้อบังคับของฝ่ายปกครองทั่วไป

2. คณะกรรมาธิการพิเศษหรือวิสามัญ (Special Committee)

3. คณะกรรมาธิการการสอบสวนและการควบคุม ถูกตั้งขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐกำหนด (Ordinance) ที่ 58-1100 ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน ค.ศ.1958 เพิ่มเติมโดยกฎหมายที่ 77-807 ลงวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ.1977

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ

บวรศักดิ์ และชาญชัย (2540: 33) กล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญของประเทศฝรั่งเศสว่า คณะกรรมาธิการสามัญของรัฐสภาฝรั่งเศส ถือได้ว่ามีความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่องอย่างมาก โดยคณะกรรมาธิการสามัญสมัยก่อน โดยเฉพาะในสมัยสาธารณรัฐที่ 3 และที่ 4 ในแต่ละสภามีความเชี่ยวชาญในเรื่องเฉพาะเรื่องอย่างมาก ทำให้สามารถควบคุมรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งบางครั้งก็เกินขอบเขต เนื่องจากความอ่อนแอของรัฐบาล คณะกรรมาธิการสามัญในสมัยนั้นจึงถูกลดลงเหลือสภาละ 6 คณะในสมัยสาธารณรัฐที่ 5 โดยมีการจำกัดขอบเขตในการออกบัญญัติของรัฐสภา ซึ่งแต่เดิมมาอำนาจนิติบัญญัติตกอยู่กับสภา ฝ่ายบริหารเพียงแต่ออกกฎ ข้อบังคับเพื่อบังคับใช้หรือกำหนดรายละเอียดของกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น แต่รัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ค.ศ. 1958 กลับหลักการดังกล่าวโดยกำหนดให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติเป็นหลัก ส่วนรัฐสภายังคงมีอำนาจนิติบัญญัติอยู่ต่อไป แต่ถูกจำกัดอำนาจว่าจะตราบัญญัติในเรื่องใดได้บ้าง จึงทำให้อำนาจนิติบัญญัติของรัฐสภากลายเป็นข้อยกเว้นไป จนมีผู้กล่าวว่าอำนาจนิติบัญญัตินั้นควรจะเลิกใช้กับรัฐสภาของฝรั่งเศส เพราะรัฐสภาหาใช่ผู้เดียวที่ใช้อำนาจนี้ไม่ แต่มีอำนาจบริหารมาช่วยใช้

ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์กรหนึ่งในรัฐสภา จึงถูกจำกัดอำนาจไปด้วย
ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งฝรั่งเศส ค.ศ.1958 มาตรา 34 บัญญัติว่ารัฐสภาเป็นผู้ตรารัฐธรรมนูญที่กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. สิทธิพลเมืองและหลักประกันขั้นมูลฐานของพลเมืองในการใช้เสรีภาพ รวมถึงการเกณฑ์แรงงานและทรัพย์สินของพลเมืองในการป้องกันประเทศ
2. สัญชาติ สถานะ ความสามารถของบุคคล กฎหมายว่าด้วยการสมรส มรดกและการให้
3. การกำหนดการกระทำอันเป็นความผิดอาญาประเภทอุกฤษฏ์โทษ มัชฌิมโทษ และการกำหนดโทษซึ่งผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะต้องได้รับ วิธีพิจารณาความอาญา การนิรโทษกรรม การจัดตั้งระบบศาลใหม่ สิทธิและหน้าที่ของผู้พิพากษา
4. ฐานะ อัตรา และวิธีการเก็บภาษีอากร และระบบการผลิตเงินตรา
5. ระบบเลือกตั้งของรัฐสภาและสภาท้องถิ่น
6. การเพิ่มประเภทขององค์การของรัฐ
7. หลักประกันขั้นมูลฐานของข้าราชการพลเรือน และข้าราชการทหาร
8. การโอนกิจการของเอกชนเป็นของรัฐ การโอนทรัพย์สินรัฐวิสาหกิจเป็นของเอกชน
9. การจัดระเบียบการป้องกันประเทศ
10. การปกครองตนเอง อำนาจอินหน้าที่ และรายได้ขององค์กรส่วนท้องถิ่น
11. การศึกษา
12. ระบบกฎหมายว่าด้วยกรรมสิทธิ์ ทรัพย์สินสิทธิ และหนี้ตามกฎหมายแพ่งและกฎหมายพาณิชย์
13. ระบบกฎหมายแรงงาน กฎหมายว่าด้วยสหภาพแรงงานและการประกันสังคม

โดยมาตรา 37 แห่งรัฐธรรมนูญฝรั่งเศส ค.ศ.1958 บัญญัติว่า เรื่องใดไม่ได้อยู่ในเขตอำนาจการตรารัฐบัญญัติ ให้อยู่ในเขตอำนาจการออกกฎหมายของฝ่ายบริหาร

ในขณะที่คณะกรรมการวิสามัญถูกตั้งขึ้นเพื่อตรวจสอบร่างกฎหมายตามที่รัฐบาลหรือสภาร้องขอให้พิจารณา ทั้งนี้เป็นไปตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ค.ศ.1958 และข้อบังคับการประชุมของแต่ละสภา การตั้งคณะกรรมการวิสามัญเป็นไปอย่างอิสระ โดยเฉพาะการเชิญสมาชิกของสภาผู้มีความซื่อสัตย์และมีความสามารถพิเศษเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายนั้น ๆ โดยคณะกรรมการวิสามัญจะต้องปฏิบัติตามภารกิจที่สภามอบหมายไปจนกว่าร่างกฎหมายนั้น จะได้รับความเห็นชอบหรือไม่ได้รับความเห็นชอบจากสภา

ส่วนคณะกรรมการการสอบสวน และคณะกรรมการการควบคุม มีขอบเขตอำนาจจำกัดตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น โดยคณะกรรมการการสอบสวน ตั้งขึ้นเพื่อให้สภาสามารถดำเนินการสอบสวนคำถาม หรือรวบรวมข้อมูล และเสนอข้อสรุปต่อสภา รวมทั้งสามารถควบคุมการกระทำของฝ่ายรัฐบาลได้ในบางครั้ง ส่วนคณะกรรมการการควบคุม ตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่สอบสวนกิจการสาธารณะ และรัฐวิสาหกิจ โดยมีระยะเวลาในการดำเนินงานตามภารกิจอย่างจำกัดประมาณ 4 เดือน ในการจัดตั้งคณะกรรมการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมของประธานสภา และเสียงข้างมากของสภา ข้อสรุปของคณะกรรมการจะเป็นความลับถ้าหากสภาได้มีมติดังกล่าว คณะกรรมการสามารถบังคับให้พยานมาเบิกความและหากพยานขัดขืนอาจมีโทษในทางอาญาคด้วย

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า ระบบคณะกรรมการในต่างประเทศซึ่งได้เลือกศึกษาเปรียบเทียบระบบคณะกรรมการในประเทศที่มีระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย คือประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และฝรั่งเศส โดยในภาพรวมแล้วจะเห็นว่าบทบาทและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการในประเทศที่ได้ยกมาเป็นตัวอย่างศึกษาเปรียบเทียบนั้นมีลักษณะและแนวคิดที่คล้ายคลึงกันในหลักการ โดยพบว่า จะมีความแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด ของที่มา ประเภท หรือจำนวนของคณะกรรมการ หรือจำนวนกรรมการในแต่ละคณะ

แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการการศึกษาของประเทศไทย

ความหมาย

ในการศึกษาแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการการศึกษาของประเทศไทยได้มีผู้สนใจและทำการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน ในที่นี้ผู้วิจัยจะรวบรวมความหมายและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องมาอธิบายพอสังเขปดังนี้ คือ

กรรมการ คือ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 88) บุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการเพื่อให้พิจารณากฎหมายหรือกระทำกิจการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา แล้วรายงานต่อสภา

คณะกรรมการ คือ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2546: 46) คณะบุคคลที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาแต่งตั้งขึ้นเพื่อดำเนินกิจการแต่ละสภาหรือดำเนินการสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ เพื่อเสนอต่อสภาที่แต่งตั้ง คณะกรรมการอาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือกิจการที่กระทำอยู่นั้นได้ด้วย คณะกรรมการแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ คณะกรรมการสามัญ คณะกรรมการวิสามัญ คณะกรรมการร่วมกัน และคณะกรรมการเต็มสภา

วิชฌ (2530: 421) ได้ให้ความหมาย คณะกรรมการ (Committee) ไว้ว่าหมายถึงคณะบุคคลซึ่งประกอบเข้าด้วยกันเพื่อปฏิบัติหน้าที่สำคัญให้แก่สภา โดยอาจเรียกได้ว่าเป็นสภาเล็ก (Little Legislature) ในสภาใหญ่ การที่ต้องมีกรรมการก็เพื่อต้องการจะแบ่งเบาภาระของสภานั้นเอง เพราะงานในการกิจมีขอบเขตกว้างขวาง และลึกซึ้งละเอียดอ่อนยากที่องค์กรนิติบัญญัติจะปฏิบัติหน้าที่โดยพร้อมเพรียงกันได้

ไพบูลย์ (2541: 64) ได้ให้ความหมาย กรรมการ ไว้ว่า กรรมการ (Member of Committee) คือบุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นประกอบเป็นคณะกรรมการเพื่อกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาแล้วรายงานต่อสภา ดังนั้นจึงทำให้เห็นภาพว่า คณะกรรมการคือ องค์กรเล็ก ๆ หรือคณะทำงานในสภา ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการศึกษาปัญหาต่าง ๆ ที่สภามอบหมาย

จากการที่ได้ประมวลความเห็นของนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน พอสรุปได้ว่า คณะกรรมาธิการ คือคณะบุคคลที่สภาแต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหรือกระทำการใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ให้แก่สภา อันได้แก่การพิจารณากฎหมาย การพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องที่สภามอบหมาย แล้วรายงานต่อสภา ดังคำกล่าวของประธานาธิบดี วู้ดโร วิลสัน ที่เคยกล่าวถึงบทบาทของคณะกรรมาธิการไว้ว่า “สภาทำงานในลักษณะของการแสดงผลงาน ในขณะที่การปฏิบัติงานที่เป็นหน้าที่ของคณะกรรมาธิการ” (Congress in session is Congress in display. Congress in committee is Congress at work) (สมบัติ, 2542: 106)

ที่มาของระบบคณะกรรมาธิการ

Lidderdale (1976: 604) ได้กล่าวถึงระบบคณะกรรมาธิการ ว่าคือ ระบบที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมาธิการที่แต่ละสภา ทั้งสภาสามัญและสภาขุนนางแต่งตั้งขึ้น อันประกอบไปด้วย คณะกรรมาธิการเต็มสภา คณะกรรมาธิการวิสามัญ คณะกรรมาธิการสามัญ โดยหน้าที่ของคณะกรรมาธิการเหล่านี้ประกอบไปด้วย การพิจารณาร่างกฎหมายและการแปรญัตติ ตลอดจนตอบข้อซักถามในเรื่องที่แต่ละสภาแต่งตั้งให้ศึกษาหรือพิจารณาสอบสวน นอกจากนี้ สภาสามัญและสภาขุนนาง อาจแต่งตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญร่วมกันเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายหรือพิจารณาสอบสวนเรื่องที่สภามอบหมายร่วมกัน

คณะกรรมาธิการของสภาจัดตั้งขึ้นด้วยเหตุผลหลายประการประกอบกันดังนี้ (ชงทอง, 2538: 12-15)

1. เพื่อแสวงหาข้อมูลและถ่วงดุลเรื่องให้สภา

จำนวนสมาชิกที่ประกอบกันเป็นสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา มีจำนวนมาก ด้วยความจำเป็นที่จะต้องมีส่วนร่วมมากให้ได้สัดส่วนกับจำนวนประชากรของประเทศ สภาที่ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนมาก ย่อมไม่สามารถจะทำกิจกรรมในรายละเอียดต่าง ๆ ได้อย่างคล่องตัว งานส่วนใหญ่จึงเป็นการตัดสินใจในระดับนโยบายหรือแม้แต่กิจกรรมที่เป็นแบบพิธีการเป็นส่วนใหญ่ กิจกรรมการแสวงหาข้อมูลและถ่วงดุลเรื่องราวทั้งหลาย เพื่อส่งรายงานให้สภาตัดสินใจในขั้นตอนสุดท้ายนั้น จำเป็นต้องมีคณะบุคคลขึ้นมาปฏิบัติหน้าที่โดยเฉพาะคณะกรรมาธิการ จึงเกิดขึ้นด้วยเหตุผลข้อนี้เป็นสำคัญ*

2. ผสมผสานความจำเป็นทางเทคนิคกับความต้องการของราษฎร

การทำงานของรัฐสภานั้น จำเป็นต้องผสมผสานหลักการสองเรื่องเข้าด้วยกันให้มากที่สุด หลักการแรกคือ ความจำเป็นทางเทคนิคต่าง ๆ หรือจะเรียกว่าเป็นข้อมูลเหตุผลความจริงทางวิชาการ อีกหลักการหนึ่งคือ ความต้องการหรือความปรารถนาของราษฎร หากสภาผู้แทนราษฎรจะก้าวเดินไปข้างหน้าโดยยึดเพียงหลักใดหลักหนึ่ง แล้วทิ้งอีกหลักการหนึ่งเสีย กิจกรรมของสภาผู้แทนราษฎร ก็จะเสียคุณภาพในระบอบประชาธิปไตย เสียประชาชนเป็นเสียงสวรรค์ แต่เชื่อว่าจะถูกต้องในรายละเอียดทุกขั้นตอนในทางปฏิบัติเสมอไป จำเป็นต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ และหลักวิชาต่าง ๆ ด้วย การผสมผสานสองหลักสองเรื่องเข้าด้วยกันนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญ ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากแต่ได้รับการแต่งตั้งด้วยมติของสภาผู้แทนราษฎร จะทำหน้าที่ผสมผสานหลักการดังกล่าวได้ดี เพราะผู้ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็จะสะท้อนความคิด ความต้องการของประชาชนให้ประจักษ์ ขณะเดียวกันกับผู้ที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็จะมีโอกาสสะท้อนทัศนะทางเทคนิคให้ปรากฏ เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุด

3. ละลายความเป็นพรรคการเมือง

ในระบอบประชาธิปไตยที่เป็นอยู่จริงตามประเทศทั้งหลาย รวมทั้งประเทศไทยนั้น กระบวนการตัดสินใจของรัฐสภา มักขึ้นอยู่กับองค์กรที่เรียกว่า พรรคการเมือง เป็นส่วนใหญ่ อันที่จริงแล้ว การอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎร เป็นแค่เพียงการแสดงตามบทบาทที่กำหนดแล้วเท่านั้น เพราะการตัดสินใจที่แท้จริงได้เสร็จสิ้น โดยการประชุมของพรรคการเมืองแต่ละพรรค ก่อนหน้านั้นแล้ว เมื่อพรรคตกลงมีมติอย่างไรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น ๆ ก็ผูกพันตามวินัยของพรรคที่จะต้องลงมติในเวลาประชุมสภาผู้แทนราษฎรตามมติของพรรคตน โดยจะมีวิปหรือผู้คุมเสียงของแต่ละพรรคคอยตรวจสอบดูแลให้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นไปตามครรลอง มีข้อสังเกตว่า การทำงานในชั้นคณะกรรมาธิการ ไม่ว่าจะ เป็นคณะกรรมาธิการสามัญ หรือคณะกรรมาธิการวิสามัญนั้น ความเป็นพรรคการเมือง ความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองรัฐบาล ความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองพรรคฝ่ายค้าน เหมือนจะถูกละลายหายไป หรืออย่างน้อยก็ไม่ชัดเจนเท่ากับการทำงานร่วมกันในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแบ่งเป็นฝักฝ่ายอย่างเห็นได้ชัด ตรงกันข้าม แม้จะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากต่างพรรคการเมืองกันก็ตาม แต่เมื่อมาดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมาธิการชุดเดียวกันแล้ว ในทางปฏิบัติมักมีบรรยากาศของความปรองดอง มีความพยายามสร้างผลงานที่เป็นเอกภาพของคณะกรรมาธิการที่ตนสังกัดอยู่ เมื่อคณะกรรมาธิการมีมติอย่างไร กรรมการแต่ละคน

จะอธิบายหรือชี้แจงโน้มน้าวให้พรรคการเมืองที่ตนสังกัดเข้าใจและเห็นชอบตามมติหรือความเห็นของคณะกรรมการที่ตนสังกัดอยู่

4. การสอบสวนข้อเท็จจริงและรับเรื่องราวร้องทุกข์

สำหรับกรณีคณะกรรมการในประเทศไทย มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเป็นพิเศษ เนื่องจากประชาชนในประเทศไทย ยังประสบปัญหาความทุกข์ยากอยู่เป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนผู้อาศัยอยู่ในชนบทที่ห่างไกล องค์กรคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนกรณีที่ได้รับความสะดวกอันอาจเกิดจากการกระทำของทางราชการ เช่น ศาลปกครองหรือผู้ตรวจราชการแผ่นดินของรัฐสภา ตลอดจนคณะกรรมการวินิจฉัยเรื่องราวร้องทุกข์ มิได้มีการทำงานเต็มประสิทธิภาพในทางปฏิบัติ เนื่องจากประชาชนมีความผูกพันใกล้ชิดกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตนมากกว่า คณะกรรมการจึงเป็นเวทีอีกแห่งหนึ่งที่ประชาชนมักจะนึกถึงเมื่อเกิดความเดือดร้อนและนำเรื่องราวมาร้องเรียนกับคณะกรรมการ เมื่อเป็นเช่นนี้คณะกรรมการก็จะดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงหรืออาจทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยปรองดองหาทางยุติข้อขัดแย้ง

ประเภทของกรรมการ

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในปัจจุบัน สามารถจำแนกคณะกรรมการได้เป็น 4 ประเภท คือ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 99)

1. คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร คือ กรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรเลือกและตั้งจากบุคคลผู้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้นประกอบเป็นคณะกรรมการและตั้งไว้เป็นการถาวรตลอดอายุของสภาผู้แทนราษฎร โดยมีจำนวนและคณะตามความจำเป็นในกิจการของสภาผู้แทนราษฎรนั้น

2. คณะกรรมการวิสามัญ หมายถึง กรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งเป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกแห่งสภาผู้แทนราษฎรนั้น มีจำนวนตามที่ประชุมสภากำหนดประกอบเป็นคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎรจะตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นในกรณีที่สภาพพิจารณาเห็นว่ามิได้เหตุผลและความจำเป็นในกิจการของสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งไม่อยู่ในขอบข่ายของคณะกรรมการสามัญคณะใดคณะหนึ่งหรือเป็นเรื่องที่คาบเกี่ยวกับขอบข่ายความรับผิดชอบของ

คณะกรรมการสามัญหลายคณะ ควรจะได้รับฟังความคิดเห็นจากผู้มีความรู้และผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะหรือจากบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย เมื่อคณะกรรมการวิสามัญได้ปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการวิสามัญก็จะสลายตัวสิ้นสภาพไป

สำหรับการเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญจะเลือกจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรี เสนอชื่อ มีจำนวนไม่เกิน 1 ใน 4 ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ

จำนวนคณะของคณะกรรมการวิสามัญจะไม่มีกำหนดไว้แน่นอนเหมือนกับคณะกรรมการสามัญประจำสภา และจะตั้งขึ้นเมื่อใดขึ้นอยู่กับมติของสภาผู้แทนราษฎรที่จะพิจารณา ส่วนจำนวนกรรมการในแต่ละคณะก็ได้มีการกำหนดไว้ชัดเจน แต่ละสภาจะกำหนดจำนวนกรรมการเมื่อมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้น

3. คณะกรรมการร่วมกัน หมายถึง กรรมการที่สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาแต่งตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาปัญหาาร่วมกัน อันประกอบด้วยบุคคลที่เป็นหรือมิได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา โดยมีจำนวนเท่ากันตามที่สภาผู้แทนราษฎรกำหนดเพื่อทำหน้าที่ร่วมกันพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่วุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างประกอบรัฐธรรมนูญที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบแล้ว และเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วก็จะสลายตัวไปเช่นเดียวกับคณะกรรมการวิสามัญ และเมื่อพิจารณาเสร็จจะต้องรายงานผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต่อสภาทั้งสอง หากสภาทั้งสองเห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าถวาย เพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย และประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป แต่หากสภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยก็ให้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นไว้ก่อน

4. คณะกรรมการเต็มสภา หมายถึง คณะกรรมการประกอบด้วยสมาชิกทุกคนในที่ประชุมสภาเป็นกรรมการ โดยประธานของที่ประชุมทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ

คณะกรรมการเพิ่มเติมสภาจะเกิดขึ้นในกรณีของการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในวาระที่ 2 ขั้นการพิจารณาของคณะกรรมการ ซึ่งจะกระทำได้อีกต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 20 คน และที่ประชุมอนุมัติ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญโดยคณะกรรมการเพิ่มเติมสภานั้น สภาจะตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาใดโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นก็ได้อีก และสภาอาจมีมติให้พิจารณารวดเดียวเป็น 3 วาระได้ โดยให้สมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบเป็นคณะกรรมการพิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

วิธีการตั้งกรรมการ

การเลือกและการแต่งตั้งกรรมการเป็นอำนาจของสภาโดยที่ประชุมสภามีอำนาจเลือกบุคคลเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการ โดยวิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาซึ่งมีขั้นตอนในทางปฏิบัติทั่วไปพอสรุปได้ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 95)

1. สภาจะพิจารณากำหนดจำนวนกรรมการที่ตั้งว่าควรมีจำนวนเท่าใด ซึ่งถ้ารัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับกำหนดไว้แล้ว ก็ให้ถือตามนั้น
2. ให้สมาชิกเสนอชื่อบุคคลเป็นกรรมการ ให้ครบจำนวนที่กำหนด
3. ถ้าสมาชิกเสนอชื่อมีจำนวนมากกว่าที่กำหนดไว้ ก็ให้มีการออกเสียงลงคะแนนเพื่อให้ได้จำนวนกรรมการเท่าที่กำหนดไว้

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

กรรมการมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 94)

1. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภามอบหมายแล้วรายงานต่อสภาตามเวลาที่สภากำหนด

1.1 พิจารณาหลักการของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ก่อนที่สภาจะลงมติรับหลักการในวาระที่ 1

1.2 พิจารณารายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่สภามีมติรับหลักการแล้ว ในการนี้คณะกรรมการมีอำนาจแก้ไขเพิ่มเติมรายละเอียดในร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น และในขณะเดียวกันสมาชิกอื่นก็มีสิทธิเสนอคำแปรญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นได้ด้วย

2. การกระทำการใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาและต้องระบุโดยชัดแจ้งไว้ในมติของสภาเป็นกรณี ๆ ไป แล้วรายงานต่อสภาตามเวลาที่กำหนด

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนี้รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเอกสารจากบุคคลใด หรือเรียกบุคคลใดมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำ หรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่นั้นได้ โดยได้รับเอกสิทธิ์ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกับสมาชิกรัฐสภา

อำนาจหน้าที่คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร

ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2544 ภายใต้อำนาจบังคับ มาตรา 189 และมาตรา 191 ของรัฐธรรมนูญ สภาผู้แทนราษฎรได้ตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบเอ็ดคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการมีจำนวนสิบเจ็ดคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2544ก: 22-29 และสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2544ข: 92-93)

1. คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบและปรับปรุงการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร คำร้องเรียนตลอดจนข้อเสนอแนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ กิจการของสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในวาระของสภาผู้แทนราษฎรและองค์กร รัฐสภาระหว่างประเทศ

2. คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ รวมทั้งประสาน กับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมนานาชาติ เกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อส่งเสริม การแก้ปัญหาเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ

3. คณะกรรมการการกีฬา มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการกีฬาของชาติ รวมทั้งศึกษาปัญหาและ อุปสรรคของการพัฒนาการกีฬาของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

4. คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรม การสหกรณ์การพัฒนาการผลิตและการตลาด สินค้าเกษตรรวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการพัฒนาการเกษตร

5. คณะกรรมการการคมนาคม มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ การขนส่งมวลชน การขนส่ง สินค้า และการพาณิชย์นาวี

6. คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค

7. คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน มีอำนาจหน้าที่กระทำ กิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดเงิน ตลาดทุน และสถาบันการเงินของประเทศ

8. คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม มีอำนาจหน้าที่พิจารณาตรวจสอบรายงานการประชุมและพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

9. คณะกรรมการการต่างประเทศ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สถานการณ์ใด ๆ ที่เกิดขึ้น อันอาจส่งผลกระทบต่อต่างประเทศ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศ

10. คณะกรรมการการตำรวจ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการตำรวจ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย การป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

11. คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณติดตามและประเมินผล การรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

12. คณะกรรมการติดตามการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

13. คณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

14. คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศึกษาปัญหาการใช้ การป้องกัน การแก้ไข และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

15. คณะกรรมการการทหาร มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกันและรักษาความมั่นคงของประเทศ

16. คณะกรรมการการท่องเที่ยว มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค รวมทั้งพัฒนาการท่องเที่ยว

17. คณะกรรมการการปกครอง มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

18. คณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

19. คณะกรรมการการพลังงาน มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การส่งเสริมพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน และผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน

20. คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

21. คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติ ของธุรกิจภาคเอกชน ประชาชน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศ และเศรษฐกิจของภูมิภาคต่าง ๆ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ

22. คณะกรรมการการพาณิชย์ มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การส่งออก คุณภาพการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียน รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญา

23. คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน

24. คณะกรรมการการแรงงาน มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการแรงงานในประเทศ และแรงงานไทยในต่างประเทศ
25. คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
26. คณะกรรมการการศาสนา ศิลปและวัฒนธรรม มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์ศิลปะ การรักษา ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเอกลักษณ์ไทย
27. คณะกรรมการการศึกษา มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชาติ
28. คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการติดตามนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชาชน การให้สวัสดิการ การประกันสังคม การป้องกันอุบัติเหตุ การสงเคราะห์ดูแลฟื้นฟู ผู้พิการ ผู้ทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ในเมืองและชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคม
29. คณะกรรมการการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือ ศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัย ของประชาชนและชุมชน
30. คณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการสื่อสาร สารสนเทศ และโทรคมนาคม
31. คณะกรรมการการอุตสาหกรรม มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือ ศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้งศึกษาผลกระทบอันเกิดจาก อุตสาหกรรม

การดำเนินงานของคณะกรรมการ

ในการดำเนินงานของคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการหรือพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาดังกล่าว อาจแบ่งการดำเนินงานออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ การประชุม และการดำเนินกิจการ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 95)

1. การประชุมคณะกรรมการ จากข้อบังคับการประชุมสภาโดยทั่วไป ส่วนใหญ่ได้กำหนดลักษณะการประชุมคณะกรรมการแตกต่างจากการประชุมสภา กล่าวคือรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้การประชุมสภามีลักษณะเป็นการเปิดเผย ประชาชนสามารถเข้าฟังการประชุมได้ ส่วนการประชุมคณะกรรมการผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ คือ

- 1.1 สมาชิก
- 1.2 รัฐมนตรี
- 1.3 บุคคลซึ่งรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย
- 1.4 บุคคลซึ่งประธานคณะกรรมการเชิญมาชี้แจง

ดังนั้น ประชาชนทั่วไปจึงไม่มีสิทธิเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการ ส่วนในกรณีประชุมลับ บุคคลที่จะเข้าฟังการประชุมคณะกรรมการได้ก็เฉพาะแต่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุม และต้องได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุมเท่านั้น

ในการประชุมคณะกรรมการจะต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม หากเป็นการประชุมคณะกรรมการที่จะมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นจะต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ สำหรับการประชุมคณะกรรมการร่วมกันนั้น ต้องมีกรรมการของสภาทั้งสองมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การลงมติของคณะกรรมการให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ กรรมการคนหนึ่งย่อมมีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเท่ากันให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด ประธานของที่ประชุม โดยปกติคือ ประธานคณะกรรมการ เว้นแต่เมื่อประธานไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ อาจมอบให้รองประธานหรือเลขาธิการกรรมการคนหนึ่งคนใดเป็น

ประธานเฉพาะคราวทำหน้าที่แทนได้ โดยมีหน้าที่ควบคุมและดำเนินการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับ ซึ่งประธานคณะกรรมการมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 97)

1. นัดประชุมคณะกรรมการ
 2. เป็นประธานของที่ประชุมคณะกรรมการ
 3. การลงลายมือชื่อในเอกสาร
 4. การนัดผู้แปรญัตติ
 5. การรายงานผลต่อที่ประชุมสภา
 6. การแถลงผลงานของคณะกรรมการ
2. การดำเนินกิจการอื่น ๆ

การดำเนินกิจการอื่น ๆ ของคณะกรรมการก็เป็นไปเพื่อประโยชน์ของคณะกรรมการในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเท็จจริง และรายละเอียดอื่น ๆ อันจะใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ และเป็นส่วนหนึ่งในเหตุและผลที่จะนำเสนอในรายงานเพื่อสภาพิจารณาต่อไป การดำเนินกิจการอื่น ๆ ของคณะกรรมการ อาทิ การจัดสัมมนา การเดินทางไปประชุม พิธีการศึกษาและดูสภาพข้อเท็จจริง ปัญหาอุปสรรค ข้อขัดข้องและความเดือดร้อนของประชาชนในต่างจังหวัด การเดินทางไปศึกษาดูงานในต่างจังหวัด และในต่างประเทศ เป็นต้น

การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ

กรรมการของสภาผู้แทนราษฎรจะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 99)

1. อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
2. ตาย
3. ลาออก

4. มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม
5. สภามติให้พ้นจากตำแหน่ง
6. ขาดการประชุม 3 ครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และมีได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

เปรียบเทียบระบบคณะกรรมการ

เพื่อให้สามารถมองเห็นภาพรวมการทำงานของระบบคณะกรรมการ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน ขอเสนอตารางการศึกษาเปรียบเทียบประเด็นต่าง ๆ ว่าด้วยเรื่องคณะกรรมการ ได้แก่ (ชงทอง, 2538: 22-34)

1. จำนวนคณะกรรมการ
2. จำนวน “คณะกรรมการ” ที่สมาชิกสภาแต่ละคนอาจเข้าร่วมเป็นกรรมการได้
3. จำนวน “คณะกรรมการ” ที่สมาชิกสภาแต่ละคนอาจเข้าร่วมเป็นกรรมการได้
4. คณะทำงานหรือฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ
5. ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
6. การประชุมของคณะกรรมการ
7. ข้อจำกัดเรื่องเวลาการทำงานของคณะกรรมการ
8. การนัดประชุมนอกที่ทำการรัฐสภา
9. องค์ประชุมของคณะกรรมการ
10. มติของคณะกรรมการ
11. กรณีรัฐมนตรีมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ
12. กรณีสมาชิกสภาซึ่งมิได้เป็นกรรมการจะขอร่วมประชุม
13. อำนาจเรียกเอกสารและบุคคล

พิจารณาในแต่ละด้านโดยละเอียดดังนี้คือ

1. จำนวนคณะกรรมการ

ประเทศต่าง ๆ มักนิยมตั้งคณะกรรมการสามัญประจำสภา แยกตามสาขาเฉพาะกิจเป็นด้าน ๆ ไป เช่น การคลัง การต่างประเทศ การศึกษา การสวัสดิการสังคม และกิจการกลาโหม เป็นต้น คณะกรรมการสามัญเหล่านี้มีอำนาจพิจารณาร่างกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของตน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตน ตามที่ได้รับมอบหมาย

พิจารณาจำนวนคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ จากตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ

จำนวนคณะกรรมการสามัญ (คณะ)	ประจำสภาสูง (ประเทศ)	ประจำสภาผู้แทนราษฎร (ประเทศ)
0	0	2
1 – 3	4	23
6 – 10	6	18
11 – 15	6	16
16 – 20	6	14
21 – 25	3	3
มากกว่า 25	2	7
รวม	27	83

ที่มา: ชงทอง (2538: 23)

2. กำหนดจำนวนคณะกรรมการ ที่สมาชิกสภาแต่ละคนอาจเข้าร่วมเป็นกรรมการได้

เพื่อให้สมาชิกสภาที่เข้าร่วมปฏิบัติหน้าที่กรรมการ ในคณะกรรมการสามัญประจำสภา สามารถอุทิศเวลาให้กับการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้โดยเต็มเวลาและขณะเดียวกัน ก็เป็นการฝึกฝนและเสริมสร้างความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านด้วย บางประเทศรวมทั้งประเทศไทยเรา จึงมีการกำหนดจำนวนคณะกรรมการ ที่สมาชิกสภาแต่ละคนอาจเข้าร่วมเป็นกรรมการได้ว่ามีจำนวนไม่เกินเท่านั้นเท่านี้คณะ เช่น สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น มีการกำหนดว่าสมาชิกแต่ละคนอาจเป็นกรรมการได้ไม่เกิน 2 คณะกรรมการ เช่นเดียวกับไทย

หากศึกษาคุณลักษณะของประเทศส่วนใหญ่แล้ว จะพบว่ามักกำหนดจำนวนคณะกรรมการ ที่สมาชิกแต่ละคนอาจเข้าร่วมเป็นกรรมการได้ อยู่ในเกณฑ์ประมาณ 1 – 2 คณะกรรมการ ในขณะที่บางประเทศเช่น เนเธอร์แลนด์ นิวซีแลนด์ และลักเซมเบิร์ก ไม่มีการกำหนดเกณฑ์นี้

3. ประธานคณะกรรมการและตำแหน่งอื่น ๆ ในคณะกรรมการ

ตามระบบที่เป็นอยู่ในประเทศไทย เมื่อสภามีมติแต่งตั้งคณะกรรมการแล้วไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการประจำสภาหรือคณะกรรมการวิสามัญก็ตาม คณะกรรมการแต่ละคณะจะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ ผู้ช่วยเลขานุการ โฆษก และผู้ช่วยโฆษก จากกรรมการในคณะนั้น ๆ ตำแหน่งที่มีความสำคัญ คือ ตำแหน่งประธานคณะกรรมการนั้น สำหรับสภาผู้แทนราษฎรของไทยเรา กำหนดให้ประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภา จะต้องมิจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร ในขณะที่วุฒิสภาไม่มีกฎเกณฑ์เช่นนี้

วิธีการแบ่งสรรปันส่วนเฉลี่ยตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการ ระหว่างพรรคการเมืองต่าง ๆ ตามจำนวนนี้ มีใช้อยู่ในหลายประเทศและในแนวเดียวกันบางประเทศ เช่น คานาดา ฟิจิ และอินเดีย มีธรรมเนียมปฏิบัติเพิ่มเติมที่สมาชิกพรรคฝ่ายค้านจะดำรงตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะสำคัญบางคณะ เพื่อให้เกิดความแน่นอนใจว่า ไม่มีการสมยอมกันในระหว่างคณะกรรมการกับฝ่ายรัฐบาลในเรื่องที่เป็นเรื่องสำคัญ

พิจารณาตารางศึกษาเปรียบเทียบการแบ่งสรรปันส่วนตำแหน่งประธานคณะกรรมการ
ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการแบ่งสรรปันส่วนตำแหน่งประธานคณะกรรมการ

วิธีการแบ่งสรรตำแหน่งประธานคณะกรรมการ	จำนวน (ประเทศ)
แบ่งตามส่วนมากน้อยของสมาชิกพรรคการเมืองแต่ละพรรค	20
พรรคฝ่ายข้างมากโดยลำพัง	28
พรรคฝ่ายข้างมากเป็นส่วนใหญ่มิมีพรรคฝ่ายข้างน้อยบ้างเล็กน้อย	2
สุดแต่ความตกลงในคณะกรรมการ	9
ไม่คำนึงถึงระบบพรรคหรือมีพรรคการเมืองเดียว	28
รวม	78

ที่มา: ชงทอง (2538: 25)

4. คณะทำงานหรือฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ

เป็นข้อเท็จจริงที่ต้องยอมรับกันทั่วไปว่า คณะกรรมการจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องมีเครื่องมือ ตลอดจนบุคลากรที่มีความสามารถเพื่อดำเนินกิจการทางด้านงานบริหารให้แก่ คณะกรรมการ ระบบรัฐสภาส่วนใหญ่จะจัดสรรหาบุคลากรด้านนี้ไว้ประจำคณะกรรมการต่าง ๆ โดยแบ่งส่วนมาจากสำนักงานเลขาธิการของสภานั้น ๆ กิจการด้านบริหารของคณะกรรมการ ครอบคลุมถึงภารกิจหลากหลาย อาทิเช่น เป็นที่ปรึกษาด้านระเบียบการปฏิบัติงานในระบบรัฐสภา จัดให้มีรายงานการประชุมที่ถูกต้อง สมบูรณ์ และอ้างอิงได้ ได้ตอบเอกสารในนามของคณะกรรมการ จัดการเดินทางและอำนวยความสะดวกอื่น ตลอดจนจัดทำรายงานของคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อ สภา ภารกิจเหล่านี้ต้องการคณะทำงานที่มี จำนวนและประสิทธิภาพที่เหมาะสม เพื่อให้คณะกรรมการทำงานได้บรรลุผลตามเป้าประสงค์

5. ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

เนื่องจากภารกิจของคณะกรรมการนับวันก็มีแต่จะเพิ่มพูนมากขึ้น ทั้งด้านปริมาณ และด้านความลึกซึ้งของระบบข้อมูล เพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการในบางประเทศรวมทั้งประเทศไทย เบลเยี่ยม เยอรมัน จึงให้อำนาจคณะกรรมการสามัญประจำสภา สามารถแต่งตั้ง ที่ปรึกษา ของคณะกรรมการได้เป็นการถาวรได้ ในขณะที่อีกหลายประเทศ ยินยอมให้มี ที่ปรึกษาของคณะกรรมการเฉพาะคราว คือเชิญบุคคลภายนอกมาให้คำปรึกษามาให้ความเห็นเป็นรายเรื่อง รายกรณีไป ไม่มีตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาถาวร

6. การประชุมของคณะกรรมการ

การประชุมของคณะกรรมการ ควรจะเปิดเผยต่อสาธารณะเพียงใดแค่ไหน เรื่องนี้เป็นประเด็นที่มีความเห็นแตกต่างกันเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งว่ากิจกรรมของสภาเป็นกิจกรรมสาธารณะ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและตรวจสอบความเป็นไปของสภาให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจำกระทำได้ ตามความเห็นนี้ การประชุมของคณะกรรมการ จึงควรเป็นการประชุมเปิดเผย ประชาชนมีสิทธิเข้าฟังการประชุมได้ทุกเมื่อ ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าการทำงานในชั้นคณะกรรมการนั้น ยังมีใช้การตัดสินใจขั้นสุดท้าย ซึ่งจะทำในสภาใหญ่ หากเพียงเป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง และทางเลือกต่าง ๆ เพื่อประกอบการตัดสินใจของสภาใหญ่ในลำดับต่อไป การทำงานของคณะกรรมการ จึงควรมีลักษณะเป็นการภายใน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวและสามารถดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระตามสมควร โดยไม่ถือเป็นการทำงานลับหลัง ประชาชน

พิจารณาศึกษาตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ลักษณะการประชุมของคณะกรรมการ

ลักษณะการประชุมของคณะกรรมการ	จำนวน (ประเทศ)
เป็นการภายในหรือส่วนใหญ่เป็นการภายใน	49
เป็นการเปิดเผยบ้าง , เป็นการภายในบ้าง	12
เป็นการเปิดเผยหรือส่วนใหญ่เป็นการเปิดเผย	21
รวม	82

ที่มา: ธงทอง (2538: 27)

สำหรับข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 78 กำหนดว่า สมาชิก รัฐมนตรี หรือผู้ซึ่งประชาชนของที่ประชุมอนุญาต มีสิทธิเข้าฟังการประชุมของคณะกรรมการ ในกรณีที่ประชุมลับ ห้ามผู้มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากประธาน คณะกรรมการ

7. ข้อจำกัดเรื่องเวลาการทำงานของคณะกรรมการ

ประเทศส่วนใหญ่มักยินยอมอนุญาตให้คณะกรรมการสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แม้เป็นเวลานานอกสมัยประชุมของรัฐสภา วิธีการเช่นนี้อาจทำให้สภาใหญ่เองแบ่งเบาภารกิจลงไป ได้มาก และคณะกรรมการเองก็มีเสรีที่จะทำงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องกังวล เรื่องข้อจำกัดด้านเวลาว่าอยู่ในสมัยประชุมหรือนอกสมัยประชุม ในขณะที่อีกบางประเทศอนุญาต ให้คณะกรรมการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้เมื่ออยู่ภายในสมัยประชุมของรัฐสภาเท่านั้น เว้นแต่ ได้รับอนุญาตเป็นรายกรณีไปกาปฏิบัติเช่นนี้มีข้อวิจารณ์ว่ามีผลเสียสำคัญคือ ห่วงเวลาการทำงาน ของคณะกรรมการ แทนที่จะทำงานได้ตลอดทั้งปีกลับต้องมาทำงานเฉพาะในระหว่างสมัยประชุม และซ้ำซ้อนเวลากันกับการประชุมสภาใหญ่ด้วยทำให้สมาชิกสภาต้องกังวลทั้งประชุมสภา ประชุม คณะกรรมการ ทำให้เสียประโยชน์ทั้งสองทาง ปัจจุบันรัฐสภาไทยไม่มีการกำหนดห้าม คณะกรรมการทำงานนอกสมัยประชุม ทั้งคณะกรรมการสามัญสามัญ และคณะ กรรมการ วิชาการ วิสามัญ สามารถดำเนินกิจกรรมได้ตลอดทั้งปี

8. การนัดประชุมนอกที่ทำการรัฐสภา

รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายของบางประเทศมีบทบัญญัติห้ามมิให้คณะกรรมการ ออกไปประชุมนอกที่ทำการรัฐสภา ในขณะที่อีกหลายประเทศ (รวมทั้งประเทศไทย) ไม่มีข้อจำกัด ในเรื่องนี้

พิจารณาศึกษาดารางเปรียบเทียบดังนี้

ตารางที่ 5 การนัดประชุมนอกที่ทำการสภา

การนัดประชุมนอกที่ทำการสภา	จำนวน (ประเทศ)
กระทำได้	50
กระทำได้ หากได้รับอนุญาตพิเศษ	7
กระทำมิได้	22
รวม	79

ที่มา: ธงทอง (2538: 29)

9. องค์กรประชุมของคณะกรรมการ

จากการศึกษาบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ พบว่า ประเทศส่วนใหญ่ มักกำหนดองค์กรประชุมของคณะกรรมการว่าต้องมีกรรมการมาประชุมจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการ แต่ก็มีอีกถึง 17 ประเทศ เช่น อิสราเอล เนเธอร์แลนด์ โปแลนด์ และเซเนกัล ซึ่งไม่มีการกำหนดองค์กรประชุมของคณะกรรมการ หมายความว่ามิถกรรมการร่วมประชุม มากน้อยเพียงใด ก็นับว่าเป็นองค์กรประชุมสามารถดำเนินกิจการของคณะกรรมการได้

ในส่วนของประเทศไทย ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 75 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์กรประชุม

10. มติของคณะกรรมการ

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว การตัดสินใจของคณะกรรมการ ถือตามคะแนนเสียงข้างมาก ที่นับได้ในคณะกรรมการ ประเทศส่วนใหญ่จึงกำหนดให้มติของคณะกรรมการต้องมีคะแนนเสียงเห็นด้วยอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของผู้มาประชุม (Simple Majority) หรือบางประเทศอาจกำหนดให้ต้องมีคะแนนเสียงเห็นด้วยอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ (Absolute Majority) ส่วนในประเทศฟินแลนด์ และนอร์เวย์นั้น มติของคณะกรรมการต้องมีคะแนนเสียงเห็นด้วยถึงสองในสาม และสามในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่มีอยู่ด้วยซ้ำไปตามลำดับ จึงจะนับว่าเป็นมติของคณะกรรมการ

ประเทศไทยเราปัจจุบัน ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 75 วรรคสอง มติของที่ประชุมต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ที่มีอยู่ ซึ่งหมายความว่า รัฐสภาไทยใช้ระบบ Absolute Majority

11. กรณีรัฐมนตรีมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ

โดยทั่วไป ในหลายประเทศคณะกรรมการอาจเรียกให้รัฐมนตรีมาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ของคณะกรรมการ นั้นได้ ในบางประเทศ เช่น อัลจีเรีย คอสตาริกา อินเดีย และ โมนาโก คณะกรรมการไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะร้องขอดังกล่าว ในบางประเทศคณะกรรมการอาจร้องขอดังกล่าวได้ เมื่อมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ แต่ในขณะเดียวกันรัฐมนตรีก็มีดุลยพินิจที่จะมา หรือไม่มาพบคณะกรรมการก็ได้ และในอีกเจ็ดประเทศ รัฐมนตรีอาจเป็นฝ่ายร้องขอเพื่อแถลง ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือ กิจการที่คณะกรรมการกระทำอยู่ก็ได้

พิจารณาศึกษาตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 กรณีรัฐมนตรีมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ

กรณีรัฐมนตรีมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ	จำนวน (ประเทศ)
คณะกรรมการไม่มีอำนาจเรียกรัฐมนตรี	4
คณะกรรมการมีอำนาจร้องขอ และรัฐมนตรีมีดุลยพินิจ	10
คณะกรรมการมีอำนาจเรียกรัฐมนตรี	59
รัฐมนตรีมีอำนาจร้องขอเพื่อพบคณะกรรมการ	7
รวม	80

ที่มา: ชงทอง (2538: 31)

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการมีอำนาจที่จะเรียกรัฐมนตรีมาพบได้ตามบทบัญญัติ มาตรา 153 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แต่ถ้ารัฐมนตรีปฏิเสธไม่มาพบคณะกรรมการ ก็ไม่มีสภาพบังคับแต่อย่างใด นอกจากต้องใช้กระบวนการทางการเมืองเพื่อบีบบังคับหรือกดดันให้ รัฐมนตรีมาพบตามคำร้องขอ

12. กรณีสมาชิกสภาซึ่งมิได้เป็นกรรมการจะขอร่วมประชุม

นอกจากประเด็นข้อพิจารณาว่าการประชุมคณะกรรมการควรเป็นการประชุมลับหรือการประชุมเปิดเผย ซึ่งได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีข้อควรระวังอีกประการหนึ่งคือ ในกรณีสมาชิกสภาซึ่งมิได้เป็นกรรมการร่วมอยู่ในคณะกรรมการชุดนั้นมีความประสงค์ขอเข้าร่วมฟังการประชุมที่ดี ขออภิปรายแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นที่ดี สมควรจะอนุญาตให้กระทำได้หรือไม่เพียงใด

พิจารณาดารงการศึกษาเปรียบเทียบต่อไปนี้

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบกรณีสมาชิกสภาซึ่งมิได้เป็นกรรมการจะขอร่วมประชุม

เข้าฟังการประชุม	จำนวน (ประเทศ)	อภิปราย	จำนวน (ประเทศ)
- กระทำได้	52	- กระทำได้	34
- กระทำได้เมื่อได้รับอนุญาต หรือได้รับเชิญ	12	- กระทำได้เมื่อได้รับ อนุญาตหรือได้รับเชิญ	14
- กระทำได้หากเป็นผู้เสนอ ญัตติหรือขอแปรญัตติ	5	- กระทำได้หากเป็นผู้เสนอ ญัตติหรือขอแปรญัตติ	6
- กระทำมิได้	14	- กระทำมิได้	29
รวม	83	รวม	83

ที่มา: ชงทอง (2538:32)

กรณีของประเทศไทย ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2535 ข้อ 79 ภายใต้ข้อบังคับข้อ 78 ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมาย มีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้ การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกผู้อื่นกระทำแทนได้

13. อำนาจเรียกเอกสารและบุคคล

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินที่เป็นภารกิจของคณะกรรมการ ประเทศต่าง ๆ 27 ประเทศ กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจที่จะเรียกเอกสาร เทป หรือข้อมูลอื่นใด มาแถลงต่อคณะกรรมการในบางประเทศ คณะกรรมการมีอำนาจที่จะเรียกข้าราชการ (Government Officials) มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ และบางประเทศคณะกรรมการมีอำนาจที่จะเรียกบุคคลทั่วไป ซึ่งมีได้เป็นข้าราชการ มาให้ถ้อยคำต่อคณะกรรมการได้ด้วย

อำนาจเช่นนี้ของคณะกรรมการ ในบางประเทศอาจมีข้อจำกัด เช่น คณะกรรมการจะมีอำนาจนี้เฉพาะแต่คณะกรรมการสามัญประจำสภา หรือคณะกรรมการวิสามัญที่ได้รับมติมอบอำนาจเช่นว่านี้ เป็นการเฉพาะเจาะจงจากสภา

การฝ่าฝืนไม่ส่งเอกสารหรือปฏิเสธไม่มาพบคณะกรรมการ ในหลายประเทศ ย่อมถือว่าเป็นการกระทำการฝ่าฝืนอำนาจรัฐสภา (An offence against Parliament) และผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษตามคำพิพากษาของศาลหรือคำสั่งของรัฐสภาแล้วแต่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย พิจารณาศึกษาจากตารางดังนี้

ตารางที่ 8 อำนาจเรียกเอกสารและบุคคล

อำนาจเรียกเอกสารและบุคคล	จำนวน (ประเทศ)
เรียกข้าราชการ	73
เรียกบุคคลทั่วไป	63
เรียกเอกสาร	72

ที่มา: ชงทอง (2538: 33)

จากการศึกษาเปรียบเทียบบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการของประเทศต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า คณะกรรมการในแต่ละประเทศมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของระบอบการเมืองของประเทศนั้น ๆ เป็นสำคัญ เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรว่าด้วยเรื่องคณะกรรมการค่อนข้างละเอียดและชัดเจนในทางปฏิบัติ นั้น พบว่าไม่ค่อยจะปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับกันอย่างเคร่งครัดเท่าใดนัก โดยพบว่า

ระบบคณะกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎรไทยนั้นมีความคล้ายกันกับระบบคณะกรรมการประเทศส่วนใหญ่ที่เปรียบเทียบในด้าน จำนวนคณะกรรมการที่สมาชิกสภาแต่ละคนสามารถเป็นกรรมการได้ การเปิดเผยการประชุมของคณะกรรมการ การนัดประชุมนอกที่ทำการรัฐสภา องค์ประชุมของคณะกรรมการ และอำนาจเรียกเอกสารและบุคคลมาชี้แจง และมีความแตกต่างกับประเทศส่วนใหญ่ที่เปรียบเทียบในด้าน ในด้านจำนวนคณะกรรมการ มติของคณะกรรมการ กรณีอำนาจการเรียกรัฐมนตรีมาแถลงข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการ กรณีสมาชิกสภาซึ่งมิได้เป็นกรรมการจะขอร่วมประชุม

ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ

ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ ได้แก่ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2543: 99)

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของสภา เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐสภาได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ และมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสภาไม่อาจจะพิจารณาได้อย่างละเอียดรอบคอบจำเป็นต้องมอบหมายให้คณะกรรมการช่วยเหลือพิจารณากลับกรองเพื่อสภาจะได้วินิจฉัยปัญหา หรือกิจการต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพทั้งยังประหยัดเวลาให้สภาอีกด้วย
2. ทำให้ได้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรณีที่สภามีปัญหาที่จะต้องพิจารณา และต้องอาศัยความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้น โดยเฉพาะ ก็สามารถแต่งตั้งบุคคลนั้นประกอบเป็นคณะกรรมการได้
3. ทำให้ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะปัญหาต่าง ๆ ได้รับการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบอย่างแท้จริงจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์ ทั้งได้ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยใกล้ชิด

ไพบูลย์ (2541, 66) ได้กล่าวถึงประโยชน์จากการใช้ระบบคณะกรรมการดำเนินกิจการแทนสภา จำแนกได้ดังนี้

1. เป็นการแบ่งเบาภาระของสภา เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐและสภาได้เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ จำนวนร่างพระราชบัญญัติและความซับซ้อนของประเด็นปัญหาที่นำเข้าสู่การพิจารณาของสภาได้เพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวด้วยทำให้สภาได้มีการกิจที่หนัก และการพิจารณาประเด็นปัญหา

ต่าง ๆ เป็นไปด้วยความล่าช้าและไม่คล่องตัว จึงจำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของสภา โดยคณะกรรมการทำหน้าที่เป็นเสมือนผู้ช่วยสภาในการวินิจฉัยปัญหา หรือกระทำการกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งสามารถประหยัดเวลาให้กับสภาอีกด้วย

2. ได้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญการเฉพาะด้านมาเสริมกิจการของสภาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นกล่าวคือ ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่เข้าสู่การพิจารณาของสภานั้น หากเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับวิชาชีพหรือมีลักษณะเฉพาะ จำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญ ในสาขาเฉพาะนั้น ในกรณีนี้ สภาอาจพิจารณาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณา โดยสภาสามารถแต่งตั้งบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกสภาแต่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้านตรงกับประเด็นปัญหานั้นเข้ามาเป็นกรรมการได้

3. ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการประชุมพิจารณาศึกษาเรื่องใด ๆ ก่อนที่สภาจะลงมติ นั้น เป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่สภาจะต้องได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและเหมาะสม เพื่อประกอบการวินิจฉัยลงมติของสภา ระบบคณะกรรมการจึงเป็นเครื่องมือที่ดีที่จะทำหน้าที่ในการกลั่นกรองเป็นตะแกรงร่อน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอเป็นทางเลือกในการตัดสินใจของสภาก่อนลงมติดังนั้น จะทำให้มติของสภามีความถูกต้องและสมบูรณ์

4. สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบคณะกรรมการจะเป็นกลไกของสภาให้สามารถติดตามผลการบริหารราชการแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือของสภาที่จะได้รับทราบปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาในเชิงนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิศิษฐ์ (2530) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณี สภาผู้แทนราษฎร ปี 2526 พบว่าลักษณะทางสังคมวิทยาบางประการมีอิทธิพลในการกำหนดความเข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นตัวแทนการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่ มีความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนแบบกลาง ๆ ระหว่างตัวแทนท้องถิ่นกับตัวแทนระดับชาติ พบว่า ประสบการณ์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจบทบาทของตนเองในการเป็นตัวแทนท้องถิ่นหรือตัวแทนชาติ ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ กับความเข้าใจบทบาทตนเอง ในการยึดท้องถิ่นเป็นหลักหรือยึดพรรคการเมืองเป็น

หลัก พรรคการเมืองที่สังกัดมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจบทบาทตนเองในการยึดท้องถิ่นเป็นหลัก หรือยึดพรรคการเมืองเป็นหลัก ส่วนลักษณะทางสังคมวิทยาที่ศึกษาทุกตัว ไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทนในประเด็นความมีอิสระในการตัดสินใจ

พระพงศ์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรกับการพัฒนาการเมือง พบว่าการดำเนินการของคณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรประสบกับปัญหา ทั้งในด้าน โครงสร้าง อำนาจ หน้าที่ สมรรถนะ ดังนี้ คือ 1.ปัญหาด้านโครงสร้าง พบว่าโครงสร้างของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรของไทย มีองค์ประกอบย่อยที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มจำนวนคณะกรรมการเพื่อให้ครอบคลุมงานของแต่ละกระทรวงมากกว่าที่จะครอบคลุมงานตามสาขากิจกรรมใหญ่ ๆ การจัดตั้งมุ่งเปิดโอกาสให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้เป็นกรรมการสามัญมากขึ้นและแบ่งกันได้อย่างทั่วถึง โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพและความชำนาญเฉพาะด้าน ส่งผลทำให้เกิดความซ้ำซ้อน 2. ปัญหาด้านอำนาจหน้าที่ จากการศึกษา พบว่า อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในขอบเขตของกฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญไว้เฉพาะแต่เพียงการมอบหมายจากสภาเท่านั้น และแม้จะมีอำนาจในการเรียก บุคคล เอกสาร มาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นได้ แต่ไม่มีบทลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน 3. ปัญหาด้านสมรรถนะ พบว่าการเดินทางไปดูงานยังต่างประเทศหลายครั้งสูญเสียดำใช้จ่ายเป็นจำนวนมากและมีได้ดำเนินการริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใด ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อสภาและประเทศชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม องค์การคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นองค์กรทางการเมืองที่ขาดสมรรถนะ

ปธาน (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎรพบว่า คณะกรรมการสามัญมีบทบาทหลักที่สำคัญ 3 ประการคือ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ การติดตามควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล และการศึกษา สอบสวนเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจของสภา ซึ่งบทบาททั้งสามประการนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันและกัน ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการสามัญได้แก่ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีสื่อสาร ปัจจัยภายในได้แก่ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ กระบวนการปฏิบัติงาน ระบบช่วยอำนวยความสะดวก คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุงปัจจัยดังกล่าวคือ 1) จะต้องมีการปฏิรูปการเมืองเพื่อให้ประชาชนมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นในการติดตาม ตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร และ 2) จะต้องมีการปรับปรุงระบบคณะกรรมการสามัญในด้านโครงสร้างให้มีการจำแนก

แจกแจงที่ชัดเจน ส่งเสริมให้คณะกรรมการมีบทบาทมากขึ้น ให้มีความเข้าใจและสนับสนุนสถาบันนิติบัญญัติและทำให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติ

ลิจิต (2540) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสามัญ สภาผู้แทนราษฎร พบว่า บทบาทการทำงานของคณะกรรมการสามัญเกี่ยวกับการพิจารณาร่างกฎหมายมีน้อยมาก ส่วนบทบาทในการควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหารก็ยังมีปัญหาด้านความเป็นระบบของหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติภารกิจของแต่ละคณะและปัญหาอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการที่ยังซ้ำซ้อนกัน ผู้วิจัยได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจากการวิจัยคือ 1) ให้คณะกรรมการกำหนดนโยบาย กรอบและขอบเขตในการทำงานให้ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) ให้คณะกรรมการสามัญที่รับผิดชอบในเรื่องใด ๆ เป็นผู้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผ่านความเห็นชอบของสภาในวาระที่ 1 ซึ่งเป็นร่างพระราชบัญญัติที่ตรงกับหน้าที่ของคณะกรรมการนั้น ๆ รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี อันจะทำให้กรรมการที่มาจากพรรคการเมืองต่าง ๆ เป็นผู้ผลักดันให้ร่างพระราชบัญญัติผ่านสภาฯ ได้รวดเร็วยิ่งขึ้นและใช้ที่ประชุมของสภาเพื่อการอภิปรายเท่าที่จำเป็นและตามความสำคัญของร่างกฎหมาย 3) ปรับปรุงระบบช่วยอำนวยความสะดวกของคณะกรรมการสามัญฯ ให้มีการวางแผนการปฏิบัติงานอย่างมีระบบ และ 4) กำหนดอำนาจของคณะกรรมการในการมีคำสั่งเรียกให้บุคคลมาชี้แจงหรือส่งเอกสาร พยานหลักฐานต่าง ๆ มาประกอบการพิจารณาและการกำหนดบทลงโทษ เพื่อให้มีผลบังคับในทางกฎหมายหากมีการฝ่าฝืน

ทศพร (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบและกลไกของการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐสภา พบว่าส่วนใหญ่ยังคงมุ่งเน้นให้ความสำคัญในเรื่องของการรับผิดชอบต่อกระบวนการหรือการปฏิบัติให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎระเบียบ อันมีลักษณะในแบบประเพณีนิยม คือการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายนิติบัญญัติยังให้ความสำคัญในเรื่องของการรับผิดชอบต่อผลงานตามกระแสแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ อยู่ในระดับที่ค่อนข้างน้อย การทำงานของกลไกคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ของรัฐสภานั้นยังคงมีปัญหาข้อจำกัดอยู่บางประการ เช่น การขยายตัวของโครงสร้างคณะกรรมการมีลักษณะเป็นไปเพื่อรองรับต่อจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นมากกว่าการให้ความสำคัญต่อคุณภาพการทำงาน ดังจะเห็นได้จากการแต่งตั้งคณะกรรมการยังขาดความเหมาะสมและรายงานผลการศึกษาของคณะกรรมการยังไม่ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร การขาดประชุมของคณะกรรมการยังไม่ได้รับความสนใจมากเท่าที่ควร การขาดประชุมของคณะกรรมการทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพและไม่เกิดความคิดเห็นที่หลากหลายอันจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงาน การขาดความร่วมมือของส่วนราชการในการเรียกบุคคลให้ส่งเอกสารหรือมาชี้แจง

ข้อเท็จจริงแก่คณะกรรมการ รวมถึงข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปศึกษา
 ดูงานต่างประเทศของคณะกรรมการ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและกระทบต่อศรัทธาความ
 เชื่อมมั่นในการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ

สรศักดิ์ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรในการ
 พิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พบว่าปัญหาที่สำคัญ มีหลาย
 ประการ เช่น ปัญหาเรื่องกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ
 ประกอบรัฐธรรมนูญ ปัญหาเรื่องการส่งร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ
 รัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรพิจารณา ปัญหาเรื่องตัวบุคคลที่เป็น
 กรรมการในคณะกรรมการ ปัญหาเรื่องการเรียกเอกสารและบุคคลของคณะกรรมการ
 ปัญหาเรื่องการรับฟังความเห็นสาธารณะของคณะกรรมการในการพิจารณา ปัญหาเรื่องการรายงาน
 และข้อสังเกตของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง
 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และปัญหาเรื่องคณะผู้ช่วยเหลืองานในคณะ กรรมการ

อมร และคณะ (2546) ทำการวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ
 ของผู้นำสังคมจากการวิจัยสนาม โดยตั้งสมมติฐานการวิจัยว่าผู้มีการศึกษาระดับสูงมีความสนใจ
 ทางการเมืองสูง ผู้มีอายุสูง ผู้มีรายได้สูง จะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญ
 ในลักษณะเสรีประชาธิปไตยสูง โดยใช้ตัวแปรส่วนบุคคล 5 รายการคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา
 สูงสุด อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่ากลุ่มตัวอย่าง เพศชายและหญิงที่มี
 ลักษณะอื่นเหมือนกันจะมีความรู้ความเข้าใจใกล้เคียงกัน กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยที่สุด 18-29 ปี มี
 ความรู้ความเข้าใจต่างกับกลุ่มตัวอย่างอายุสูงกว่า 60 ปีมาก กลุ่มตัวอย่างอายุน้อยกับกลุ่มตัวอย่าง
 อายุกลาง และกลุ่มตัวอย่างอายุกลางกับกลุ่มตัวอย่างอายุสูงสุด มีความรู้ความเข้าใจไม่ต่างกันมาก
 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีความรู้ความเข้าใจต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา
 สูงมาก กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้ต่ำ มีความรู้ความเข้าใจต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับรายได้สูง
 มาก และพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาปริญญาโทและเอกมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มผู้สนใจ
 การเมือง กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มข้าราชการและครู ตามลำดับ

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดด้านต่าง ๆ อันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการสิทธิการของประเทศต่าง ๆ แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการสิทธิการของประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ปัจจัยด้านบุคคล
 - 1.1 เพศ
 - 1.2 อายุ
 - 1.3 ระดับการศึกษา
 - 1.4 ภูมิลำเนา
 - 1.5 พรรคการเมือง

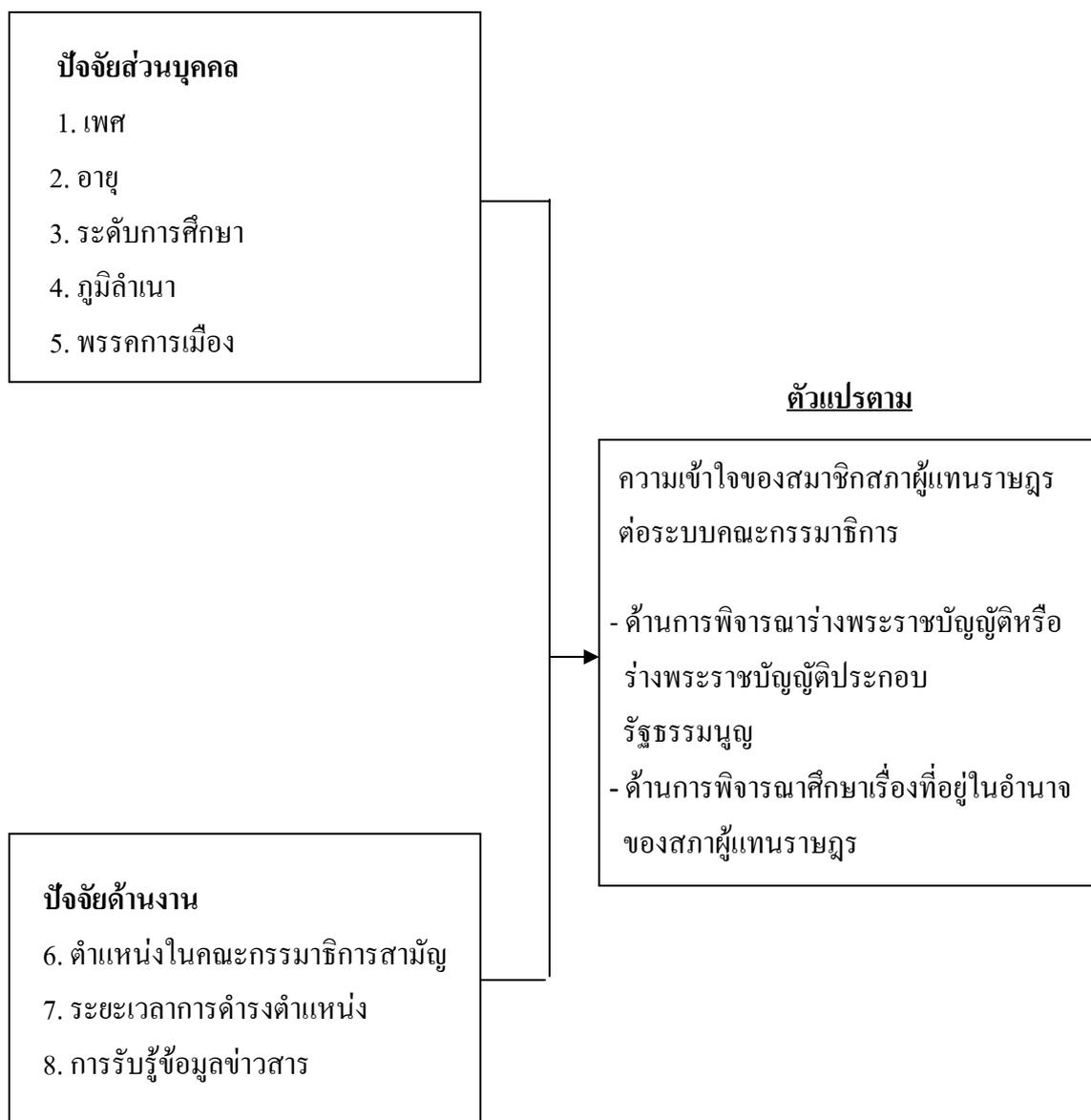
2. ปัจจัยด้านงาน
 - 2.1 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง
 - 2.2 ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ
 - 2.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

ตัวแปรตาม

คือ ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สมมติฐานในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดด้านต่าง ๆ อันได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับความเข้าใจ แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการการของประเทศต่าง ๆ แนวคิดเกี่ยวกับระบบคณะกรรมการการของประเทศไทย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 1.1 เพศมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 1.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 1.4 ภูมิลำเนามีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 1.5 พรรคการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านงานมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 2.1 ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการการ

สมมติฐานที่ 2.2 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 2.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

วิธีการและอุปกรณ์วิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ มีขั้นตอนการวิจัยเอกสาร โดยการศึกษาค้นคว้าจากแนวความคิดทฤษฎี เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนการวิจัยภาคสนาม ได้กำหนดวิธีการและอุปกรณ์ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 500 คน

การสุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมโดยหลักการคำนวณของ Yamane ดังสูตร ต่อไปนี้ (บุญธรรม, 2536: 68)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = จำนวนของขนาดตัวอย่าง

N = จำนวนรวมทั้งหมดของประชากรที่ใช้ในการศึกษา

e = ความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (โดยกำหนดให้เท่ากับ .05)

แทนค่า

$$\begin{aligned} n &= \frac{500}{1 + (500 \times .05^2)} \\ &= 222.22 \end{aligned}$$

ดังนั้น ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 222 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการหาจำนวนประชากรที่ต้องการสุ่มในแต่ละสำนัก โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่มชั้น} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่มชั้น}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 9 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

(หน่วย: คน)		
ประเภทของสมาชิก	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบแบ่งเขตเลือกตั้ง	400	178
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีรายชื่อ	100	44
รวม	500	222

ขั้นตอนที่ 3 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เมื่อผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามสำนักแล้วคิดสัดส่วนต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละระบบ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่าไรแล้วก็ทำการจับสลากเลือกกลุ่มตัวอย่างจากรายชื่อทั้งหมดของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละระบบตามสัดส่วนที่คำนวณได้ข้างต้น โดยไม่มีการทดแทน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการ ลักษณะคำถามเป็นแบบ Rating Scale โดยให้คะแนนเป็น 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับดังนี้

	<u>ข้อความเชิงบวก</u>	<u>ข้อความเชิงลบ</u>
มากที่สุด	5	1
มาก	4	2
ปานกลาง	3	3
น้อย	2	4
น้อยที่สุด	1	5

จากการให้คะแนนดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์ในการวัดครั้งนี้ออกเป็น 3 ระดับ โดยใช้สูตรภาคพื้น ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยได้ดังนี้

<u>ระดับการรับรู้</u>	<u>ระดับค่าเฉลี่ย</u>
มาก	3.68 – 5.00
ปานกลาง	2.34 – 3.67
น้อย	1.00 – 2.33

ดังนั้นจะได้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 2.33 เท่ากับ ระดับน้อย หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการ อยู่ในระดับต่ำหรือน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 เท่ากับ ระดับปานกลาง หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.68 – 5.00 เท่ากับ ระดับมาก หมายความว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการอยู่ในระดับสูงหรือมาก

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามชนิด ใช่-ไม่ใช่ โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนนคือข้อที่ตอบใช่ ได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบไม่ใช่ ได้ 0 คะแนน ซึ่งมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

	<u>ข้อความเชิงบวก</u>	<u>ข้อความเชิงลบ</u>
ใช่	1	0
ไม่ใช่	0	1

เมื่อทำการรวบรวมคะแนนที่ได้ทั้งหมดมาหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของประชากรสำหรับการแปลงข้อมูลในภาพรวมและรายข้อซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ มากและน้อย โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละระดับ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} = \frac{1 - 0}{2} = 0.50$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้

<u>ระดับความเข้าใจ</u>	<u>ระดับคะแนน</u>
มาก	0.51 – 1.00
น้อย	0.00 – 0.50

ดังนั้นจะได้ คะแนนเฉลี่ย 0.00 – 0.50 เท่ากับ ระดับน้อย หมายความว่า ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 0.51–1.00 เท่ากับ ระดับมาก หมายความว่า ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ อยู่ในระดับมาก

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัยนำไปทดสอบหาความเที่ยงตรง และหาความเชื่อมั่น ดังนี้

1. การหาความแม่นยำตรง (Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้อง แม่นยำตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามในแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ หลังจากนั้นจึงนำมาแก้ไขปรับปรุง และเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อให้ความเห็นชอบ แบบสอบถามดังกล่าว

2. นำแบบสอบถามดังกล่าวให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านระบบคณะกรรมการตรวจสอบและแก้ไขเพื่อให้เกิดความแม่นยำตรงตามเนื้อหาของระบบคณะกรรมการตามที่บัญญัติไว้ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีผู้เชี่ยวชาญ 2 ท่าน คือ นายวีระพันธ์ มุขสมบัติ ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร และ รศ.พ.ต.อ.ดร. พิศาล มุขแจ้ง ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ประจำคณะกรรมการ

3. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรที่จะทำการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นรายข้อ (Item Analysis) โดยวิธีการหาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของ Cronbach (บุญเรียง, 2533 : 183-193) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เท่ากับ .8857 และใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของ Kuder – Richardson (Kuder – Richardson Coefficient for Item Analysis, KR 20) ซึ่งผลการวิเคราะห์ค่า KR-20 พบว่า ความเข้าใจด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ มีค่าเท่ากับ .8345 และความเข้าใจด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจ มีค่าเท่ากับ .8431

4. นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไข
5. เมื่อได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามแล้ว จึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. โดยศึกษาจากทฤษฎี และข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม
2. โดยการใช้แบบสอบถามที่ทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นแล้ว ไปสอบถามจำนวน 222 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้อธิบายข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ
3. ค่าสถิติไค-สแควร์ และหาระดับความสัมพันธ์ด้วย Cramer's V เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่อยู่ในระดับกลุ่ม (Nominal) โดยกำหนดค่าระดับความเข้มของความสัมพันธ์ของสองตัวแปร ดังนี้ (ชัยสิทธิ์, 2537: 120)

ค่า 0	หมายถึง	สองตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน(no association)
ค่า .01-.25	หมายถึง	สองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันบ้าง(weak association)
ค่า .26-.55	หมายถึง	สองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันระดับปานกลาง(moderate association)
ค่า .56-.75	หมายถึง	สองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูง(strong association)
ค่า .76-.99	หมายถึง	สองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสูงมาก(very strong association)
ค่า 1	หมายถึง	สองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันสมบูรณ์(perfect association)

4. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่อยู่ในระดับช่วง (Interval) และระดับอัตราส่วน (Ratio) โดยการกำหนดค่าระดับความสัมพันธ์นี้ แม้จะไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนเกี่ยวกับการแปลความหมายค่าระดับความสัมพันธ์ก็ตาม แต่เกณฑ์ดังกล่าวนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป (ประพนธ์, 2546: 258) ดังนี้

ความสัมพันธ์กันเชิงบวก	ความสัมพันธ์กันเชิงผกผัน	การแปลความหมาย
1.00	-1.00	สมบูรณ์
.80 ถึง .99	-.08 ถึง -.99	สูงมาก
.60 ถึง .79	-.60 ถึง -.79	สูง
.40 ถึง .59	-.40 ถึง -.59	ปานกลาง
.20 ถึง .39	-.20 ถึง -.39	ต่ำ
.10 ถึง .19	-.10 ถึง -.19	ต่ำมาก
.00 ถึง .09	-.00 ถึง -.09	ไม่มีนัยสำคัญ

สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิจัย และข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ โดยนำเสนอข้อมูลผลของการวิจัยและข้อวิจารณ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบกรรมการ

ส่วนที่ 3 ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 10 จำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไป

		(n = 222)	
	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		197	88.8
หญิง		25	11.2
อายุ			
ไม่เกิน 35 ปี		21	9.5
36-40 ปี		36	16.2
41-45 ปี		64	28.8
46-50 ปี		40	18.0
มากกว่า 50 ปี		61	27.5

ตารางที่ 10 (ต่อ)

	(n = 222)	
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	106	47.8
ปริญญาโทหรือเทียบเท่า	100	45.0
ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า	16	7.2
ภูมิลำเนาตามเขตเลือกตั้ง		
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	47	21.2
ต่างจังหวัด	175	78.8
พรรคการเมือง		
ไทยรักไทย	153	68.9
ประชาธิปัตย์ / ชาติไทย / มหาชน	69	31.1
ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร		
ไม่เกิน 2 ปี	20	9.0
3-5 ปี	90	40.6
6-10 ปี	56	25.2
มากกว่า 10 ปี	56	25.2
ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญชุดปัจจุบัน		
ประธานหรือรองประธานคณะกรรมการ	57	25.7
ที่ปรึกษา โฆษก เลขานุการคณะกรรมการ	118	53.2
ไม่ดำรงตำแหน่ง	47	21.1

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีลักษณะส่วนบุคคล ดังนี้

เพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 88.8 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 11.2

อายุ กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 41-45 ปี มากที่สุด ร้อยละ 28.8 รองลงมาคือ มากกว่า 50 ปี ร้อยละ 27.5 และ 46-50 ปี ร้อยละ 16.2 และกลุ่มที่น้อยที่สุดคือ อายุไม่เกิน 35 ปี ร้อยละ 9.5

ระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด ร้อยละ 47.8 รองลงมา คือ ปริญญาโทหรือเทียบเท่า ร้อยละ 45.0 และปริญญาเอกหรือเทียบเท่า ร้อยละ 7.2

ภูมิภาคนาตามเขตเลือกตั้ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากต่างจังหวัด ร้อยละ 78.8 รองลงมาคือ กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 21.2

พรรคการเมือง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สังกัดพรรคไทยรักไทย ร้อยละ 68.9 และพรรคประชาธิปัตย์ /ชาติไทย /มหาชน ร้อยละ 31.1

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลุ่มตัวอย่างมีระยะดำรงตำแหน่ง 3-5 ปี ร้อยละ 40.5 มากที่สุด รองลงมาคือ 6-10 ปี กับ มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 25.2

ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญชุดปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา โฆษก เลขานุการคณะกรรมการ มากที่สุด ร้อยละ 53.2 รองลงมาคือ ประธานหรือรองประธานคณะกรรมการ ร้อยละ 25.7 ไม่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญชุดปัจจุบัน ร้อยละ 21.1

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการ

ตารางที่ 11 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบ
คณะกรรมการ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบ คณะกรรมการ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับ	(n = 222)
1. ที่มาของระบบกรรมการ	125 (56.3)	94 (42.3)	3 (1.4)			3.54	.52	ปาน กลาง	
2. ความหมายของกรรมการ	6 (2.7)	140 (63.1)	53 (23.9)	23 (10.4)		3.58	.71	ปาน กลาง	
3. ประเภทของกรรมการ	2 (0.9)	139 (62.6)	77 (34.7)	4 (1.8)		3.62	.53	ปาน กลาง	
4. การเลือกตั้งกรรมการ	1 (0.5)	131 (59.0)	80 (36.0)	10 (4.5)		3.54	.58	ปาน กลาง	
5. จำนวนคณะกรรมการสามัญ	5 (10.4)	151 (68.0)	40 (18.0)	8 (3.6)		3.85	.63	มาก	
6. องค์ประชุมของกรรมการ	32 (14.4)	135 (60.8)	44 (19.8)	11 (5.0)		3.84	.72	มาก	

ตารางที่ 11 (ต่อ)

(n = 222)

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบ คณะกรรมการสิทธิการ	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	\bar{X}	S.D.	ระดับ
7. ประโยชน์ของระบบกรรมการสิทธิการ	6 (2.7)	62 (27.9)	97 (43.7)	50 (22.5)	7 (3.2)	3.04	.86	ปาน กลาง
8. การเลือกผู้ดำรงตำแหน่งและ การแต่งตั้งกรรมการใน คณะกรรมการสิทธิการ	1 (0.5)	171 (77.0)	50 (22.5)			3.77	.42	มาก
9. อำนาจหน้าที่ของกรรมการใน การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ	13 (5.9)	120 (54.1)	82 (36.9)	7 (3.2)		3.62	.64	ปาน กลาง
10. การพ้นจากตำแหน่งของ คณะกรรมการสามัญ	8 (3.6)	165 (74.3)	46 (20.4)	3 (1.4)		3.80	.50	มาก
11. อำนาจหน้าที่ของกรรมการ ด้านการพิจารณา ศึกษาเรื่องที่อยู่ ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร	14 (6.3)	114 (51.4)	76 (34.2)	18 (8.1)		3.55	.73	ปาน กลาง
12. การตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ประจำสภาผู้แทนราษฎร	5 (2.3)	147 (66.2)	69 (31.1)	1 (.5)		3.70	.51	มาก
13. ข้อบังคับว่าด้วยประมวล จริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรและกรรมการ	86 (38.7)	96 (43.2)	34 (15.3)	6 (2.7)		4.18	.78	มาก
14. การเสนอและการพิจารณาร่าง พระราชบัญญัติ หรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญ	2 (.9)	118 (53.2)	96 (43.2)	3 (1.4)	3 (1.4)	3.50	.61	ปาน กลาง
รวม						3.65	.38	ปาน กลาง

จากตารางที่ 11 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบ
คณะกรรมการ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.65 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
ต่อระบบคณะกรรมการยังไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติงานและ
ดำเนินการตามข้อบังคับและบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการ

รับรู้มากที่สุดคือ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ (ข้อ 13) ค่าเฉลี่ย 4.18 โดยมีการรับรู้ในระดับมาก ร้อยละ 43.2 ข้อที่มีการรับรู้รองลงมาคือ จำนวนคณะกรรมการสามัญ (ข้อ 5) ค่าเฉลี่ย 3.85 โดยมีการรับรู้ข้อมูลในระดับมาก ร้อยละ 68.0 และข้อที่มีการรับรู้ที่น้อยที่สุดคือ ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ (ข้อ 7) ค่าเฉลี่ย 3.04 โดยมีการรับรู้ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.7

ส่วนที่ 3 ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ตารางที่ 12 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(n = 222)

ความเข้าใจด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	ใช่	ไม่ใช่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ถือเป็นหนึ่งในหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญ	167 (75.2)	55 (24.8)	.75	.43	มาก
2. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา และบันทึก อันประกอบด้วย หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ และเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ	151 (68.0)	71 (32.0)	.68	.46	มาก
3. ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ ประธานสภาจะส่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ไปยังนายกรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้คำรับรอง	132 (59.5)	90 (40.5)	.59	.49	มาก
4. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร จะพิจารณาเป็นสามวาระ	147 (66.2)	75 (33.8)	.66	.47	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 222)

ความเข้าใจด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	ใช่	ไม่ใช่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
5. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติลงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดสิบสี่วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภาฯรับหลักการ*	178 (80.2)	44 (19.8)	.80	.39	มาก
6. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา จะกระทำได้อีกเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติ โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและที่ประชุมอนุมัติ	169 (76.1)	53 (23.9)	.76	.42	มาก
7. การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมกัน ซึ่งตั้งขึ้นโดยรัฐสภา	167 (75.2)	55 (24.8)	.75	.43	มาก
8. ตามปกติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ สภาจะให้คณะกรรมการวิสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้	137 (61.7)	85 (38.3)	.61	.48	มาก
9. การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก สตรี คนชราหรือผู้พิการ ให้ตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนองค์การเอกชนประเภทนั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกรรมการทั้งหมด	166 (74.8)	56 (25.2)	.74	.43	มาก
10. ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภา ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำการตรวจสอบ หากพบข้อบกพร่อง ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งสมาชิกรับทราบในเจ็ดวัน*	186 (83.8)	36 (16.2)	.83	.36	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

(n = 222)

ความเข้าใจด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	ใช่	ไม่ใช่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
11. คณะกรรมาธิการร่วมกัน ซึ่งตั้งขึ้นโดยรัฐสภา จะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกแต่ละสภา	163 (73.4)	59 (26.6)	.73	.44	มาก
12. สภาผู้แทนราษฎรสามารถตั้งคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณารับหลักการได้	172 (77.5)	50 (22.5)	.77	.41	มาก
13. เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย	157 (70.7)	65 (29.3)	.70	.45	มาก
14. กรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ โดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมาธิการและประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมาธิการด้วย	161 (72.5)	61 (27.5)	.72	.44	มาก
15. ถ้าการแปรญัตติแก้ไขมาตราเดิม ไม่ขัดกับหลักการแห่งพระราชบัญญัตินั้น การแปรญัตติไม่จำเป็นต้องแปรเป็นรายมาตรา*	160 (72.1)	62 (27.9)	.72	.26	มาก
เฉลี่ยรวม			.72	.26	มาก

หมายเหตุ: * คำถามเชิงลบ

จากตารางที่ 12 พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเข้าใจของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมาธิการ ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ .72 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจ ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ (ข้อ 10) ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภา ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำการตรวจสอบ หากพบข้อบกพร่อง ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

แจ้งสมาชิกนั้นทราบในเจ็ดวัน ค่าเฉลี่ย .83 โดยกลุ่มตัวอย่างตอบถูก คือ ไม่ใช่ ในข้อนี้ ร้อยละ 83.8 ข้อที่ตอบถูกรองลงมาคือ (ข้อ 5) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้า เป็นหนังสือ ต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดสิบสี่วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภาฯรับหลักการ กลุ่มตัวอย่างตอบถูก คือ ไม่ใช่ ร้อยละ 80.2 ค่าเฉลี่ย .80 และที่ตอบผิดมากที่สุด (ข้อ 3) คือร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ ประธานสภาฯจะส่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง ค่าเฉลี่ย .59 โดยตอบถูกร้อยละ 59.5

ตารางที่ 13 แสดงร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจ

(n = 222)

ความเข้าใจด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร	ใช่	ไม่ใช่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
16. ในการประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ผู้ที่มีสิทธิเข้าฟังการประชุม ได้แก่ สมาชิก รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธาน ของที่ประชุมอนุญาต	172 (77.5)	50 (22.5)	.77	.41	มาก
17. มาตรา 189 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญ มีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือ ศึกษาเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจของสภา	154 (69.4)	68 (30.6)	.69	.46	มาก
18. ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบเอ็ดคณะ แต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการจำนวนสิบเจ็ดคน	158 (71.2)	64 (28.8)	.71	.45	มาก
19. คณะกรรมการสามัญ ที่มีอำนาจหน้าที่กระทำ กิจการ พิจารณาสอบสวน ศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ การแก้ไขปัญหาคาความยากจน การพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกันสังคม คือคณะกรรมการการสวัสดิการ สังคม	174 (78.4)	48 (21.6)	.78	.41	มาก

ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 222)

ความเข้าใจด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร	ใช่	ไม่ใช่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
20. คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการ เพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ โดยที่ คณะอนุกรรมาธิการจำนวนไม่เกินสิบคน ให้ตั้งจาก บุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้นไม่น้อยกว่า หนึ่งในสาม*	181 (81.5)	41 (18.5)	.81	.38	มาก
21. ประธานคณะกรรมาธิการสามัญ จะต้องมิมีจำนวนตาม หรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกในแต่ ละพรรคที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร	159 (71.6)	63 (28.4)	.71	.45	มาก
22. ในการประชุมคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณา สอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ต้องมีกรรมาธิการมา ประชุม ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามจึงจะเป็นองค์ประชุม	158 (71.2)	64 (28.8)	.71	.45	มาก
23. ในการประชุมคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่จะต้องมีการลงมติในเรื่องใด เรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่งของกรรมาธิการทั้งหมดที่มีอยู่	157 (70.7)	65 (29.3)	.70	.45	มาก
24. คณะกรรมาธิการวิสามัญจะประกอบด้วยกรรมาธิการ ที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้ที่มีชื่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีความรู้ ความชำนาญ ในเรื่องนั้น	172 (77.5)	50 (22.5)	.77	.41	มาก
25. การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นต่อ คณะกรรมาธิการในกิจการใด ๆ ที่พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาอยู่ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร มีหนังสือแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับ ดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่ง	182 (82.0)	40 (18.0)	.81	.48	มาก

ให้ดำเนินการ*
ตารางที่ 13 (ต่อ)

(n = 222)

ความเข้าใจด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร	ใช่	ไม่ใช่	\bar{X}	S.D.	ระดับ
26. หากการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อยู่ใน อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญหลายคณะ ให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา ประธาน คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และ ประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้วินิจฉัย	133 (59.9)	89 (40.1)	.59	.49	มาก
27. การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคล ที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของ จำนวนกรรมการทั้งหมด	146 (65.8)	76 (34.2)	.65	.47	มาก
28. การเลือกตั้งคณะกรรมการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิ เสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนคณะกรรมการ และต้อง มีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน	151 (68.0)	71 (32.0)	.68	.46	มาก
29. ภายใต้บังคับมาตรา 189 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้ กรรมการสามัญซึ่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรค การเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร	163 (73.4)	59 (26.6)	.73	.44	มาก
30. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งใน คณะกรรมการสามัญได้คนละไม่เกิน 3 คณะ*	208 (93.7)	14 (6.3)	.93	.24	มาก
เฉลี่ยรวม			.74	28	มาก

หมายเหตุ: * คำถามเชิงลบ

จากตารางที่ 13 พบว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ .74 หมายความว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจ ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ (ข้อ 30)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการสามัญได้คนละไม่เกิน 3 คณะ โดยตอบว่าไม่ใช่ ร้อยละ 93.7 ด้วยค่าเฉลี่ย .93 ข้อที่ตอบถูกรองลงมาคือ (ข้อ 25) การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแสดงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการ ในกิจการใด ๆ ที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหนังสือแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัด โดยตอบว่าไม่ใช่ ร้อยละ 82.0 ด้วยค่าเฉลี่ย .81 ข้อที่ตอบผิดมากที่สุด คือ (ข้อ 26) หากการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญหลายคณะ ให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้วินิจฉัย โดยตอบว่าใช่ ร้อยละ 59.9 ด้วยค่าเฉลี่ย .59

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

(n = 222)

ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความรู้ความเข้าใจ
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ	.72	.26	มาก
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร	.74	.28	มาก
รวม	.73	.27	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่าระดับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการของกลุ่มตัวอย่างมีความเข้าใจโดยรวมมาก ค่าเฉลี่ย .73 โดยมีความเข้าใจในด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด ค่าเฉลี่ย .74 รองลงมาคือ ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ค่าเฉลี่ย .72 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการธิการ

สมมติฐานที่ 1.1 เพศมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบ
คณะกรรมการธิการ

ตารางที่ 15 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการธิการกับเพศ

(n = 222)

ความเข้าใจ	เพศ		χ^2	P
	ชาย	หญิง		
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ				
น้อย	57	6	.26	.40
มาก	140	19		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจ ของสภาผู้แทนราษฎร				
น้อย	54	6	.13	.46
มาก	143	19		
รวมความเข้าใจ				
น้อย	40	6	.001	.60
มาก	157	19		

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรต่อระบบคณะกรรมการธิการกับเพศ พบว่าเพศของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีความสัมพันธ์
กับความเข้าใจโดยรวมต่อระบบคณะกรรมการธิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไป
ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.2 อายุมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการธิการ

ตารางที่ 16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการธิการกับอายุ

(n = 222)

ความเข้าใจ	อายุ					χ^2	P
	ไม่เกิน 35	36-40	41-45	46-50	มากกว่า 50		
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ							
น้อย	7	5	15	6	16	4.79	.30
มาก	14	31	49	34	45		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร							
น้อย	10	8	16	8	20	6.11	.19
มาก	11	28	48	32	41		
รวมความเข้าใจ							
น้อย	10	8	14	8	20	7.82	.09
มาก	11	28	50	32	41		

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการธิการกับอายุ พบว่าอายุของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจโดยรวมต่อระบบคณะกรรมการธิการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการธิการ

ตารางที่ 17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบ
คณะกรรมการธิการกับระดับการศึกษา

(n = 222)

ความเข้าใจ	การศึกษา			χ^2	P
	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก		
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญ					
น้อย	21	26	2	2.06	.35
มาก	85	74	14		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ใน อำนาจของสภาผู้แทนราษฎร					
น้อย	28	31	4	.62	.73
มาก	78	69	12		
รวมความเข้าใจ					
น้อย	27	29	4	.36	.83
มาก	79	71	12		

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการธิการกับระดับการศึกษา พบว่าระดับการศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจโดยรวมต่อระบบคณะกรรมการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 1.4 ภูมิลาเนามีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการธิการ

ตารางที่ 18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการธิการกับภูมิลาเนา

(n = 222)

ความเข้าใจ	ภูมิลาเนา		χ^2	P
	กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	ต่างจังหวัด		
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ				
น้อย	13	32	2.06	.16
มาก	34	143		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร				
น้อย	20	43	5.89	.01*
มาก	27	132		
รวมความเข้าใจ				
น้อย	20	40	7.28	.01*
มาก	27	135		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการธิการกับภูมิลาเนา พบว่าภูมิลาเนาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจโดยรวมต่อระบบคณะกรรมการ อย่างเป็นนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 19 แสดงระดับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการกฤษฎีกา

(n = 222)	
ความเข้าใจ	Cramers'V
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร	.18
ความเข้าใจโดยรวม	.16

จากตารางที่ 19 ระดับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการกฤษฎีกา พบว่ากฤษฎีกามีความสัมพันธ์กันบ้าง (weak association) กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการกฤษฎีกาโดยรวม (Cramers'V = .16) และกฤษฎีกามีความสัมพันธ์กันบ้าง กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร (Cramers'V = .18)

สมมติฐานที่ 1.5 พรรคการเมืองมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการ

ตารางที่ 20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบ
คณะกรรมการกฤษฎีกากับพรรคการเมือง

(n = 222)				
ความเข้าใจ	พรรค ไทยรักไทย	พรรค ประชาธิปัตย์ และอื่นๆ	χ^2	P
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ				
น้อย	35	14	1.85	.72
มาก	118	55		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจ ของสภาผู้แทนราษฎร				
น้อย	40	23	1.20	.33
มาก	113	46		
รวมความเข้าใจ				
น้อย	38	22	1.19	.32
มาก	115	47		

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อระบบคณะกรรมการกึ่งพรรคการเมือง พบว่าพรรคการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจ โดยรวมต่อระบบคณะกรรมการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านงานมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 2.1 ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ตารางที่ 21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการกึ่งพรรคการเมืองกับตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ

(n = 222)

ความเข้าใจ	ตำแหน่ง			χ^2	P
	ประธาน และรองประธาน	ที่ปรึกษา โฆษกและเลขานุการ	ไม่ดำรงตำแหน่ง		
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ					
น้อย	11	25	13	1.16	.55
มาก	46	93	34		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร					
น้อย	15	33	15	.41	.81
มาก	42	85	32		
รวมความเข้าใจ					
น้อย	14	30	15	.73	.69
มาก	43	88	32		

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการกับตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ พบว่าตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจ โดยรวมต่อระบบคณะกรรมการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2.2 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ตารางที่ 22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการกับระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

(n = 222)

ความเข้าใจ	ระยะเวลา				χ^2	P
	ไม่เกิน 2 ปี	3-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี		
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ						
น้อย	6	17	14	12	1.55	.67
มาก	14	73	42	44		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร						
น้อย	7	28	20	8	7.71	.05*
มาก	13	62	36	48		
รวมความเข้าใจ						
น้อย	7	26	20	7	8.93	.03*
มาก	13	64	36	49		

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการกับระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจ โดยรวมต่อระบบคณะกรรมการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 23 แสดงระดับความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ต่อระบบคณะกรรมการกฤษฎีกากับระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

(n = 222)

ความเข้าใจ	Cramers'V
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร	.18
ความเข้าใจโดยรวม	.20

จากตารางที่ 23 ระดับความสัมพันธ์ ระหว่างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบ
คณะกรรมการกฤษฎีกากับระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พบว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์
กันบ้าง (weak association) กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ
โดยรวม (Cramers'V = .20) และพบว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กันบ้างกับความ
เข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ใน
อำนาจของสภาผู้แทนราษฎร (Cramers'V = .18)

สมมติฐานที่ 2.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ตารางที่ 24 ค่าความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ตัวแปร	ความเข้าใจการ พิจารณาร่าง พระราชบัญญัติหรือ ร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ		ความเข้าใจการ พิจารณาเรื่อง ที่อยู่ในอำนาจของ สภาผู้แทนราษฎร		รวม ความเข้าใจ	
	r	P	r	P	r	P
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	.35	.00*	.30	.00*	.33	.00*

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจโดยรวมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับต่ำ (ค่า $r = .33$)

ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจในทางตามกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับต่ำ (ค่า $r = .35$) และด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร พบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับต่ำ (ค่า $r = .30$)

ข้อวิจารณ์

1. ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเข้าใจมาก (ค่าเฉลี่ย .73) ดังที่ผลการวิเคราะห์ พบว่า

1.1 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความเข้าใจในด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย .74) คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องรู้ว่าอำนาจหน้าที่ของตนในด้านต่าง ๆ ในระบบคณะกรรมการอยู่ในระดับใด ที่พึงกระทำได้ เนื่องจากการทำงานทางด้านการเมือง จะต้องพร้อมที่จะถูกตรวจสอบจากบุคคลหลายฝ่ายและตลอดเวลา จึงต้องมีความเข้าใจในการทำหน้าที่อย่างมากเพื่อให้อยู่ในการทำงานอยู่ภายในกรอบอำนาจของกรรมการประจำสภาผู้แทนราษฎร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1.1.1 ข้อที่ตอบถูกมากที่สุดคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญได้คนละไม่เกิน 3 คณะ (ข้อ 30 ค่าเฉลี่ย .93) เป็นคำถามเชิงลบ โดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรระบุว่าให้ดำรงตำแหน่งได้คนละไม่เกิน 2 คณะ เหตุที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตอบข้อนี้ได้ถูกต้องมากที่สุดอาจเนื่องมาจากเป็นข้อบังคับที่เมื่อนำมาใช้แล้วส่งผลต่อเรื่องเบี้ยประชุมที่ได้รับ

1.1.2 ข้อที่ตอบถูกมาก รองลงมาคือ การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแสดงข้อเท็จจริง หรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมการในกิจการใด ๆ ที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหนังสือแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัด (ข้อ 25 ค่าเฉลี่ย .81) เป็นคำถามเชิงลบ โดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรระบุให้ ประธานคณะกรรมการเป็นผู้มีหนังสือแจ้ง

1.2.3 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือหากการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญหลายคณะ ให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องเป็นผู้วินิจฉัย (ข้อ 26 ค่าเฉลี่ย .59) เป็นข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุด อาจเนื่องมาจากเป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการเท่านั้น

1.2 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีความเข้าใจในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (ค่าเฉลี่ย .72) โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

1.2.1 ข้อที่ตอบถูกมากที่สุดคือ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภา ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำการตรวจสอบ หากพบข้อบกพร่องให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งสมาชิกนั้นทราบในเจ็ดวัน (ข้อ 10 ค่าเฉลี่ย .83) เป็นคำถามเชิงลบ โดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรระบุว่าให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ทำการตรวจสอบและแจ้งสมาชิกนั้นทราบในเจ็ดวัน เหตุที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตอบข้อนี้ได้ถูกต้องมากที่สุดอาจเนื่องมาจากเป็นข้อบังคับการประชุมที่สมาชิกใช้อยู่เป็นประจำในการประชุมสมัยสามัญนิติบัญญัติ

1.2.2 ข้อที่ตอบถูกมากรองลงมาคือการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดสิบสี่วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการ (ข้อ 5 ค่าเฉลี่ย .80) เป็นคำถามเชิงลบโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรระบุว่าให้ ผู้แปรญัตติเสนอคำแปรญัตติต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวัน

1.2.3 ข้อที่มีความเข้าใจน้อยที่สุดคือร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ ประธานสภาผู้แทนราษฎรจะส่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง (ข้อ 3 ค่าเฉลี่ย .59) สาเหตุอาจเนื่องมาจากร่างพระราชบัญญัติ

เกี่ยวกับการเงิน โดยทั่วไปคณะรัฐมนตรีจะเป็นผู้เสนอ และการส่งร่างพระราชบัญญัติพิจารณาให้นายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณารับรอง เป็นอำนาจโดยตรงของประธานสภาผู้แทนราษฎร และหากมีกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย

2. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.65 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

2.1 ข้อที่มีการรับรู้มากที่สุดคือ ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ (ข้อ 13 ค่าเฉลี่ย 4.18) โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมาก ร้อยละ 43.2 ซึ่งข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการนั้น มีการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการเป็นประจำ ทั้งในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและประชุมคณะกรรมการ

2.2 ข้อที่มีการรับรู้รองลงมาคือ จำนวนคณะกรรมการสามัญ (ข้อ 5 ค่าเฉลี่ย 3.85) โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับมาก ร้อยละ 68.0 ซึ่งมีจำนวนที่ค่อนข้างแน่นอน ไม่ค่อยจะเปลี่ยนแปลง ต่างกับจำนวนคณะกรรมการวิสามัญ คณะอนุกรรมการ และคณะกรรมการร่วม ที่มีจำนวนที่ไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงอยู่เกือบตลอดเวลา

2.3 ข้อที่มีการรับรู้น้อยที่สุด คือ ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ (ข้อ 7 ค่าเฉลี่ย 3.04) โดยมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.7 ซึ่งมีระบุไว้ในหนังสือระบบงานรัฐสภา แต่เนื่องจากเป็นส่วนที่ไม่ค่อยจะมีการนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ จึงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบคณะกรรมการน้อยกว่าส่วนอื่น

3. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าตัวแปรอิสระที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา พรรคการเมือง ปัจจัยด้านงานคือ ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ

3.1 เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การที่เข้ามามีบทบาททางการเมือง ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งเพศชายและหญิง จำเป็นจะต้องศึกษาและสร้างความเข้าใจถึงระบบการทำงาน กฎระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในการทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในฐานะตัวแทนประชาชน ซึ่งสิทธิและโอกาสในการเข้าสู่การดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น ถือว่าเพศชายและหญิงมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน จึงทำให้พบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม

3.2 อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอายุไม่ใช่ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม โดยปัจจุบันจะเห็นได้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะมีอายุที่แตกต่างหลากหลายมาก เนื่องจากในทางการเมืองมีการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไปเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยสามารถเรียนรู้การเข้ามามีบทบาททางการเมือง สามารถเข้าใจและรับรู้ถึงกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องได้ เช่นเดียวกันไม่ว่าจะมีอายุอยู่ในช่วงใด จึงทำให้พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

3.3 ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีระดับการศึกษาต่างกัน ไม่มีผลต่อความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม เพราะในความเป็นจริงแล้วสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ว่าจะสำเร็จการศึกษาในระดับใดเมื่อเข้ามามีบทบาททางการเมืองแล้ว ก็จำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาระบบงานรัฐสภาและการทำงานในระบบคณะกรรมการให้ถ่องแท้และเข้าใจ ดังนั้น จึงทำให้พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

3.4 พรรคการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคการเมืองต่างกัน มีความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะสังกัดพรรคไทยรักไทย พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย หรือพรรคมหาชน เพราะในความเป็นจริงแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการ

เปลี่ยนแปลงพรรคการเมืองที่สังกัดกันหลายต่อหลายครั้ง จึงทำให้พบว่าพรรคการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

3.5 ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะดำรงตำแหน่งใดในคณะกรรมการสามัญต่างก็มีความเข้าใจต่อระบบคณะกรรมการไม่ต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญไม่ว่าจะเป็น ที่ปรึกษา โฆษก หรือเลขานุการ ก็สามารถได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานหรือรองประธานในคณะอนุกรรมการชุดต่าง ๆ ที่คณะกรรมการสามัญตั้งขึ้น หรือดำรงตำแหน่งใด ๆ ในคณะกรรมการวิสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญร่วมกันชุดต่าง ๆ ที่สภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น ทำให้มีโอกาสสร้างความเข้าใจการทำงานด้านต่าง ๆ ในระบบคณะกรรมการได้เช่นกัน จึงทำให้พบว่าตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

4. จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่าตัวแปรอิสระที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ปัจจัยส่วนบุคคลคือ ภูมิภาค เป็นปัจจัยด้านงานคือระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

4.1 ภูมิภาคมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม ผลที่ได้นี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดมีความเข้าใจต่อระบบคณะกรรมการในสัดส่วนที่มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อาจเนื่องมาจากว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ได้มีโอกาสติดตามการทำงานของกรรมการด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ได้มากกว่า โดยเฉพาะในคณะกรรมการหลายคณะ เช่น คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ คณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะกรรมการการท่องเที่ยว ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่ต่าง ๆ กันของประเทศจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของคณะกรรมการเหล่านี้เป็นประจำ เช่นการที่คณะกรรมการจะประชุมร่วมกับส่วนราชการในพื้นที่ การสัมมนาร่วมกับผู้นำท้องถิ่นศึกษาดูงานในพื้นที่ หรือการยื่นญัตติหรือพารายญรในพื้นที่เข้ายื่นหนังสือร้องเรียนต่อคณะกรรมการการก็ตามที่ จึงทำให้พบว่าภูมิภาคมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม

4.2 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ โดยรวม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ต่างกัน มีผลทำให้ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวมแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากระยะเวลาการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มากขึ้น จะเป็นการทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเข้าใจต่อระบบคณะกรรมการมากขึ้น จากการร่วมเป็นคณะกรรมการทั้งที่จะสร้างความเข้าใจต่อระบบคณะกรรมการในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ และการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร ทั้งการประชุม การศึกษาดูงาน การสัมมนา ตลอดจนการอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎร จึงทำให้พบว่าระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวม

4.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการโดยรวมและรายด้านในทางตามกัน โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับต่ำ (ค่า $r = .33$) หมายความว่าถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น จะมีผลทำให้ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นบ้างเล็กน้อย

ทั้งนี้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการนั้นอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.65) โดยเรื่องที่มีการรับรู้มากที่สุดคือข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ ซึ่งมีการใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการเป็นประจำ รองลงมาคือจำนวนคณะกรรมการสามัญ ส่วนที่มีการรับรู้ที่น้อยที่สุด คือ ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ ซึ่งมีระบุไว้ในหนังสือระบบงานรัฐสภาแต่เนื่องจากเป็นส่วนที่ไม่ค่อยจะมีการนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ จึงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการรับรู้ถึงประโยชน์ของระบบคณะกรรมการน้อยกว่าส่วนอื่น ทั้งนี้จึงทำให้พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 22 ที่ได้รับการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2548 หรือที่ได้รับการเลือกตั้งซ่อมในภายหลัง และดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาผู้แทนราษฎรสมัยปัจจุบัน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 222 คน โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่อยู่ในระดับกลุ่ม (Nominal) ด้วยสถิติการทดสอบไค-สแควร์ และหาระดับความสัมพันธ์ด้วย Cramer's V และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ Pearson's Product Moment Correlation Coefficient สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

สรุปผล

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-45 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด สังกัดพรรคไทยรักไทย และมีระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง 3-5 ปี ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญชุดปัจจุบันกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษา โฆษก เลขานุการคณะกรรมการ มากที่สุด

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการรับรู้ในเรื่อง ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการมากที่สุด และส่วนที่มีการรับรู้น้อยที่สุด คือ ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ

3. ระดับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในระดับมาก โดยมีความเข้าใจในด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภา ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำการตรวจสอบ หากพบข้อบกพร่อง ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งสมาชิกนั้นทราบในเจ็ดวัน ซึ่งเป็นคำถามเชิงลบ และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดคือ ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ ประธานสภาจะส่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

3.2 ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ตอบถูกมากที่สุดคือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญได้คนละไม่เกิน 3 คณะ ซึ่งเป็นข้อที่ผิด และข้อที่ตอบถูกน้อยที่สุดคือ หากการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญหลายคณะ ให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องเป็นผู้วินิจฉัย ซึ่งเป็นข้อที่ถูก

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 1.1 เพศไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 1.2 อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 1.3 ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 1.4 ภูมิถิ่นานามีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 1.5 พรรคการเมืองไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านงานมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 2.1 ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญไม่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 2.2 ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

สมมติฐานที่ 2.3 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ตารางที่ 25 สรุปผลการทดสอบ

ตัวแปร	เป็นไปตาม สมมติฐาน	ไม่เป็นไปตาม สมมติฐาน
ปัจจัยส่วนบุคคล		
เพศ		√
อายุ		√
ระดับการศึกษา		√
ภูมิลำเนา	√	
พรรคการเมือง		√
ปัจจัยด้านงาน		
ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ		√
ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง	√	
การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	√	

ข้อเสนอแนะ

1. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งหมายความว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีการรับรู้ ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ในเรื่องต่าง ๆ มากพอในระดับที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ แต่ยังไม่มากพอที่จะสามารถนำความรู้ที่ไปขยายความจากเดิมเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงการทำงานในระบบคณะกรรมการและการแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล โดยเรื่องที่มีการรับรู้ที่น้อยที่สุด คือ ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ ดังนั้น หน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการอำนวยความสะดวกและด้านเลขานุการ ควรที่จะสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องประโยชน์ของระบบคณะกรรมการให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้มีความเข้าใจในระบบคณะกรรมการให้มากยิ่งขึ้น ให้เข้าใจถึงการทำงานของคณะกรรมการที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของสภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่พิจารณาศึกษา มิใช่เป็นเพียงช่องทางในการผลักดันผลประโยชน์ในพื้นที่ของตนหรือคณะ ทั้งนี้ เพื่อที่จะได้เป็นแนวทางการทำงานในระบบงานคณะกรรมการที่สามารถเป็นกลไกสำคัญของสถาบันรัฐสภา และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไป โดยนอกจากจะมีการจัดพิมพ์เป็นเอกสารแล้ว ควรจัดให้มีการบรรยายพิเศษโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น อดีตประธานรัฐสภา หรืออดีตนายกรัฐมนตรี มาบรรยายเกี่ยวกับประโยชน์ของระบบคณะกรรมการต่อสถาบันนิติบัญญัติและประสพการณ์ที่

เกี่ยวข้อง และให้หน่วยงานด้านเลขานุการจัดทำเป็นวิดิทัศน์เผยแพร่ในห้องสมุดและในอินเทอร์เน็ตของสภา

2. ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่าง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ จากการวิจัยพบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีความเข้าใจในระดับที่ต่ำกว่าเรื่องอื่น ๆ ในด้านการให้คำรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน และการที่สภาจะมีมติให้คณะกรรมการการสามัญที่มีอยู่เป็นผู้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือจะเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นเป็นผู้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น นอกจากจะขึ้นอยู่กับมติที่ประชุมและการวินิจฉัยของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องแล้ว ควรจะมีมาตรฐานที่ชัดเจนว่ากรณีลักษณะใดจะให้คณะกรรมการสามัญที่มีอยู่ หรือจะเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นเป็นผู้พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติอีกทางหนึ่ง

3. ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร เรื่องที่ควรต้องสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้มากยิ่งขึ้นคือเรื่อง การวินิจฉัยของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งควรมีการเผยแพร่ผลการวินิจฉัยและผลการประชุมให้ทราบโดยทั่วไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการและสามารถใช้เป็นบรรทัดฐานในการดำเนินงานได้ต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาการซ้ำซ้อนของการพิจารณาของคณะกรรมการ ซึ่งเป็นปัญหาหลักที่ก่อให้เกิดความด้อยประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดภาพลักษณ์เชิงลบในการดำเนินงาน รวมถึงปัญหาการระบุงการกิจที่ไม่มีการระบุงอำนาจหน้าที่ หรือขอบเขตภารกิจของคณะกรรมการไว้ให้ชัดเจนนั้น หากจัดทำผลการวินิจฉัยและผลการประชุมดังกล่าวให้เป็นกิจจะลักษณะ ก็จะสามารถใช้เป็นบรรทัดฐานของคณะกรรมการได้ต่อไป

4. ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ภูมิปัญญาที่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ โดยเฉพาะด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ถูกต้องยิ่งขึ้น ควรให้มีการจัดทำรายงานการพิจารณาศึกษาเรื่องใด ๆ ของคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ทั้งบันทึกการประชุม รายงานการสัมมนาหรือรายงานการศึกษาคุณาน ให้มีความน่าสนใจศึกษามากขึ้นกว่าเดิม มี

ทั้งรูปภาพ วิดีทัศน์ บทสัมภาษณ์ โดยจัดทำให้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ กระชับและน่าสนใจ และจัดทำให้อยู่ในรูปแบบและมีช่องทางที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะสามารถเข้าถึง เก็บรักษา และใช้ศึกษาพิจารณาได้ ไม่ว่าจะจากสถานที่ใดหรือมีภูมิภานาอยู่ที่ใด หรือเมื่อเวลาใดก็ตาม เช่น ควรมีการจัดทำไว้ในเว็บไซต์ของสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

5. ปัจจัยด้านงาน พบว่า ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งและการรับรู้ข่าวสารข้อมูลมีความสัมพันธ์กับความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ถูกต้องยิ่งขึ้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชุมสัมมนา เพื่อสร้างความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการให้มากขึ้น โดยเฉพาะกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีระยะเวลาการดำรงตำแหน่งไม่มากนัก และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนอาจขาดความต่อเนื่องในการดำรงตำแหน่งทั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ จึงอาจขาดความเข้าใจต่อระบบคณะกรรมการที่ถูกต้อง และไม่รู้หรือเข้าใจไม่ชัดเจนต่อข้อบังคับใด ๆ ที่มีการประกาศใช้ในภายหลังได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการในเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ เช่น ประธานคณะกรรมการ รองประธานกรรมการ เปรียบเทียบคณะกรรมการสามัญ และคณะกรรมการวิสามัญ

2. เนื่องจากในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้กำหนดให้ประชาชนและองค์กรภาคเอกชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากขึ้น โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมพิจารณาร่างกฎหมายในชั้นกรรมาธิการนั้น ประเด็นที่ควรศึกษาวิจัย คือ ความเข้าใจของประชาชนที่สนใจทางการเมืองต่อระบบคณะกรรมการของประเทศไทย

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

กันยา สุวรรณแสง. 2544. *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา.

โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. 2523. *รัฐวิทยา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์เนศ.

_____. 2546. *พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชัยสิทธิ์ เกลิมมีประเสริฐ. 2537. *สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล*. กรุงเทพมหานคร: ธนพรการพิมพ์.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2546. *การพัฒนาระบบและกลไกของการตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดิน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานวิจัย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

นพมาศ ชีรเวทิน. 2539. *จิตวิทยาสังคมกับชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นรนิติ เศรษฐบุตร. 2547. *ประสิทธิผลของรัฐสภาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทิยา ธรรมจินดา. 2541. *บทบาทของคณะกรรมการสิทธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎรต่อการผลักดันบริการสาธารณะของรัฐ*. สารนิพนธ์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ชาญชัย แสงวงศ์ศักดิ์. 2540. *การปฏิรูปฝรั่งเศส: ข้อคิดในการปฏิรูปการเมืองไทย*. กรุงเทพมหานคร: นิตยธรรม.

บ้งอร มาลาศรี. 2540. *ความคิดเห็นของข้าราชการรัฐสภาที่มีต่อบทบาทและความรับผิดชอบของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2536. **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. 2533. **การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS**. กรุงเทพมหานคร: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์การพิมพ์.
- ปธาน สุวรรณมงคล. 2537. **บทบาทของคณะกรรมการสามัญสภาผู้แทนราษฎร**. กรุงเทพมหานคร: รายงานการวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ประพนธ์ เจียรกุล . 2546. **เอกสารประกอบการสอนวิชาสถิติ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. 2520. **ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปราณี รามสูตร. 2528. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: บุรพาสานส์.
- พฤทธิสาธน์ ชุมพล, ม.ร.ว. 2544. **ประชาธิปไตยแบบรัฐสภาในอังกฤษ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีระพงษ์ การสมลาภ. 2538. **คณะกรรมการสามัญของสภาผู้แทนราษฎรกับการพัฒนาการเมือง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัฒน์ กิติไพภรณ์. ม.ป.ป. **แนวคิดและวิธีการสร้างความพร้อมของคนไทยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย**. สถาบันพระปกเกล้า. ศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์.
- ไพบูลย์ วราหะไพฑูรย์. 2541. **บทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญประจำสภา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพศาล หวังพานิช. 2526. **การวัดผลการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

- ภัทรา นิคนานนท์. 2532. การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรวิพัฒน์ จำกัด.
- มานิตย์ นวลละออ. 2543. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพมหานคร:
คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มนตรี รูปสุวรรณ. 2535. กฎหมายรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. 2535. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ทัศนคติกับการใช้อุปกรณ์ป้องกัน
อันตรายส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัชนี นพเกตุ. 2539. จิตวิทยาทั่วไป เรื่องการรับรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพริก.
- ลักขณา ศรีวัฒน์. 2544. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พรินติ้ง เฮาส์.
- ลิขิต เพชรสว่าง. 2540. บทบาทของคณะกรรมการสามัญ สมาชิกผู้แทนราษฎร. เอกสารวิจัย
ส่วนบุคคล. สถาบันพระปกเกล้า.
- วิศิษฐ์ เอี่ยมบริบูรณ์. 2530. ความเข้าใจบทบาทตนเองในการเป็นตัวแทน ของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณี สมาชิกผู้แทนราษฎร ปี 2526. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิษณุ เครื่องงาม. 2530. กฎหมายรัฐธรรมนูญ. กรุงเทพมหานคร: แสงสุทธิการพิมพ์.
- ศรีวรรณ จันทรวงศ์. 2548. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาคน. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี: ศักดิ์ศรีอักษร.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. 2542. การเมืองอเมริกา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์สมาธรรม.

สรศักดิ์ เพียรเวช. 2546. ปัญหาของคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ. การศึกษาอิสระ, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุชา จันทน์เอม. 2540. จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

สุภาพ นัตรารณ. 2539. การสอนคหกรรมศาสตร์. (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุภัททา ปิณฑะแพทย์. 2542. พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว, สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.

โสภกา ชูพิกุลชัย. 2529. ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2542. อำนาจหน้าที่ของรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์.

_____. 2543. ระบบงานรัฐสภา. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์.

_____. 2544ก. ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2544. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์.

_____. 2544ข. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร: กองการพิมพ์.

_____. 2546. รัฐสภาไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์.

อมร รักษาศักดิ์. 2544. การเมืองการปกครองไทย ตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินติ้ง.

อมร รักษาสัตย์. 2546. **ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญของผู้นำสังคมจากการวิจัยสนาม.** กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ. พรินติ้ง.

อรทิพย์ พิศาลบุตร. 2532. **ปัญหาเกี่ยวกับคณะกรรมการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bloom, B.S., D. Max., J. Edward., H. Walker and R. David. 1984. **Taxonomy of Educational Objectives, Handbook I : Cognitive Domain.** New York: Mckay.

Beetham, D. and B. Kevin. 1995. **Introducing Democracy: 80 questions and answers.** United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Cambridge and Paris: Polity Press and UNESCO Publishing.

Kavanagh, D. 2000. **British Politics: Continuities and change.** (4th ed.). Oxford University Press.

Lidderdale, D. and K.C.B. 1976. **The Law, Privileges, Proceedings and Usage Parliament.** (19th ed.). London: Butterworths

Silk, P. and W. Rhodri. 1995. **How Parliament works.** (3rd ed.). New York: Addison Wesley Longman.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

“ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ”

เรียน ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ” โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ในการนี้ผู้วิจัยใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ โดยคำตอบของท่านดังกล่าวจะถูกเก็บเป็นความลับและไม่มีผลเกี่ยวข้องกับใด ๆ กับงานในหน้าที่ของท่าน ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจากท่านเพื่อช่วยให้งานวิจัยดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ และขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายสุรพันธ์ ธีระวันธุ์)

นิติตปริญาโท

ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย2. หญิง

2. อายุ

1. ไม่เกิน 35 ปี2. 36-40 ปี3. 41-45 ปี4. 46-50 ปี5. มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า2. ปริญญาโทหรือเทียบเท่า3. ปริญญาเอกหรือเทียบเท่า4. อื่น ๆ ระบุ.....

4. ภูมิลำเนาตามเขตเลือกตั้ง

1. กรุงเทพมหานครและปริมณฑล2. ต่างจังหวัด

5. พรรคการเมือง

1. ไทยรักไทย2. ประชาธิปัตย์/ชาติไทย/มหาชน

6. ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

1. ไม่เกิน 2 ปี2. 3-5 ปี3. 6-10 ปี4. มากกว่า 10 ปี

7. ตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ ชุดปัจจุบันคือ

1. ประธานหรือรองประธานคณะกรรมการ2. ที่ปรึกษา โฆษก เลขานุการคณะกรรมการ3. ไม่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญชุดปัจจุบัน4. อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการ

ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องระบบคณะกรรมการในเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

หัวข้อ	การรับรู้ข่าวสารต่อระบบคณะกรรมการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ที่มาของระบบคณะกรรมการ					
2. ความหมายของกรรมการ					
3. ประเภทของกรรมการ					
4. การเลือกตั้งคณะกรรมการ					
5. จำนวนคณะกรรมการสามัญ					
6. องค์กรประชุมของคณะกรรมการ					
7. ประโยชน์ของระบบคณะกรรมการ					
8. การเลือกผู้ดำรงตำแหน่งและการแต่งตั้งกรรมการในคณะกรรมการ					
9. อำนาจหน้าที่ของกรรมการในการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ					
10. การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสามัญ					
11. อำนาจหน้าที่ของกรรมการด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร					
12. การตั้งคณะกรรมการวิสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร					
13. ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ					
14. การเสนอและการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ					

ส่วนที่ 3 ความเข้าใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อระบบคณะกรรมการ

โปรดทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความเข้าใจของท่านที่มีต่อระบบคณะกรรมการ

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
ด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ		
1. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ถือเป็นหนึ่งในหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญและคณะกรรมการวิสามัญ		
2. ร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญต้องแบ่งเป็นมาตรา และบันทึก อันประกอบด้วย หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ และเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ		
3. ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เสนอ ประธานสภาจะส่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง		
4. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภาผู้แทนราษฎร จะพิจารณาเป็นสามวาระ		
5. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้า เป็นหนังสือ ต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดสิบสี่วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการ		
6. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา จะกระทำได้ต่อเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอ หรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติ โดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและที่ประมุขอนุมัติ		
7. การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการร่วมกัน ซึ่งตั้งขึ้นโดยรัฐสภา		
8. ตามปกติ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ สภาจะให้คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
9. การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก สตรี คนชราหรือผู้พิการ ให้ตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรเอกชนประเภทนั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของกรรมการทั้งหมด		
10. ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอต่อสภา ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรทำการตรวจสอบ หากพบข้อบกพร่อง ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรแจ้งสมาชิกนั้นทราบในเจ็ดวัน		
11. คณะกรรมการร่วมกัน ซึ่งตั้งขึ้น โดยรัฐสภา จะต้องมียุทธศาสตร์หรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกแต่ละสภา		
12. สภาผู้แทนราษฎรสามารถตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ก่อนที่สภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณารับหลักการได้		
13. เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภาลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย		
14. กรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย		
15. ถ้าการแปรญัตติแก้ไขมาตราเดิม ไม่ขัดกับหลักการแห่งพระราชบัญญัตินั้น การแปรญัตติไม่จำเป็นต้องแปรเป็นรายมาตรา		
ด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร		
16. ในการประชุมคณะกรรมการเพื่อพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ผู้ที่มีสิทธิเข้าฟังการประชุม ได้แก่ สมาชิก รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาต		
17. มาตรา 189 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้คณะกรรมการวิสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญมีอำนาจหน้าที่กระทำการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่อยู่ในอำนาจของสภา		
18. ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2544 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นสามสิบเอ็ดคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมการจำนวนสิบเจ็ดคน		
19. คณะกรรมการวิสามัญ ที่มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวนศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาคความยากจน การพัฒนาคุณภาพชีวิต การประกันสังคม คือคณะกรรมการการสวัสดิการสังคม		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
20. คณะกรรมาธิการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมาธิการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ โดยที่คณะอนุกรรมาธิการจำนวนไม่เกินสิบคน ให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมาธิการในคณะนั้นไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม		
21. ประธานคณะกรรมาธิการสามัญประจำสภาผู้แทนราษฎร จะต้องมิใช่สมาชิกในแต่ละพรรคที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร		
22. ในการประชุมคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามจึงจะเป็นองค์ประชุม		
23. ในการประชุมคณะกรรมาธิการเพื่อพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่จะต้องมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมาธิการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมาธิการทั้งหมดที่มีอยู่		
24. คณะกรรมาธิการวิสามัญจะประกอบด้วยกรรมาธิการที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และผู้ที่มีใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้น		
25. การเรียกเอกสารจากบุคคลใด ๆ หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความเห็นต่อคณะกรรมาธิการในกิจการใด ๆ ที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ให้เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรมีหนังสือแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้ดำเนินการ		
26. หากการพิจารณาสอบสวนหรือศึกษาเรื่องใด ๆ อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมาธิการสามัญหลายคณะ ให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาประธานคณะกรรมาธิการกิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมาธิการสามัญที่เกี่ยวข้องเป็นผู้วินิจฉัย		
27. การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อ จำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด		
28. การเลือกตั้งคณะกรรมาธิการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ไม่เกินจำนวนคณะกรรมาธิการ และต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
29. ภายใต้บังคับมาตรา 189 ของรัฐธรรมนูญ กำหนดให้กรรมการสามัญ ซึ่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับ อัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมือง ที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร		
30. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสามัญ ได้คนละไม่เกิน 3 คณะ		

ภาคผนวก ข

ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามในการวิจัย

Reliability การหาค่าความเชื่อมั่น

การทดสอบแบบสอบถาม ปราบกฏผลค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาและค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง
ของคูเตอร์ – ริชาร์ดสัน ดังนี้

ตารางผนวกที่ ข1 ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
รับรู้1	44.9667	30.6540	.6561	.8756
รับรู้2	45.3667	28.0333	.6255	.8754
รับรู้3	45.0667	29.1678	.7202	.8708
รับรู้4	45.1000	29.6793	.8152	.8695
รับรู้5	44.7000	29.5966	.5618	.8780
รับรู้6	44.7000	30.0103	.4319	.8858
รับรู้7	46.1667	32.0057	.3307	.8872
รับรู้8	44.8667	31.8437	.4746	.8821
รับรู้9	45.2333	31.7023	.4552	.8825
รับรู้10	45.0667	28.2023	.8770	.8635
รับรู้11	45.3000	32.7000	.1571	.8970
รับรู้12	45.1000	29.3345	.7731	.8695
รับรู้13	44.8333	28.1437	.6121	.8762
รับรู้14	45.3333	28.5057	.6363	.8743

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 14

ตารางผนวกที่ ข2 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ความเข้าใจด้านการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ฐ1	25.9000	7.2655	.5950	.8103
ฐ2	25.9667	7.1368	.4804	.8138
ฐ3	25.9667	7.1368	.4804	.8138
ฐ4	26.0000	7.1724	.4076	.8187
ฐ5	26.0000	7.1034	.4437	.8162
ฐ6	25.9333	7.2368	.4957	.8135
ฐ7	25.9000	7.0586	.7571	.8025
ฐ8	25.9000	7.4034	.4895	.8153
ฐ9	26.1000	7.3345	.2491	.8331
ฐ10	26.0333	7.0678	.4208	.8182
ฐ11	25.9667	7.0678	.5202	.8112
ฐ12	26.0667	7.3747	.2499	.8319
ฐ13	25.9667	7.2747	.4018	.8188
ฐ14	25.9333	7.0989	.5853	.8084
ฐ15	26.0333	6.9989	.4549	.8157

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 15

Alpha = .8263

ตารางผนวกที่ ๖3 ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง ความเข้าใจด้านการพิจารณาศึกษาเรื่องที่อยู่ในอำนาจ
ของสภาผู้แทนราษฎร

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ฐฐ16	26.6000	6.0414	.0368	.8503
ฐฐ17	26.5667	5.6333	.4085	.8284
ฐฐ18	26.6000	5.1448	.6876	.8108
ฐฐ19	26.6333	5.4816	.3635	.8324
ฐฐ20	26.7000	4.8379	.6628	.8101
ฐฐ21	26.5667	5.7713	.2904	.8343
ฐฐ22	26.6333	5.8264	.1460	.8468
ฐฐ23	26.5333	5.6368	.5993	.8226
ฐฐ24	26.6333	5.6195	.2749	.8384
ฐฐ25	26.6000	5.0759	.7424	.8072
ฐฐ26	26.5667	5.5644	.4686	.8253
ฐฐ27	26.5333	5.7057	.5166	.8257
ฐฐ28	26.5667	5.1506	.8464	.8051
ฐฐ29	26.6000	5.4897	.4245	.8275
ฐฐ30	26.6667	4.8506	.7160	.8059

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 15

Alpha = .8353

ภาคผนวก ค

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

และกรรมการ พ.ศ. 2542

ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. 2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 191 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และข้อ 132 ทวิ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2540 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2541 สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. 2542 ขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. 2542”

ข้อ 2 ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ 3 ในข้อบังคับนี้ คำว่า

“สมาชิก” หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมการ” หมายถึง กรรมการสามัญและกรรมการวิสามัญ
ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้น

ข้อ 4 ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจวางระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

ส่วนที่ 1 อุดมคติของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

ข้อ 5 สมาชิกและกรรมการจักต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นแบบอย่างที่ดีในการเคารพและรักษาระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ข้อ 6 สมาชิกและกรรมการจักต้องเป็นอย่างที่ดีในการรักษาไว้และปฏิบัติตามซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกประการ

ข้อ 7 สมาชิกและกรรมการจักต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมาย

ข้อ 8 สมาชิกและกรรมการจักต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร โดยเคร่งครัด

ข้อ 9 สมาชิกและกรรมการจักต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานเพื่อประเทศชาติ และรับใช้ประชาชนอย่างเต็มความสามารถด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ

ข้อ 10 สมาชิกและกรรมการจักต้องปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบจริยธรรม คุณธรรมและศีลธรรม ทั้งโดยส่วนตัวและโดยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสาธารณชน

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ

ข้อ 11 สมาชิกและกรรมการจักต้องรักษาไว้ซึ่งชื่อเสียงของรัฐสภาและไม่กระทำการใด ๆ อันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของประเทศชาติและรัฐสภา

ข้อ 12 สมาชิกและกรรมการจักต้องถือว่าผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชนเป็นสิ่งสูงสุด มีความยุติธรรม และปฏิบัติต่อประชาชนทั่วไปอย่างเสมอหน้ากัน

ข้อ 13 สมาชิกและกรรมการจักต้องเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของผู้อื่นไม่แสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ อาฆาตมาดร้าย ใส่ร้ายหรือเสียดสีบุคคลใด โดยไม่มีหลักฐาน หรือนำเอาเรื่องเท็จมาอภิปรายแสดงความเห็นในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร หรือที่ประชุมคณะกรรมการหรือที่อื่นใด

ข้อ 14 สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือกรรมการเข้าไปก้ำก๋ายหรือแทรกแซงการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำและมีใช้ข้าราชการการเมือง พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือให้บุคคลดังกล่าวพ้นจากตำแหน่ง

ข้อ 15 สมาชิกและกรรมการจักต้องรักษาความลับในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรหรือการประชุมคณะกรรมาธิการที่กระทำเป็นการลับ โดยไม่นำไปเปิดเผยแก่ผู้ใดหรือทางใด เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ 16 สมาชิกและกรรมการจักต้องอุทิศเวลาให้แก่การประชุม โดยไม่ขาดการประชุม สภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมหรือขาดประชุม คณะกรรมาธิการติดต่อกันเกินสามครั้ง เว้นแต่ในกรณีเจ็บป่วย หรือเหตุสุดวิสัย

ข้อ 17 สมาชิกและกรรมการจักต้องพิจารณากฎหมาย ญัตติ กระทำหรือเรื่องร้องทุกข์ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนส่วนรวมโดยเร็ว

ข้อ 18 สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่คบหาหรือให้การสนับสนุนแก่ผู้ประพฤติ ผิดกฎหมาย

ข้อ 19 สมาชิกและกรรมการพึงพบปะเยี่ยมเยียนและรับฟังเรื่องราวร้องทุกข์ของประชาชน

ข้อ 20 สมาชิกและกรรมการจักต้องแสดงความรับผิดชอบตามควรแก่กรณีเมื่อปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือผิดพลาดอย่างร้ายแรง

ข้อ 21 สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่ใช่และบิดเบือนข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เพื่อให้ผู้อื่น หรือประชาชนเข้าใจผิดหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวและพรรคพวก

ข้อ 22 สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่ร่วมมือกับบุคคลหรือองค์กรใด ๆ กระทำการหรือแสวงหาผลประโยชน์ที่ขัดต่อการทำหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ข้อ 23 สมาชิกและกรรมการจักต้องเปิดเผยข้อมูลหรือการกระทำที่ทำให้ราชการเสียหาย การฉ้อฉล หลอกลวง การใช้อำนาจในทางที่ผิด และการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ

ส่วนที่ 3 ความเกี่ยวพันของตน ครอบครัว และบุคคลอื่น

ข้อ 24 สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่ยินยอมให้บุคคลในครอบครัว หรือผู้อื่นใช้ตำแหน่งหน้าที่ของตนโดยมิชอบ

ข้อ 25 สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่นำความลับของราชการไปเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือผู้อื่น ทั้งในขณะที่ดำรงตำแหน่ง หรือเมื่อพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ เว้นแต่กฎหมายจะอนุญาตให้กระทำได้

ข้อ 26 สมาชิกและกรรมการจักต้องไม่เรียกร้องของขวัญของกำนัล หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลอื่น เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนและจะต้องดูแลให้คู่สมรสและบุคคลในครอบครัวปฏิบัติเช่นเดียวกันด้วย

ประวัติการศึกษาและการทำงาน

ชื่อ – ชื่อสกุล	นายสุรพันธ์ ธีระวันธุ์
วัน – เดือน – ปีเกิด	17 ตุลาคม 2516
การศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
การทำงาน	นักวิชาการประจำสำนักกรรมการ 1 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร คณะทำงานของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. คณะทำงานของคณะกรรมการติดตามการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด สภาผู้แทนราษฎร